

ORIGARIAK

TELLAECHE

R. ORTUZAR

Luis de Arleboa

897

OROIGARĪIAK

ANTZERTAR B. ADARAK

oroigako Antzertar B. Adarak Erabiliko

ANTZERTAR

OROIGARĪIAK

BEAR DAN ARIMONET

IMPRESA IMPRESA

GAIBERKA

1875

OROLOGIO

H- 68758
F- 72686

AV
30618

OROIGARĪIAK

ORTUZAR'TAR R., ABADIAK

Bermeo'ko Añantzaleen Bizikeraz Eraturiko

ANTZERKIAK

TELAEIXE'REN MARGO-ARGIGARĪIAK

BEAR DAN BAIMENEZ

IRARKOLEA

IMPRENIA

GAUBEKA

BERMEO. 1925 BIZKAYA.

OROLOGARIK

ORTUZAR-TAN R. ABADIAK

Bermeoko Aintzaleen Hizkeras Ertahirko

ANTZERKIAK

JAUBEA DAU

BEAR DAN BAIMENEA

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF BILBAO

GAUBEKA

1985. 1985. 1985.

Inakurteari zabaldu

ESKINTZA

—••••—

RENTERIA'TAR KASIANO

BERMEO'KO SEME OSPATSUARI,

BERE JAYOTZ - ERIARI DEUTSON

MAITASUNAREN SARIZ ETA

ADISKIDETASUNAREN AGERKAIZ,

ESKINTZEN DEUTSO

OPARI TXIKI

A U .

◆
EGILEAK.

Irakurleari Zer bait.

Gaur egunean, gure eñi au euskalzale egiteko, teatrua dala uste dot biderik labur-ena ta eñazena. Irakurñi, gitxi irakurten dabe euskaldunak: eztakielako, askok; neketsu dabelako, geienak. Txikitatik, erdereaz batera, euskerea begietan baruna sartu balitzakioe, neke oñen erdirik eleukee izango. Begiak argitzea gaitz dogunezkero, belañiak gozatu daioguzan eñiari.

Bermeoko arantzaleen bizikerea gai dabela, Ortuzar Abade zur ta eñi-maiteak eratu dauskuzan antzerkitxo (sainete) onek eztitan ta aoa zabalik entzunak izango dira Bizkai-ko edozein uritan.

Betoz beste idazle batzuk Ortuzaren ondorik, baseñitar ta nekezaleen oitura on nai galgañi mamintzat artuta, gatza ta eñi-usaintxo gozoa daben antzerki asko egitera. Olgetan-benetan ta ezarian-baiarian on andia egin lekioe eñiari.

R. M. AZKUE.

Bilbon, 9 - 1 - 1922.

Gau egunetan gure etxetan ez da ezusturik
ezteko, baina hori izan da bideak jarri
eta ez ezin. Baina gure irakurketa bide
erakargarria: ezteko, ezteko, ezteko
dabeko, ezteko, ezteko, ezteko
batera, ezteko, ezteko, ezteko, ezteko
irakurketa, ezteko, ezteko, ezteko, ezteko.
Beraz, ezteko, ezteko, ezteko, ezteko.
gure irakurketa bide.

N. B.

Con el fin de acomodarnos lo más posible a la fonética local, hemos incurrido en algunas incorrecciones morfológicas, que el discreto lector sabrá apreciar.

Por indicación del eximio Director de la ACADEMIA DE LA LENGUA VASCA, Don Resurrección M. de Azkue, hemos adoptado el signo **u** para la representación del fonema **u** francesa, tendencia muy corriente en Bermeo.

T. BILLAGA

TORON ERVEN

BERMEO'KO OTSO - ETXEAN, 1914'GAZEN URTEKO
EREGE-EGUN ETA ARATUSTIETAN, ANTZEZTURIKO ANTZER-

KIA, GERTALDI BITAN.

LENENGO GERTALDIKO AGERKIDEAK

KOSE. }
JULIEN. } Afantzaleak.

GUARDA. }
ASUNSIONA. } Afantzale emazteak.

MARIERDIKOA. Amalau urte inguruko mutila.

VENDEDOR AMBULANTE.

MIKOLAS. Afantzale agurea.

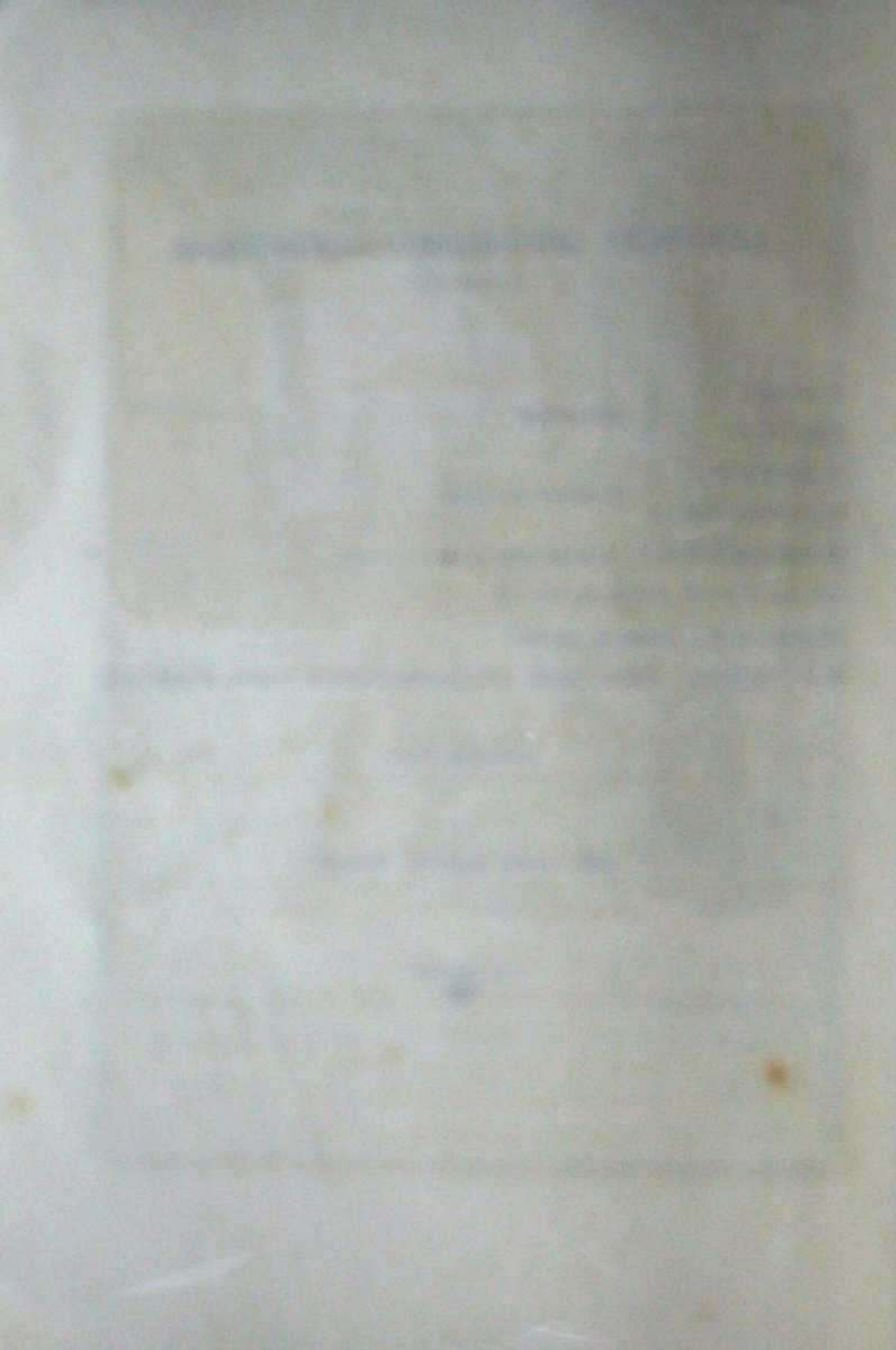
MUTIKOAK. Amar - amabi urte inguruko mutiak. Guztira sei edo zortzi.

LENENGO GERTALDIA

José FRANCO jaunaren abestiak.

TOÑONTERUEN

LENENGO GERTALDIA

Agertokla Bermeo'ko Tofonterua da, Ertziña kalefik ikusten dala.
Udate goiz - beranduan.

LENENGO AGEÑALDIA

Agertoyala yasoeran Kose agertuko da, amu - mai baten jezafita, amogiñen diarduala. Geroago, lenengo mutikoa.

AMOGILEN ABESTIAK

Amogilien zeregiña da
zeregiñik astunena;

beti yañita mai zar batian
asi goixetik gauera,

Ris, ras, lemiagaz,

Din, dan, maluagaz.

Amogilien ofesidxua
 ikasi gura dabenak,
 artu bei laster bere eskuan
 mañu, lima ta burdiñak.

Ris, ras, lemiagaz
 Din, dan, mañuagaz.

Lemiarekiñ, gorantz da berantz
 zoñozten dire burdiñak;
 mañu zañagaz beraren puntak
 amosten diren modura.

Ris, ras, lemiagaz,
 Din, dan, mañuagaz.

Amogilien ekandua da
 eskuak busti ixatia;
 oñetarako botaten dabe
 txistu mordua eskura.

Ris, ras, lemiagaz
 Din, dan, mañuagaz.

ERASTEN

KOSE. —

Ay ene, Kose,
 au da eloñidxue,
 beti amogile
 ta beti probe. (Ariketan astiro).

¡Oñek andiki añaidxuok, oñek dozak mutilek!.. Eztauela
 añaiñik portuen... esatielez ¡eh! alpeñ batzuk diela
 Bermioko mariñeruek... ¡Yuen bidxezak eurek...
 añaidxuok..! (Aldakera). ¡Au ezta bixitxie ta au ezta..!

Goixien altza adi goixeko iru edo lauretan; erueik itz - sora yaki anpuí bet da obi zati bet bakañik, ta gero... on adi bertan kala batetik bestera, ta bestetik bestera, apaidxotik iñope tietu barik. (Burdin ertzlan ageftzen da mutiko bat, telatu gañlan ballegoan). ¡Txo... añaixuori! (Zufunduten da bera artzen). ¡Infernukuek dozak ime senteliok elal.. Anpuítxu bateitxik eze yeusten da guardabajo. ¡Senteliok, kontro! (Jesarten da). Eta lengo kañerara yuen da... ¿zetako ainbeste bieñ da ainbeste añaixokeri? Porture otoñi... txe ¡mus! (Arlketan astiro). Urunguen badxiñostak teñeste kasa - txakuñ batek eze: Da, Kose, añañik?... ¡eh!.. ¿añañe?... ezta granorik pe...; ta etxiñotzak beste lagun añaixobateri ze: Klaro... estos señoritos se t' an echo il.. Estos en bafor ban i en bafor bienen y agora no te quieren trabajar. (Aldakera). ¡Sentele goñidxe! Anpuítxu bateitxik eze tietutentzat eskoko tragola! Con que... geu gabiltzezak añañe nondik ekarko porture... ta... diñotzak ¡eh! bikañik eiñ gurezik gabiltzela... Esate baterako, por ejemplo... alper batzuk dieta Bermioko mariñeruek... ¡Itxi geldik! Ondiño otorko da beltie ta neuk esangotsat areri moñoyeri: ¡Tú... usté... sin querer trabajar, eh?... ¿Qué añaixoseis bosotros sin quitar arraste pués?... Obeto engolekidzek, bañiketa gitxi eiñ, da añañesteko añañik erosi ez... ¿Eskandalue ezta Bermioko plasan da portuen, Dolostieko lebatza saltzen ibiltxie?... ¡Itxi geldik!.. Eta ganera oñek baño andidxauek pasaten die emen eñidxen... Añañik eztauela itz - suen...

zoña lepuen... ¿da zer?.. Tostartekuetan fraternidá,
kofradidxetan libertá da añañen presidxuen igualdá;
auré ¡txo! iñok pentsa barik, Bermion armata efe-
plubikie. ⁽¹⁾ ¡Olakorik! Ondiño emen ¡eh! txitxaño
kumek baño kofradi geidxau imingo die... ¡Eh...
bañe!.. ¡Txo... ez bañerik eiñ!.. ¡Ondiño etze - egu-
netan lapak saltzien ibiltxen dien andrak «lapa ede-
rak eme - e - en», arek pe kofradidxe imingo
daue!..

BIGAREN AGEÑALDIA

KOSE ta JULIEN, ulduba (calvo).

JULIEN. —¡Kaixio, Kose!

KOSE. —¡Kaixio, Julien! Amen naidxauk amo batzuk etxen,
andrie engañeteko.

JULIEN. —¡E... itxidxok oferi! Otoñadi neugaz amaietakue etxen.

KOSE. —¿Amaietakue? ¿Non yauk amaietakue etxeko ba?
¡Itxasoterik ez... da amaietakue? ¡Txo... amoñoi!

JULIEN. —Gixona... neuk konbideko zaitxut txikito bategaz.

KOSE. —Ezta... ezta... andriek konbideten banau bez.

JULIEN. —Ontxe esan... ¿baztoz?

KOSE. —Ezetz, gixona: latiñ esango yuetak ela?

JULIEN. —¡Aistie ez aix i be... aistie!

KOSE. —¡Eu esango aix i aistie... eu! ¡Bai... eure moduen
ibilkonok etzegunetan kalinpan, ta imiek eta
andrie gosiegaz!

(1) Aldi baten lru kofradi egoazan Bermeon: «Sociedad Libre de Pescadores», «Fraternidad»
eta «Golxeko Izaña». ¡A zan nastie!

- JULIEN.** —(Uferatuten da malra ta afitzen dau amu bat). ¡Eh!.. ¡Zelako amuek etxenzak ik pe!.. ¿onek dozak etxeko amuek? Sosotako edo dozak onek amuok.
- KOSE.** —¿Zer ba... zantarak dozak ela?.. Euk eixek obiauek pa.
- JULIEN.** —¿Orek paño obiauek?.. baitxe... baitxe... itsurik pe bai.
- KOSE.** —¡Ik pai! ¡Lastimes abil aur kaliek austen... kalbo araidxue! ¡Txo... orfik ezpazuez buruen dakozun soidxie auskotzut eskuen dakoten matraluegaz!
- JULIEN.** —¿Bai?... Zeuk okikozu kontuen ze berba esanzun! ¡Atra-ako zaitxut ondiño. (Doa asafez).
- KOSE.** —(Iti-bafeka). ¡Sentelie dala mofoye! Au dok ¡eh! iñori bañe eraitxie ganarik oki barik... ¡ja... ja... ja!.. Atrapako ei nau... ¡Olakorik!.. Ezta... ezta sosokumie baneitxike bez apaidxuegaz atrapateko Tonpoi nagosidxen. ¿Atrapata enaidxok oki bertan ba?.. Lelau dxiñostak ¡eh! aistie nayela...; gero amuek etxen eztakitxela... ¡Taidxo bako araidxue! ¡Zarata geidxau etxen badost, txiritxola - lez imingo nauen amen buelta - bueltaka buruko soidxie agiridxen dauela... ¡Txoropoño araidxue! (Ariketan).

IRUGAREN AGEÑALDIA

KOSE ta **ASUNSIONA** galtzerdi - arazuan. Geroago **MARIERDIKOA** sigaru bat ezpanian dabela.

- ASUNSIONA.** —Entzuixu, Kose: ¿Norena da an datoñen txalüpie?
- KOSE.** — (Itxasora begira). ¿Zein?.. ¿ori?.. «Muestra Señora» dozu ori.
- ASUNSIONA.** —¿Geure txalüpie ezta ba, Kose?
- KOSE.** —Dana dala... eztako probetxurik; amabidxe die

laster. Eztau atrapaten bentie. (Doa Asunsióne. Ariketan). Gure konpañeko txalüperik ondiño ezta agiri be. Marmitxe okiko daue baruen da... arek majo ibilko die... Aixie kalmatan... Noixik-peñien zagidxeri be tietuko-tsoye ta... ¡Aurera beti! (Ariketan. Ageitzen da Marierdikoa). Baye eztakitx;... aur-tengo gure kosterie be yuen da... ta kitxu gu. ¡Txo! ¿Lotsatu be ez aix etxen, lotsatu be, persona zañauen aurien sigañue fumeten?.. ¡Mosuen ulien punterik pe eztakok eta!

MARIERDIKOA. —¡Eh!.. ¿Iri zer duek pa?.. ¿Ik agindxuten dok ela?

KOSE. —Obeto engok ¡eh! masamoñie yoten yueten ba aix geure loidxera.

MARIERDIKOA. —¡Eu yuen adi gure bok!

KOSE. —¡Txitxo... agañaten motzut, agaña!

MARIERDIKOA. —¡Kose otxolo!.. ¡Ape marie!.. ¡Tire orantzau!

KOSE. —Ogon anpuñ baten; neuk omongo - tzut zuri.

(Oratuten deutso).

MARIERDIKOA. —¡Itxi iñori... itxi iñori! ¡Uts omon! ¡Nori etxentso oñek pa! ¡Amari eidxok! (ñes egiten dau).

KOSE. —(Zematzañe). ¡Itxi geldik... bakitx nongue zaran!.. ¡Neuk omongo-tzut zuri...; bie yokozu zuk ondiño!.. ¡Lotsa bako ime añaidxuok! (Jesañten da lanerako). Baye... ezkara kaixe bier. Onek imiok eztakoye eñurik. Onek zer ikusi, a ikasi etxen daue ta. Eñu gustidxe geurie da... zeitxik eze eskandalue esaten da sañitxen baruen pasaten dana. Edozelako berbak esan... edozer eiñ... edozeiñen aurien... ¿Ze añaidxo ikasko daue gero onek imiok?..

Urunguen, anpuñtxu bateitxik eze yoten dot soixiegaz bañuko lagun bet. Urungotan ikasko dau arek zelako berbak esan imien aurien.

LAUGAREN AGERALDIA

KOSE, GUARDA ta ASUNSIONA. GUARDA agertuko da bere gona magalak ertzetik oratuten dabezala ta bertan, bañuan, sagar muskildu batzuk. Bere atzetik dator mutiko, mukitsu negarti bat. ASUNSIONA etorko da sorkia buruan eta otzara zar bat anka-azurëan dabela. Geroago beste mutiko aundiago bat.

GUARDA. —¡Agur zeuri!

ASUNSIONA.—Porture nue... txalüpie sartundxaku ontxe ta.

GUARDA. —¿Arañik bakatzue la?

ASUNSIONA.—Lau kintxel, alabatxü.

GUARDA. —Aunek dakataz plasatik... Gure gixonak esaten - tsu ze, obeto dala onetan gasta botiketan baño ta ime mantañantzako dakataz.

ASUNSIONA.— (Sagar bat artu ta jango dau). ¿Zegan pagazuz, Guarda?

GUARDA. —Iru txiki dosenie. (Jango dau berak bere).

ASUNSIONA.—Merke, ene alabie.

MUTIKOA. —¡Ama... sagaña!

GUARDA. —Ixi... ¿nor da berau?

KOSE. — (Beregain). ¡Eh... beitu oñek! Imientzako diela ta eurek yauzak yaten. Agur sagañak etzera orduko. Alan die onen gauzek pa.

ASUNSIONA.—¿Zegan due esnie plasan?

GUARDA. —Amaseidxen... Entzuixu, Asunsiona. Eztakixu atzo gauien zer pasadan?

ASUNSIONA.—Ez nik, alabatxü.

GUARDA. —Milargozko kontuek pasadxatzuz Mikelan etzien.

ASUNSIONA. —¿Zer ba?

KOSE. — (Beregain). Oiñ be asi de baforeko makiñie gaña ataraten.

MUTIKOA. —Ama... sagaña.

GUARDA. —¿Ixilik ongo zara?.. ¡Nongue da berau! (Asunstonari). Iñori etsazu esango, baye... ¡an pasadan lakorik!

ASUNSIONA. —Esaixu be, ene alabie. ¡Zelakue da berau!

GUARDA. —Aistie ta bidxek asaratu yatzuz, da ikusgariko berbak esantzue bata bestietxik.

ASUNSIONA. —¿Zeitxik, alabatxü?

MUTIKOA. —¿Ama... sagaña omongo - zu?

GUARDA. —Etzi, txe ixilik on, ostantzien eperdidxen omongotzut.

(Emoten deutso sagar muskil bat). Mikelak okitzu komadien ganién zortzi peraitxik kinkallero bateri plasan erosi txe zerikusiko florero bat. ¿Enteniten - zu? Da aistiek akometidutso ze, an baño politxau ongo dala salako maidxen ganién. Mikelak, erosoyegaz, esantso ze maidxen ganién baño obeto dauela komadien ganién, imiek ez atrapateko lekuen; eta a dala ta eztala asidxatzuz bidxek da bien ganera yeusteko berbak esantzue bata bestieri.

KOSE. — (Beregain). ¡Fugunero... dale máquina!

ASUNSIONA. —¡Ene alabie!.. Gause gitxitxik asaratu die.

GUARDA. —Da... zelako berbak esan?.. Eztiñotso aistiek, berba baterik bestera, lixielez engo-tsozela, azurék igiri.

ASUNSIONA. —¡Eh... esaixu kasurik eiñ! Aistek diez da konponduko die. Banue porture, gixonak okikotaz begire ta. (Doa).

GUARDA. —¡Juanitotxü!.. erdü. (Doaz).

KOSE. —Onék be lebitxie ebaiko lekitxoye ba, balekoye nori.

Onek andra añaidxuok beti dakoye zeuzer bata bestieri esateko, edo iñon ala oteko. ¿Akorda be nondik etxen yakoye bata bestieri zer esan? Txalüpie ezpazan porture sartun, aur ongo - zien ba artazidzek zoñoztuten gauerartien. Makiñe bat lapikotan ongo die indxibabak ondueri enpiketa. (Agerizen da beste mutlko bat). ¡Txo!.. tire aurre trabenara ta esaidxok trabenerieri ur anpur bet omoteko, yaña baten, bañuko - gixonantzako dala ta.

MUTIKOA. — ¡Eh! ¡Euk ekañik gure - bok!

KOSE. — ¡Emeko imiek dakoye lotsie! ¡Lotsa - gañidzek die gero! Gixonak, neu yuen bikonai etzerarte ur anpur bet erango badot. ¡Txo... yagoik sikanan auri maidxori! (Doa Kose).

BOSTGAÑEN AGERÁLDIA

Mutiko uraxe ta beste lau mutil biuri, txanpoika jostatzen. Geroago Kose.

ABESTIA

- MUTIKOAK. — 1.^ak ¿Baztoze?
- 2.^ak ¿Nora?
- 1.^ak Toronterora
- 2.^ak ¿Zetan?
- 1.^ak Yokatzen.
- 2.^ak ¿Diruak galtzen?
- 1.^ak Edo irebazten.
- 2.^ak Nik eztot gura.
- 1.^ak ¿Zuk Patxikotxu?
- 3.^ak Nik bai
- 4.^ak Nik pe bai.

1.^ak ¿Zuk anaidxetxu?

5.^ak Dirua ekazu

ta ibiliko nai. (Emon beyo txanpoin bat).

1.^ak 5.^{ari} Ez atzeratu,

bota diruak;

orma yo ezkeru

irebazko-zu.

OROK. — Ez atzeratu,

bota diruak;

orma yo ezkeru

irebazkozu.

(Botaten dabe laukoak ormarantz).

1.^ak Neu nai lelengo.

2.^ak Neu bigarango.

1.^ak Irugarrena

neure anaidxa.

3.^ak ¿Da ni azkenengo?

¡Agur diruak! (Batu ta bota beye txanpoiak gorantz).

OROK. — Anakleto entzun dozu

trañerua abila daukozu.

Aitxe datoñenian, nian

ama datoñenian, nian,

etzetik kanpora yoan biarko dozu.

4.^ak Ezta kara ezan.

5.^ak ¿Zer esan da ba?

4.^ak Krutz agiridxa.

1.^ak ¡Neure anaidxetxu,

arpidxen yoixu!

4.^ak ¿Ni arpeidxan yo,

zure anaidxiak?

- 1.^ak Neuk yoko zaitxut
gure badozu.
- 4.^ak Ba, ezta kara ezan.
- 1.^ak ¿Zer esandok ba?
- 4.^ak Engaño andi bat.
- 1.^ak ¿Zeñek egin dxeu
engaño andi ori?
- 4.^ak Zeure anaidxiek
- 1.^ak ¡Guzurtidxori!
- 4.^ak ¿Guzurtidxe ni?
¡Ikusiko-zu!
- 1.^ak ¡Yoten bazaitzut!
- 4.^ak ¡Ori albadozu!
- 1.^ak Eutzo ba oraintxe
ikusi egixun
nogaz dakozun. (Yoten dau arpegian).

4.^ak (Negafez). ¡Anton Arotxe!
¡Anton Arotxe!

KOSE. (Sartzen). ¡An aguasile! (Iges mutikoak).

KOSE. —¿Non direz eri ontako
gizon nagosidxek?
¿Non direz ume onen
guraso itxidxek?
Bildurbaga emen dabiz
Bermioko umiek,
biurkeridxak egiten,
kalien erdidxen.
¡Ay ene, Kose,
au de eloridxue,

beti amugile
ta beti probe!

ERASTEN

KOSE. — (Artketan). Gure andriek pe esango leuke zeuzer ba, yakin baleki partiletik zemat ostu-tsaten. ¡Topa balekiz! ¡Ka! Kaixien baruen ondo gordeta yauzak. Da ¿topaten badau be zer? Berak pe okikodxok arek ixileko boltsatxue, maja zalie da ta yaketa baridxe edo zepaitxe etxeko. (Gogarpe). Baye, pentsaten dot, itz-suen gauzenien, engo dauela alegiñe nire boltsie topateko. ¡Sentelie! ¡Neuk yagongo!

SEIGAREN AGERALDIA

KOSE ta VENDEDOR ambulante. Lepokeña da berau ta salduko difuz lotsabagako erderazko ingurriak.

VENDEDOR. = ¡Calendario zaragozano de Mariano Castillo y Ocsiero para el año que viene! ¡No confundirse con el nombre y los dos apellidos! ¡Nuevo calendario zaragozano con el eclipse que tendrá lugar el día 14 de Agosto de 1915!

KOSE. — (Begtrazale) ¡Eh... euridxek eiñbitxuz!.. Beitu oferi moñoyeri... ¡Kenduadi orfik!.. ¡Txo... ona eñire otroko leitxike baitxe... baitxe!.. ¡Posture engo neki, peesta bat pe ezakola partikaran, da geu baño obeto bixide-la! ¡Jeronimonien maridxie!

VENDEDOR. — ¡Historia del célebre ex-capitán Sánchez! ¡Berso beñiak ¡Historia de Santa Genoveva de Braganza! ¡Historia de los doce pares de Francia! ¡Chistes, cuentos, chascarrillos y charadas!

KOSE. —¡Eh... onek mo'oyonek medikuek paño libro geidxau yakozak!

VENDEDOR. —¡Nuevo calendario zaragozano!

KOSE. —Pronostikuek edo diñoz antza... Pronostikuek salduko-txuz onek pa. Tu... usté... ¿pronósticos y así ya bendes?

VENDEDOR. —¡Ah... sí señor! un calendario zaragozano.

KOSE. —¡Qué candelaidxo, ni qué sarausano!.. Pronostikue, gixona, pronostikue... Pa saber el mal tiempo y así.

VENDEDOR. —Pues, aquí lo tiene V.

KOSE. —¿Cuánto vale, pues?

VENDEDOR. —Diez céntimos.

KOSE. —¿Dies séntimos? ¡Au dok ba'ri-ba'ridxe... da pasadan astien miserikordidxe! Karu da baye... toma usté. ¡Oiga usté!.. tantos libros y ¿ande sueles llebar, pues? ¿en el kolko llevas o qué? (Diyoa Vendedor). Gure andriek, au be yakin baleki, esango leki ostabe: ¿Kose, au de etxurie? Baye... ¡etxamoidxok! Nagosi bateitxik gora bera eztozak imiek gosiegaz ilgo. (Arlketan. Geldtro). Bakitx, eh, oiñgoz gure indxebabak buelta-bueltaka ibilko diena lapikuen ba; baye, eztau ardurerik. Eztie yuengo ondure. Ta ondure yueten badie be... kikimera eiñdxe atra-akotaz. ¡A'astoz! ¡Ontze baneko andikidxen lapikokue! Aren lapikuen, iñoiz be eztie barbantzuek ondure yueten... enkalleta oten die okola zatidxen ganien... Gure andriek esaten dau ze, bera a'ñe Bilbon onzanién, okelak pe iñok yan gurezik... katuek pe enfadata, okelien pasiñuegaz. ¡Lo que hay! Bera

pentsata bakarrik urek urteten dost agiñ artetik...
 ¡Sentele goñidxe!.. ¡Au dok gosie! Tripek bariz
 gluglu etxen dostie. Estiek pe bidxortute dakotaz.

ZAZPIGAREN AGERALDIA

KOSE, MIKOLAS, (afantzaile agurea), ta geroago mutiko bat, KOSEN semea.

KOSE. —(Mikolas ikustean). Amen yatozak Toronteroko guardianak.
 Onek yan daue antza. ¡Da, Mikolas... yan da
 eguerdidxe la?

MIKOLAS. —Bai, ontxe, ontxe, Jangoikueri grasidxek.

KOSE. —¿Zuek oiñ pozañen ongo zarie, Mikolas, ba... eh?

MIKOLAS. —¿Zeitxik dioñzu ori berbiori be... Kose?

KOSE. —¡Eh... oiñ maridxerdidxe be bakoze ta! (1)

MIKOLAS. —Bai, Kose, oiñ ondo gauz. ¿Zer ba? ¿Eztu merezidu
 ela? Politxo dauela pentzaten-zu, Kose, gu geure
 bixitze guztidxen itxosora ibiltxie ta gero, kapas
 ezkaraniñ, eutso amue etxie ela?

KOSE. —Ez ba... auñeitxik diñotzut neu pe... Mikolas ba. Nik
 beti esaten dot, zañari tokaten yakoyena omon biar
 yakoyela, ostantzien geuri be, Mikolas, igual, igual
 eiñgozkue geure imiek.

MIKOLAS. —Auri de egidxe, Kose, auri de eñsoye... atan be
 gaurko imiekaz. ¡Aur eztozak ikusten iñon eñspeto
 barik, eskolara be yuen gurezik, lotsa galduko
 gauzen etxen!

KOSE. —¡Demasiau!

(1) Sasoi atan, lru kofradietako bazkiden goraberaz, ezeutsen afantzaile agurari itxa-
 saririk emoten.

MIKOLAS. —Bai, Kose, bai... onek egidzek die... ta olan baguez, nik eztot ikusiko, baye zu gaztie zara ta ondiño ikuskozu Bermioko gazteridxe zer ezango dan. Pentsa be eztot eiñ gure.

KOSE. —Esaixu ze, neu be zařitxen ote nai ori pentsaten.

MIKOLAS. —¡Bai, Kose, bai! (Yoan ballitzan).

KOSE. —¿Nora ue ba? ¡Otoñiadi aune anpur baten!

MIKOLAS. —Ez... porture yuen-binai, alabiek botaten nau sarie yagoten da. ¡Auri ezango da, Kose, gure mari-dxie! (Joaten da).

KOSE. —¡Gixonak, eh, egidzek diñoz auřek agure ořek gero! Neuri be sařitxen otortendxast burure gaurko imien lotsie zelakue dan bia. Atxiñeko denporatan, zařak esaten daue ze, eurek, zařauen auřien, ezta... ezta bururik altsa bez. Baye... ¿gaur?.. Kalinpan... txapaka... da ¡erespuestie bařiz! ¡Ape marie! ¡Satsa lez!.. ¡Ay gixonak, au eřidxeu eiñ zen! Baye... ez. Ondiño pentsa etxen dot geure eskuen dauela gatx onentzako botikie. ¿Bakixue zelan? Ba... bermiotar guztidxok maitxe ezan ta geure eřidxe goratuteko alegiñe eindxe; ta olan ezpadu etxen, beti ezango da gure artien nastie ta miseridxe. ¡Gixonak!.. ¿au ezta egidxe? (Betor Kosen seme mutikoa).

MUTIKO. —Aitxe... ardaue bile nue aune trabenara, da esan dau amak lapikue yaten otorteko.

KOSE. —Beno, esan ontxo nuela.

MUTIKO. —¡Eh, aitxe, komedidzek dauz gaur plasan! Ontxe pasa die komediantiek geure kaletik.

KOSE. —Beno, amagaz yuengo zara, eh? (Zutundufen dela). Aunek amuok eiñ arte onai begire; baye eguerdidxe yaten yuen binai; da zuen artien iñor badau eguerdidxe yan gure dauenik, datořela ontxe neugaz, geure etsera, ta etxako faltako indxebaba batzuk ta ogidxe. ¿Baztoze?.. ¿Ez?.. Señalie da eztakozuena goserik tripen. (Mala bizkafera jasoaz). Beno... banaidxuetak ni orduen. ¡Agur, gixonak!

AGERTOYALA BERA.

TOŔONTERUEN

BIGAĀEN GERTALDIA

BIGAREN GERTALDIKO AGERKIDEAK

BELENTZI.

ASUNSIONA.

INPOLITXE.

TURÚBI.

GUARDA.

Añantzale - emazteak. Ogetamaretik berogei urtera-
ingurukoak.

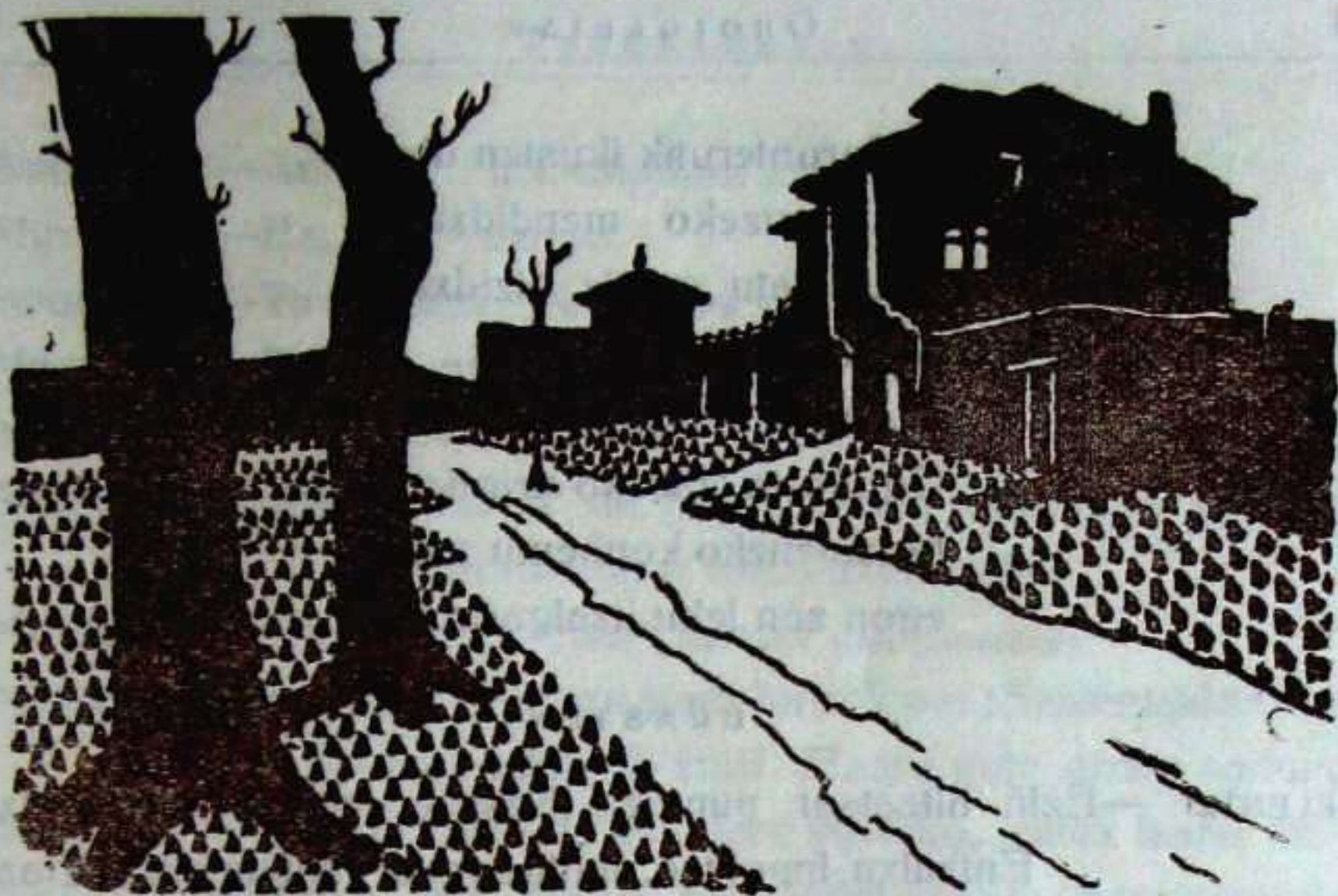
AÑANTZALA GAZTEA. Ogei urte inguruko mofoya.

MUTIKOA. Kose ta INPOLITXEN semea.

ITSU SOÑU-JOTZALEA.

ITSU-AURKOA.

TOÑONTERUEN

BIGAREN GERTALDIA

Lenengo gertaldiko agertokia. Egun artako afatsaldean.

LENENGO AGEÑALDIA

BELENTZI, ASUNSIONA ta INPOLITXE, galtzerdi-arasuan, Toñonteruko burdin ertzeko mañan jañita. Geroago: mutiko, añantzale gazte ta Kose.

ABESTIA

Portura nua, añaintzaliak,
ango txalüpak ikustera.
Ez zaitetz yuan, oñetarako
Toñonteruan dau lekua.

Toñonterua da Bermeoko
alderditxurik edeñena;
andik bertatik ikusten dire
portu ta txalüpa guztidxak.

Toñonterutik ikusten dire
itxas ertzeko mendidxak,
itxas-olatu guztiz bizidxak
apurtzen diren lekuak.

Andik, bertatik, baita ikusten da
Ogoño ta Izaroko urartia,
Madalenero konbentu zara
egon zan leku itzalgaridxa.

ERASTEN

BELENTZI. —Eziñ alzatsat puntue. ¡Kesuse, ekasu pasentzidxe!
Entzuixu, Inpolitxe, puntue yeusi yast da altza-iztazu.

INPOLITXE. —¡Ene alabie, itsurik zauz ela! Bigarren bidañez suertaten
yafzu. (Artu bel Belentzin galtzerdia).

BELENTZI. —Eziñ maneja-nai atzamañakaz. Zurtute dakotaz otzan
pasiñuegaz.

ASUNSIONA. —Esaixu ze, berenue lango aixie dau.

BELENTXI. —Da ¿nok esango leki gero, gauzen denporan, olako
aixie on biardauela?

ASUNSIONA. —Eztakixu udie, geldi geldike, baduena, alabatxü ¡Ba-
kitx, eh, gixon koitxaduek mututute otorko-diena
itxosotik!

INPOLITXE. —(Biurtzen deitso galtzerdia). ¡Aur dakona! ¡Galduñe ostabe!

ASUNSIONA. —Entzuixu, Belentzi, ¿erosi-zu gaur sapatarik plasan ela?

BELENTZI. —Begire onai, baye etxast suerta erostie. Karu ezan die
arek, ene alabie. Bertoko dendatan be arek baño
merkiau erosten die, saritxen.

ASUNSIONA. —Ganera, ez tie politxek ezan. Arek modatik pasata on
die, alabatxü. (Agertuko da Mutikoa.)

INPOLITXE. —Antonio... tire eskolara laztana, belu de ta.

MUTIKOA. —Ez, enai yuengo.

INPOLITXE. —Tire politxe, Pedrito be yuen da ta.

MUTIKOA. —Ez, ez, enai yuengo, gozue ezpozu omoten.

INPOLITXE. —Tire ba, sentimue omongo-tzut gozue erosteko ta.

ASUNSIONA. —¡Eh... zelakue da berau! Duela eskolara: esaidxona sentimorik emon eperdidxen baño.

MUTIKOA. —¡Oraiñ bañiz, enai yuengo! (Doa porturentz).

INPOLITXE. —(Asafez). ¡Pagakozu gaur ba zuk pa! ¡Sententsidxe atarako-tzuk gaur nik zuri! ¡Ezara gure etzien sartungo!

BELENTZI. —Sasoye bada ba eskolara yueteko, irurek laster die ta.

INPOLITXE. —¡Baye, ene alabie, beti igual-igual! ¡Soramendidkek ikusi bitazela, egunien-egunien beragaz! ¡Jaungoikue! ¿batzuen imiek, zelakuek die ba?

ASUNSIONA. —Gure Pedrito ixil-ixilik yueten da beti, ezebe emon barik. Ezta yuen bier eztauenik bez.

INPOLITXE. —¡Ene alabie, kontsuelo andidxe dakona! (Entzungo da Kofradiko ezklila).

ASUNSIONA. —An, beste kofradidzeko kanpaye ¿Atunik ekañi ete daue?

INPOLITXE. —Bai, amar kintxelan bat ekañi biar ezan daue, neuk preguntetzat Turubiri txe.

ASUNSIONA. —Turubik dirue naikue irebaztentzu arañe saltzien. Atzo be Gernikerarte yuen ei-de.

BELENTZI. —Inpolitxegaz yatzu oiñ parte.

ASUNSIONA. —Zer ba... ¿asañatu eindxe Guardagaz ela?

INPOLITXE. —Ez, asañatu ez; baye etxatzuz ondo konponduten.

BELENTZI. —Aregaz dirue naikue irebazkona, Inpolitxe.

INPOLITXE. —Eztaitx be zemat erepartiduko dun. (Agertzen da, portu-aldetik, aiantzale gaztea, itxas-otzaria bizkaflan dabela).

ASUNSIONA.—¡Agur saleoso! ¡Erdi ona, geure kaleko mutil edera!
¿Atunik bakazue la?

ARANTZALE.—(Sorbaldea jasoten dabela). ¡Mux! Beste kofradidzeko txalüpiek
ekañi biar ezan dau amar kintxelen bat. (Doa).

INPOLITXE. —¡Andrak... ze tiposue da gero berori!

BELENTZI. —Da, ikusi balekixu domekatan. ¡Panpañoyau yueten
da... panpañoyau! ¡Quién como yo!

INPOLITXE. —¡Bai... bako zeri! (Ezezkertz).

ASUNSIONA.—Orek, kintxetik otorten yatzuz olan. Mariñuek baño
obetuau yantsitxe.

BELENTZI. —(Irifgañi). Asunsiona... aur dakona proportsiño ona
alabientzat.

ASUNSIONA.—¿Zer diñona? Arek etxona ondiño nobidxorik bier.
¿Pentsaten-zu neuk itxikotsatela ela?

INPOLITXE. —¡Bai, ori baño proportsiño obiaurik ezpadako enbri-
orek, eztau asko biar!

BELENTZI. —¿Zerba? ¿Txaña dala pentsaten-zu ela? Diruek ei-dakoz
orek kintxera yuen baño lelau berak irebazi-txe.

ASUNSIONA.—Ixilik aona, eure diruekaz. Orek baño buruko miñ an-
didxaguek dakodazana gaur por gaur.

INPOLITXE. —¡Erasoye!

BELENTZI. —¡Bai, por sierto! Ik eztozana okiko buruko miñek pa...
diruek kiebra etxeko moduen dakozana ta!

ASUNSIONA.—Edo akaso bai. ¿Zer pentsaten-zu be? (Agertzen da Kose).

INPOLITXE. —Kose, ¿atapostako atie itxizu?

KOSE. —Bai; aur giltze. (Jaurti bei giltza Inpolitxen altzora).

INPOLITXE. —Komadien ganien itxizut pañelo garbidxe ¿ar-
tun - zu?

KOSE. —Bai, emen dakot.

INPOLITXE. —Porture bazuez, topaiztazu imie, kalba etxen lotude eskolara barik eta.

KOSE. —¡Ederto sagardaue! ¡Sentelie dala, andrieu! ¡Au dok eh, “*si las mujeres mandasen*”! Euk topañe, bañketan or on-barik. Ondiño andidxauek ikusko die onekaz, enbra añaixuokaz.

INPOLITXE. —Gixona, eixu kopla gitxi, kopla gitxi eiñ, da ekarizta-zu imie etzera, eskolara eruen deiden.

KOSE. —¡Politxo! ¡Zu-takozu atsa! (Porturantz doa).

INPOLITXE. —¡Andrak, ikusten - zue gure moñoyek eiñdxostena! ¡Eguno eztoz niri olako gauzerik eiñ gero!

BELENTZI. —¡Eh, ezaidxona kasurik eindxe! Gixonak auñelakuek ezaten yatzuz beti.

INPOLITXE. —¡Ez ba... gure etzien operak ikusko die gaur ba... nire esana ezpadau etxen!

ASUNSIONA. —¡Ene alabie, goñoto gogoña artun-tsazu moñoi oñeri! ¡Agiride eztozuna balidxo gure gixonagaz bixitxeko!

B I G A Ñ E N A G E Ñ A L D I A

ASUNSIONA, BELENTZI, INPOLITXE ta TURUBI

BELENTZI. —¡Agur, Turubi! ¡Olesik be eiñ-barik zuez zeu ba! ¡No-paitxien be..! ¡Si aguantaremos!

TURUBI. —¡Fardela... fardel zaña! Beti dakona umore ona be.

ASUNSIONA. —¡Ia... gixonak nabegaten dirue naikue irebazten - tso Belentziri, txe... amigo!

TURUBI. —Inpolitxe... añañen dirue dakatzut amen. (Euren afean makurturik). Zuti tokaten yatzuz amabi eñiel, txiki bet gitxi au.

INPOLITXE. —¡Kontuek ariñ atara zuz, ene alabiel!

TURUBI. —Ara... lelau ¿sardiñie, eztu amazortzi eñiel paga?

INPOLITXE. —¡Bail!

TURUBI. —Gero... gatza iru txiki... (Liburu kolpetsu batera begire). man-
taña, otzarie tapateko eñiel bat... ¿lau txakur ezte?
Aur, lau txakur da amazortzi eñiel... (Oldozten). ogei
eñiel, nagosi bet gitxiau; gero... aumenta eñil bi
tranbidxeitik, geu oñez yunda be... Andrak ¿ze-
mat esan dot?

BELENTZI. —Ogei eñiel nagosi bet gitxiau... da eñil bi... ogetabi
eñiel... (Amaitu bage).

ASUNSIONA.—Nagosi bet gitxiau.

TURUBI. —Ogetabi eñiel, nagosi bet gitxiau... da gero bertako
Gernikeko entradie, amaike txakur... aur ogetasei
eñiel justuek.

INPOLITXE. —¡Artez!

TURUBI. —Da beogetamar eñiel, nagosi bet gitxiau, arañegaz ar-
tun dune... sobraten yakuz... (Oldozten). ogetasei
eñieletik... itxi nagosidxe atzera... ¿zemat die, an-
drak, beogetamar artekuek?

ASUNSIONA.—Ogetalau eñiel.

TURUBI. —Ogetalau eñiel... bitxik... die... amabi... ta lengo
txikidxe... die amabi eñiel, txiki bet gitxiau ¿ezta
alan enbrak?

INPOLITXE. —¡Artez dau! ¡Questá usté muy bien! (Artzen difu laukuak
Turublren eskutik).

ASUNSIONA.—¡Turubi, dirue naikue irebazten-zue arañegaz!

TURUBI. —¡Bai, alabatxü, irebazidzek andidzek ondo gabiltzeze-
nien, da ¿txarto suertaten yakunien?

BELENTZI. —¡Bai... zuk bakixu, Turubi, negosidxue zer dan!

TURUBI. —¡Bai, ene alabie! Laster Moreno Kinkoses da Maria Rioseri be pasa; baye, saritxen miñe kanpora atarata jaune-miserikordidxen!

ASUNSIONA. —Bai, ba... eztiñotzut ezetzik.

TURUBI. —Banue, andrak, ondiño erekarako nau te. (Badoa).

IRUGAÑEN AGEÑALDIA

INPOLITXE, ASUNSIONA ta BELENTZI

ASUNSIONA. —¡Bestelako suertie dakona, Inpolitxe, Turubigaz parte bazara!

BELENTZI. —¡Bai, ene alabie! Baye... ¿nor da baye bera? Portuen eztanien frabiken, da frabiken ezpada añañe saltzien... beti dako, orek enbriorek, dirue irebazteko erie.

ASUNSIONA. —Pasadan arantzuen be orek, alabatxi, bokarta despescaten dirue naikue sartun dau partikerara. Ogei eñiel da irebazten ezan eixuz egunien. Egidxe da ta izerdidxe be atarako dau, baye beroñepe balidxo dau, ene alabie.

BELENTZI. —¡Ai ene kantsie! ¡Eidxo nai! (Zutundu beltez).

INPOLITXE. —¡Zelan kantsaten da gero!

ASUNSIONA. —Da... Turubi, Guardagaz ¿zeitxik asaratu de ba, Inpolitxe?

INPOLITXE. —Guardan alabien ganien ezan biar ezan dau.

BELENTZI. —¡Es que demasekue da, arek neskatuek dabilena!

ASUNSIONA. —¡Ene... eztot ezer entzun!

INPOLITXE. —Txurupiñek pasa yatzuz bidxen artien.

ASUNSIONA.—¿Zeitxik? ¡Etxure baten, andra batelez ibiltxen da bera ba!

BELENTZI. —¡Bai, ene alabie, fidxe zaitxez gaurko neskatilekaz! ¡Ariñ dako arek burue, ariñ... da ilusiño lar buruen, mariñero probe baten alabientzat!

ASUNSIONA.—¡Esaistazue bal.. ¿zelakuek die eurok?

BELENTZI. —Esaidxona, Inpolitxe... Euk dakiñe obeto ta eski-pleidxona.

INPOLITXE. —Pasa-dana da... Guardan alabie ibildxe... ¿entzungo-zun ori?.. Kosokoñonekuegaz.., deidxerak be laster botateko moduen, ¿enteniten-zu?.. da gero... ¿zer pasa yatzu?.. nabegaten yuen yatzu ori mutilori... da antza damutu en-bier ezan yako enbrieri!

BELENTZI. —¡Baye, Inpolitxe... eu pe esaidxona gauzie dan moduen! ¿Ondo deitxa-zu, Asunsiona, mutilek kartak eskibridu te bera, areri kasurik eiñ barik, beste mutil bategaz Lameran ta eskiñerik-eskiñe, bidxek bakañik, ibiltxie..... ta nobidxue olan engañeta okitxie?

ASUNSIONA.—¡Txarto dau ori eiñdxe, ene alabie!

INPOLITXE. —Bai, baye berak nobidxuek pe baki enbrien etsien kontentu eztauzena beragaz... da eztauyela gure aregaz ezkondu tie.

BELENTZI. —¿Zeitxik? ¿Mutil txarra dala ta? ¡Koplak die oñek, Inpolitxe, koplak... zeitxik eze berak Guardak esan-eikue da, eurek gurau baño eztauyela aregaz etxie! ¡Dana meresidu deu arek mutilek eta!

INPOLITXE. —Da, niri... ¿zelan esan dost bera pa?

BELENTZI. —¿Nok esan-tzu?.. ¿Guardak? Ba, guzuñe esan-tzu. Da

esaixu guardari ze, Belentzik esan dauela, zelan urleiñ lekuten Guardak berak esan-dauen eurek desgustue naikue dakoyela alabiegaz, kondute bako mutilekaz dabilelako, proportsiño onak galdute.

ASUNSIONA.—¡Ori esan badau, señalie da egidxe dana, Inpolitxe!

INPOLITXE. —Nik eztiñot egidxe eztanik; baye nik úniko diñotena da, berak nobidxuek pe kulpie dakola.

BELENTZI. —¡Asko txokaten yast, ene alabie, zuk ori berbie esan bíaña! Euk dakiñe ondo eru guztidxe berana neskatuena dana ta; zeitxik eze da zoro-zoro bat, eta ni mutile-lez baneitxike, ni aregaz ezkondu ez... ni ez.

INPOLITXE. —¡Beren amak entzun balekitzuz, orek berbok!

BELENTZI. —¿Da zer? ¿Ni ikaratuten nauela Guardak pentsaten-zu ela? Baki arek nik esan dotazena onek baño andidxauek beraitxik eta beren alabietxik... baye, *“la que dise el berdá, pierde el amistá”*.

ASUNSIONA.—¡Aitxiaren..! ¡Zelako gauzek entzuten die gero! Baye oretan, Inpolitxe, berak Guardak pe kulpie dako. ¿Zeitxik itxitxen-tso kondute bako mutilekaz ibiltxen? Geu-pe askotan kulpie okitxen du seme-alabak yagoten eztuleko bier dan lez, lujo lar omoten tsaguleko eta desabandonata itxitxen - tsaguleko ibiltxen eromeririk-eromerire, gaueko orduek-tarte. ¡Ai... atxiñeko denporak! Gure aitxe ta amagaz ibiltxie baño ez-eguen gaur ibiltxen dien modure, eridxeri kondute guztidxe kentzien. Da ganera ¿zer? Egunerik-egunera txarau. ¡Ondo kontsagra ezkerro au eridxeu galdute dau sekuleko!

LAUGAREN AGEÑALDIA

ASUNSIONA, BELENTZI, INPOLITXE ia ITSU SOÑU - JOTZALIA.

BELENTZI. — (Sofua entzukan). ¡Aur oñe pe! Inpolitxe, ¿botako dule yantzaldi bet?

INPOLITXE. — ¡Ixilik aona, zoru ori!

ASUNSIONA. — ¡Politxo yoten daue gero!

ITSUA. — (Abeslar!) Non teño padre nin madre nin hirman que por mi chore ahora vou po lo mondo Noso Señor me console.

BELENTZI. — ¡Euri diñuena, Inpolitxe! Pregunte-eidxona zuetxik bada.

INPOLITXE. — ¡Euk eidxona, zuru-ori!

ITSUA. — A muller de mal pocado esta bailando n' a eira e mal pocado mirando como a muller se peneira.

BELENTZI. — Baye, andrak, ¿noretzik diño? Oigusté, binbolintxero, ¿a esta o así cantar, no?

ITSU-AURÉ. — ¡No señora! Nosotros cantamos a la que nos dá. ¿No hay una limosna para el pobre ciego?

BELENTZI. — ¡Limosna! Nosotras tamén ya tomaríamos limosna. Nosotros tamén probes semos. ¿Qué pensar pues?

ASUNSIONA. — (Gonapeko sakelera eskua botaten dabela). Partikarie komadien ganién itxi dot astute beñepeñ.

ASUNSIONA. — Toma uste. (Txanpol bat emoten deutso).

INPOLITXE. — Pregunte yona, Belentzi, asko ataraten dauyentz.

BELENTZI. — Y... usté ¿mucho ya habeis sacau tocando el binboliñ o que?

ITSU-AURÉ. —No señora, porque como ahora no traen pesca...

BELENTZI. —Sí pues, agora no trayen ni bonito y... Vosotros por Andramarías venir y ya veráis. Bai, alabatxü, onek Andramaidxetan dirue naikue atarako lekidxe itsuen - soñuen.

ITSU-AURÉ. —Ya nos han dicho que por fiestas recogeríamos más limosna.

BELENTZI. —Sí, en Almikégunes, mucho más... allí pa todo 'suele haber el diñero.

ITSUA. —¿En dónde es ese pueblo, Luciano?

ITSU-AURÉ. —No; dice que por fiestas del pueblo.

ITSUA. —¡Ah... ya!

BELENTZI. —Sí pues, por Andramarías.

ITSUA. —Bueno, vámonos, Luciano.

BELENTZI. —Sí, vaigáis y entonses venir pa tocar el itsun-soñu en eñomería. (Badoaz Itsua ta bere laguna).

BOSTGAÑEN AGEÑALDIA

INPOLITXE, ASUNSIONA ta BELENTZI

INPOLITXE. —¡Ene alabie, erdera be politxo dakiñe!

BELENTZI. —¡Ai nik bai! Añe onaiyenien ikasi nauen! Ze gauzie, he, gure señorituek berak yakin euskera ezta... ta neugaz beti erdera eiñ-gure! Orain aztu be endxast, baye nik erderaz berak señorituek baño ondiño obiau etxen-nauen.

ASUNSIONA. —¡Ori eztakixu be... eñien-eñien ikasi etxen die gauzek!

INPOLITXE. —Da ondo da gauzie yakitxie, bada-ezpada baterako be.

BELENTZI. —(Afokeriz). Bai, ba; aurétxik esaten zauen berak señorituek be «*el saber no te ocupa de luar*».

INPOLITXE. —¿Zer esan gure dau orék ba, Belentzi?

BELENTZI. —Onek esan gure dau «ondo dala gauzie yakitxie»,
«sabiendo la cosa que t' está mejor».

ASUNSIONA. —Aurétxik esaten-tzat nik gure Pedritori duela eskolara egunien-egunien, gixon andi etxeko.

INPOLITXE. —¡Bai, ene alabie!

SEIGAREN AGEÑALDIA

INPOLITXE, ASUNSIONA, BELENTZI ta GUARDA, aska bete mantar buru ganean dabela, efekara joan balitzan. Geroago KOSE.

ASUNSIONA. —¡Belentzi... ostu zaitxez... aur yatortzu Guarda ta!

BELENTZI. —¡Ai neul Eztakot bere konturik! (Guarda agirl da).

GUARDA. —(Belentziren aurfear geldituten dala). ¡Aur ori, murmurantiori... murmurante zar ori!.. iñori ondrie kentzien dabilena.

BELENTZI. —¡Eh... zauz! ¿Zer dakar?

GUARDA. —¡Bai... zu esaten ibiltzeko nire alabieitxik... lotsa-baga lotsa-bagiori! (Ikusi A).

BELENTZI. —¡Beitu, andrak... oré-tako atsa! (Ikusi B.) Eukiko dabe ikaragafizko bufuka bat, bat-batera erasten dabela. Buruz ikasi beye agerki-deak bakafizketa onek, biziro esanak izan deltezan.

A

B

GUARDA. —¡Bai, zu esaten ibiltzeko nire alabieitxik... lotsa-baga, lotsa-bagiori! ¡Denda zariaden esango duena zelakue

BELENTZI. —¡Eh... zauz! ¿Zer dakar? ¡Beitu andrak orétako atsa! Andrak, ¿nik esan dot ezer onen alabieitxik? (Osoan

zarien... taraskien arpidun ori! Zoñak pagaiñe iñoitxik berbetan ibil - barik... matañaski-ori. ¿Ze...e...er? ¿Zeuk nire alabieri ukutu? ¡Kuidau gero! ¡Karanba!.. ¿Zer dala pentsaten-zu? Obeto eiñgodona zoñak pagaten badozana, iñori ukutu baño. ¡Taraskien arpidun-ori! ¡Zeuk nire alabieitxik esan *de mala manera* dabilela! Bekokidxe garbi dakogune guk oraiñ artien, bekokidxe garbi... garbi... Ez zure lez. ¿Nogaz zauzela pentsaten-zu? ¡Maskari-ori! Eskiñe guztidxe zorez atsitxute dakozana ta. ¡Sin berguensa, sin berguensi-ori! ¡Kuidau gero! Ostantzien azuñek pe txikitxiki eiñgo - tzutez! ¡Testamentu bako eridxotsie atarakotzut! Zeuk esan... ¡Karanba!.. Gu sartzien gara zugaz ela. Amen dakune guk ire kontue... amen... (Atzeko aldie joten dabela). ¡Obeto engodona eskiñetako kakak garbitxuten badozana! Da urungotan kui-

ukatuten dabela). ¿Zer dakañena?.. ¡Por ai!.. Andrie ¿nogaz zauz berbetan? ¿Zeugaz konparateko naiyela pentsaten zu ela? ¡Tuf... tuf!.. (Txistuka) ¡Por ai! ¡Eztakot zeure konturik! ¡Ondo... ondo! Andrak, ¿ikusten-zue gero, bera gero, bakebakien dauenari! ¡Okasienti ori! ¡Por ai... por ai! (Gonla Igordiaz). ¡Ondo... ondo! ¡Tuf... tuf! Andrak, nik eidakotaz zoñak... eta berak bapez. ¡Oñek tako atsa! ¡Burue galdute dator oldxez, aratsalde onetan! ¡Si aguantaremos! (Indafez) Andrie ¿zer dakañena? Esan dot ¿eta zer?.. Zuez ortik, ostantzien zeuk okiko-zu kontuen ze berba esaten zauzen. ¡Karatxo! ¿Matañaskie nayela? ¡Okasienti ori! Bake - bakien dauenari okasiñue emoten otoi barik. ¡Karatxo! Beitu bera gero. ¡Por ai... por ai!.. ¡Ondo... ondo! ¡Okaslente... zar-ori! ¿Zeugaz konparateko nayela pentsaten-zu ela? ¡Gero - o - o!.. Andrie (Indartsuago).

dau gero, ostantzien... ¡Andrak, zeuek ezango - zarietestigu!.. agoniko kanpayen bidien imingo zaitxut. ¡Karanbo! Urungotan zeuk okikozu kontuen ze berba esan. ¡Ez-totzut nik parkatuko! ¡Mata-raski - ori!.. ¿Zer pentsaten dona ba?

eztakot zeugaz konturik eta zuez orfik, iñori burue atrapa barik. ¡Ondo... ondo! ¡Tuf... tuf! ¡Fastidiarse! Eta esan badot be, egidxe esan dot! ¿Zer dakar? ¡Orantz! ¡Ze demoniñe dakar berorek! ¡Aguantako ete du beroregaz!..

(Bafuka onen erdi unean, agertu beite Kose ta iribañez eta burua zirkinka esango dau).

KOSE. —¡Andrie!...¿agoniko kanpaye esan zu? Tire ardure barik neuk esango-tsat sankristaueri kanpaie yoteko.

GUARDA. —(Doala). ¡Ikusi gero berori! ¡Taraskien arpidun-ori! Kapas, kapas nai gero ontxe... buruen dakozun moñu-ori atarateko gero. ¡Mataraski ori!

BELENTZI. —(Guarda joan da gero). ¡Andrak, ikusten-zue bera gero! ¡Zorak ei-dakotaz nik... eta berak bapez! ¡Soñeko sapatiegaz burueñ erdidxen yo eztofenien!

KOSE. —¡Sentele goridxe! ¡Au dok eromeridxe! Ondiño olakorik etxok iñok ikusi. Au dok, eh, urunguen neuk ikusidotena baño ondiño txaraue. Banaidxauk geure etseko balkoien eguzkidxe artzien da... ¡an armazalako masamorarik!.. Buskentza dala ta eztala ¿asten dozak enbra bi? ¡A zan bare etxie!.. ¡Ezta... ezta triatuen bez politxau! Diñotso batak bestieri ze: Entzuixu, Kasintxe, ¿arpidxe dakozu, nire imieri esateko paga barik itxi dotela dendan buzkantza? ¡Eh!.. ¿zer dakar?.. Ik okikona buzkantza ta buz-

kentz ondokuek paga barik, alan useta agona - ta.
Esango duena Kasimirek... an dakona ta. ¿Zer da-
kar?... ¡Por ai... por ai... ondo... ondo! ¡A zan baře
etxie! ¡Ezta... ezta triatuen bez obeto! Baye, gixonak
ezta milargo; andra batzuk sartungo leixikez baitxe,
baitxe... atapostako zulotik be. Da gauzie argi txe
garbi esateko diñotzutie, drogarik eta okasiñorik
gure ezpo-zue ezaitxeziela iñon gauzetan sartun.

Bakia nai bazue
zeuen sendietan
ezaiteze iñoiz sartu
auzoko gauzetan.

Belentzin antzekuak
asko dauz ludian,
lagun-urkuak galtzen
euren min - luziaz.

¡Ai, ene Kose,
au da eloridxue,
beti amogile
ta beti probe!

ESKILTA

DONIANE BEZ
PERAKO BELEN
SIZIREN POZAK

ANTZERKI BAKARIZKETA

ESKINTZA. ==

*TEĻAETXE ' TAR JESUS' eri
eskeřak, TOŘONTERUEN deritxon
antzerkia antzeztua izan zan. Berak
margotu ebazan (ederto egin bere)
bear izan zirean apaingariak, eta onez
ganera, bera izan da lanean auřera
jaraitzeko ni kemendu nabena.
Adiskidetasun usaņean eskintzen
:: dautsat bakarizketa au. ::*

DISCUSSION

The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem. It is shown that the problem is equivalent to a problem in the theory of differential equations. The second part of the paper is devoted to a detailed study of the problem. It is shown that the problem is solvable if and only if certain conditions are satisfied. The third part of the paper is devoted to a study of the stability of the solution. It is shown that the solution is stable if and only if certain conditions are satisfied. The fourth part of the paper is devoted to a study of the asymptotic behavior of the solution. It is shown that the solution approaches a certain limit as time goes to infinity.

TELLAECHE

BAKARIZKETA

Agertokiak irudituko dau Bermeoko Tofonterua, Ertziġa kaletik ikusten dala. Doniane auzeguna da. Agertoyala jasoeran agertuko da Belentzi beyan jafita saregiñen, Bermeoko Doniane eguneko zortziko abesten.

BELENTZI. — (Abesti ostean). ¡Uju... biba San Juan alegre! Nopaitxien be... bidzar San Juanak diela ta neuk akabakotsa-tela sarie pentsaten dau ela? ¡Lo etxie dako! ¿Zer ba? ¿Neu ongo nayela gauerarte pentsaten dau ela?.. ¡Karatxo!.. ¡Suek asten dienien ikusko dau!.. ¿Neu ogon geure kaleko suek ikusi barik?.. ¡Ni tanpoco! (Benetasunez). Gaur, egidxe diñot, proportsiñue badau... ezta lotuko Belentzi yantzaldi bet bota barik, zeuzeitxik die San Juanak eta.

EMAKUME. —(Ikusten ezfala). ¡Belentzi!

BELENTZI. —¡Bai!

EMAKUME. —¡Umore ona dakona! ¡Besperatik asi zara, ene alabie.
eguneri tokaten yakona emoten!

BELENTZI. —¡Klaro... ori eztaixu be!

EMAKUME. —¿Bidzar bazuez San Juanera la, Belentzi?

BELENTZI. —¡No faltaba más! ¿Neu lotu bidzar San Juanera (1) yuen
barik? ¡Ezta... ezta...

EMAKUME. —¿Bakarik zuez ela, Belentzi?

BELENTZI. —Ez, Inpolitxegaz da nue. Bidzarko egunen poza dakot,
alabatxü. Pozan pasiñuegaz siñestu be eziñ eiñdxot.

EMAKUME. —¿Zuek goixetik yuengo zarie... ezta?

BELENTZI. —Ez... meza nagosidxe atrapateko alega ezkerro, naikue
da. ¿Zetako-zu lelau ibildxe?..

EMAKUME. —Da... yatekuegaz ¿zelan konponduten zarie ba Belentzi?

BELENTZI. —Txorixo batzuk eta makalo prijidutxue eruen ezkerro...
en grande.

EMAKUME. —¡Ay, alabatxü, eztaixu nik dakoten zoramendidxe
Isidrogez!

BELENTZI. —¿Zer ba?

EMAKUME. —Alata be... *de todas las maneras*, bera-pe yuen eiñ
bidauela.

BELENTZI. —¡Karatxo... ikusten-zu bera!

EMAKUME. —Oretarako, urdeilena imiñdxue dakot gero!

BELENTZI. —¡Zu-takozu trentiñé! ¿Da itxi eiñgo-tzazu yueten?

EMAKUME. —Nik esan-tsat... etsetik urteten badau, biez- añidxek
yoko dauela bidien.

(1) Gazteluntxera.

BELENTZI. —Ondo esan-tsazu; neu-pe enekidxo itxiko ta. ¿Arek imiek dako edadie iñora yueteke?.. ¡Asko da zeuetzat, Anestasi! Dauela etsien, iñora yuen barik... zarkeridxetan asi barik.

EMAKUME. —Baye ganera, txarto dakot... begidxek pe ziluen baruen sartunde. Nik eztaix, alabatxü... ilbixikuen arpidxe idxe artun deu te.

BELENTZI. —¿Zetan zauz begizkue eiñ barik? ¡Eixu begizkue... begizkue eiñ!

EMAKUME. —Zeuzer eiñ biko-tzat... modu txarñien dakot imie ta. ¡Ene! Banue suetara iketza dakot ereten da!

BELENTZI. —Bai, zuez alabatxü. (Sareglñan une baten). ¡Karatxo... modu oretan badau, pentsa be etxie San Juanera yuen bi-dauela! Da ganera... ¿arek dako edadie San Juanera ta yuateko? Gaurko imiek, eztaix nik zelakuek dien. ¡Auri de egun baten geure señoien etsien pasa-zalakue señoito Ernestogaz! ¡Etxast niri sekule aztuko a egunel.. ¡Aberatsan etsietan be ez tie desgustuek faltaten noixi-peñien!.. ¡Guk pentsa etxen du... baye... ikusi eiñ bier ezaten die gauzek... ikusi! (Abots beleaz). ¡Koride egunetan zan... ondo akordaten yast! Señoito Ernestok eta lagunek artuntzuen blletak koridetara yueteke... eta zortzi egun be ezielez aña Frantsiskan imie il zana... ¿zer pasa zan?... erosoiegaz da... gure uzabak itxi ez señoitueri koridetara yueten. ¡Eztie bakañik gure artien etxen eiñ bier ez tien gauzek! Señoitueri sartun yakon buruen, alata-bere, *de todas las maneras*, yuen eiñ bidauela... da uzabak... eztauela yuen bier.

¿Da zer zan baye gure etsien pasa-zana? Graxidxek neuri... ostantzien uzabak il eiño zauen bertan señoritue: «*Papá... yo a los toros boi... ya amos tomou las billetas tamen... — De aí, quítate mocoso... edá tienes a los toros de ir y así o qué*». Asi die bidxek... da... ¿zelako berbak esan señorito Ernestok uzabari?... Neu ezpanaitxen sartun... *dalefuertiek* eruengo zauen arek imiek pa egun atan. Gero... uzabak esan dosten ze: —«*Usté, aña Belensia... ¿qué te parese?... el señorito chiquito de ir a los toros de parese? — ¡Ni pensar, señorito!.. ¿qué pues?... al Estetuto que ba y a los toros que ba que tiene que desir o qué?... — Yo, como usté siendo, ni dejar. Con que entodavía ni ocho días no ase... morir que s' acho el niño de aña Frantsisca y... karacho!.. Baye uzaba... total da bidxotz onekue. Fronto baten edozer eiño leki... baye, gero damutu etxen yako enseguida. Señoritie be bidxotz onekue da... baye uzaba ondiño probientzako obiaue da. ¡Ezkenduke ondo eurek ezpaunke!.. Pasadan gabonatan be etse bete gauze ekar-naitxuzen nik andik... Lebatz-txu bet edo besegu pare bat eruen ezkerro... arena erositxe dau. Da... imiek pe... salta-saltaka neureñe pozan-pozagaz. Da... ¿gero?... gauzie-gauzie lez; lelau eguerdidxe... ondo yan... kafe ta guzti...; gero eskupekotxue... bosteko edo amañekuen bat... da ganera maletie bete-beteta. Kasintotxuntzat ekañi naitxuzen eñopak: asi mariñera,... fraka,... txapel,... galtzerdi... ta zapatak...*

eurek bakañik dirue naikue balidxo daue. ¡Ezken-
duke ondo... gaurko irebazidzekaz, eurek ezpaun-
ke! (Aldakera). ¡Baye, andrak... Kasintotxun ixena
ixentatiek akordaten dost gixonan kartie dakotela
ondiño ondo leidu barik... ezta ordu erdi be artun
dotela ta! (Eskutitza bilatzen). ¡Ene!.. ¿non itxi dot?..
¡galdu-yast antza! ¡Ez!.. amen on-bideu, amen
berton omon dost karteruek eta. ¡Andrak, ¿non
sartun yast zoridxoneko kartau?.. ondiño ezta ordu
erdi be bera leiduten on-nayela ta!.. (Aurkitzen dau sare
artean). ¡Sare artien eruen eztofenien! (Astiro irakufi bei).

«Que... ri... da esposa... Belensia: M'a... le...
gra... ré q'al re... si... bo de esta carta... q'es...
tás... buena... yo... bue...no gra...sias a Dios.
La presente... sir...be de de...sir...te... que...
ya... arre...sibido... kar...ta». (Adirazten). Bai, zelan
artun dauen nire kartie: «que m'as... es...cri...bi-
do... a... Lun...Lunkerke... que... ba...mos a sa-
lir... oy... en... ultimo... o...ra... pa Esta...Este-
kolmo... Estekolmoque... te... está a... cinco
di...as de nabegación... que tie...nes muchos...
fríos... en capital... de Sugue...sia... yo bien...
grasias a Dios». Oiñguetan azau diez gero...
Lunkerketik Esteselkomora... da andik Sugesiara...
kartie nora bota be eziñ yaki-leitxe!

«Con Erremundo... con... el... ijo de Txili...
bris...to que te...man...do... pa Casintotxu...
un... an...to...mo...bil... que f'an...da... solo...
dando fri...mero... muchas... biri...buel...tas... a

un... bur... bil... que te... tie... ne... el... antomo-
bil». (IruzkInle). Arek gixonak dako trentiñé... dirue
ganora barik gastaten imientzat. An dako arek len
be, señorieneko etsetik neuk ekañitxe geure loidxen
oten dan txakuñen besteko kabañue. ¡Obeto eingo
zauen neuetzako mantile bañi bet ekañi bazauen en-
tieñuetara yueteko... dakotena berdetute, idxe sitsek
yan da dakot etal

«Sabrás... de como... pa... el padre Benitxo...
que... te... man... daré de Erroter... dan... ta...
baco de... A... bana... y pa... er... mano tamén...
pa fu... mar... por no... sotros». (Adtraaten). ¡Bai...
bota zuk beti! ¿Zeuri zer omontzue ba?

«Sabrás de... como... el maor... domo... de
ande... Ko... sokorrenekue... que... t'anda... en
bafor... de... Mayo... que t'ás puesto... enfremo...
en... Ingalatierra... que... t'está... en... os... pital.
Bien... que está... ya disen». ¡Ene! ¿beran etsekuek
ba ete dakidxe? «No... sa... bemos... cuan... do...
bamos... ir Bilbao.

M'a... legraré... que te... estés buena... Kasinto-
chu... tamén... yo bueno siempre... gracias a Dios.
Soi... tu esposo... que te quiere.

CANDIDO BILBAO».

¡Bai, ene semie! Ondo etxen-zu aitxeri txe anaidxieri
tabakue ekartiel! ¡Ze gitxi akordaten dan nire ama
koitxadiegaz! Ondiño etso iñoix ekañi, nabegaten

dabilela, galtzerdi pare bat be. ¡Arek omongo-tzue zuri, bidzar edo etzi! (Agertzen da Mariena, mundekar emakumea, arain blf-saltzailea). ¡Agur, Mariena! Asautik zabiltezez. ¿Arañik erosi-zu le?

MARIENA. —Bai, txikiña... sardiña.

BELENTZI. —Sardiñiek ezta kotzu gusturik ondiño, alabatxü.

MARIENA. —¿Zer eiñgo - tsazu? ¿Mundekako agurentzako ezta naikua?

BELENTZI. —Bai, Mariena. Da... ¿gixona nondik yabiltzu be?

MARIENA. —Nik eztoz kartarik euki, baia kapitxanesiak euki dau partia zelan Niorliatik urten dabien Lebrepolerako.

BELENTZI. —¿Non yabiltzu be?

MARIENA. —Arrotegin konpañian dabil... «Madrileño» baporian. An dabil aspaldidxon kontramaixu.

BELENTZI. —¡Karatxo!.. ¡Dirue naikue irebazkotzu olan dala!

MARIENA. —Bai, txikiña... baya grasidxak geuri.

BELENTZI. —¿Zer ba?.. ¿Zeu zabiltezez kontramaixu ela?

MARIENA. —¡Eh!.. ¿Eztakixu kendu eiñ biar yakoiena gixonari, irebazten dabien gustidxa?

BELENTZI. —Da... atrebidu etxen zara irebazten dauen guztidxe gixonari kentzien?

MARIENA. —¿Zeitxik?.. Sananderera sartzien direneko.

BELENTZI. —¡Asko balidxo zue mundekarak!

MARIENA. —Baitxa, gauzie be ekañi etserako. ¿Zer ba?.. ¿Bakixu Erosa Astepeko non bixi dan?

BELENTZI. —Bai.. zuez aurtik Talagotxirentz... da kantoye doblata lelengo etsien bixi de.

MARIENA. —(Doala). ¿Ezkeretara edo eskumetara?

BELENTZI. —Zuezela... eskoitxera. (Estalduten da). ¡Orek alan die ba!..

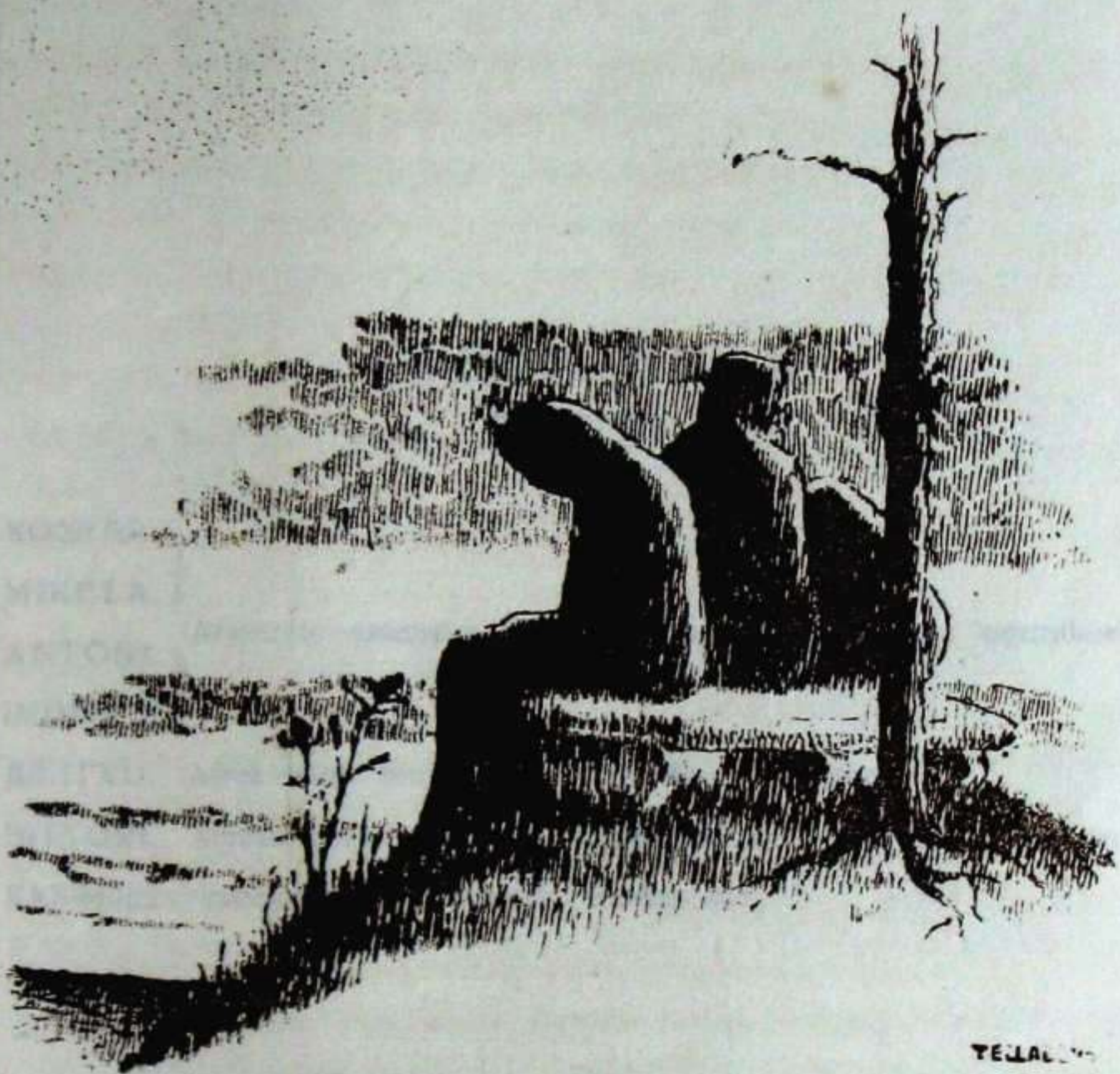
Gixon koitxadue ibilko da ařastaka... ¿da zer?.. Sananderera alegaten dieneko kontue ta erasoie omon biar andrieri. Nik eztaix gixon batzuek zelakuek dien. ¡An dabil neu-pe gixona kontramaixu... baye... preguntetie baño eztau areri i-a zemat gasta dauen! ¡Ariñ omongo leki arek erespuetie!.. ¡Con que... egun baten entseraduek asko paga dauela esan notzalako... esauzten ze, bera lotuko dala etsien da neu yueteko nabegaten, frakak yantzitxe ta... ¡olal! Baye... ondo kontsagra ezkeru, erosoie be bakoie gixon koitxaduek... zeitxik eze... mariñeruen bixitzie ezta bixi modue. (Entzuten dire gafalziak ezkefeko aldefik). ¡Andrak!.. ¿zer da oiñ be pasaten dana? (Zutundu ta doa Tofonteru ertzera, porturantz begira). Gixonan pelekadie da portuen. (Indafez). ¡Ene... il-dxeu! ¡Eh... ori ezta modue ta! ¡Zelako otsa omontso gero! Baye... ¿nortzuk die eurek? (Indartsuago). ¡Andrak... agaraixue oreri gixonari! ¿Non die aguasilek?.. ¡Eh... ori ezta modue ta! ¡Karanbo! ¡Lotsabako zar ori... modu oretan mangateko gixona! ¡Baie, Anjela, ¿Nortzuk die?

ANJELA. — (Bafullk). Nik eztaix, alabatxü, il bidaue bata bestie ta. Etsepekue ta die, antza.

BELENTZI. — ¡Ondo etxen daue... oren edadeko gixon zarak olan ibiltxie... laster maspasatuteko moduen dauz de!.. ¡Lotsabisteko zarak! (Jesafi beite baitro). ¡Bestelako San Juan besperie dakoye!.. Posture txiki bet eiño neki oiñ be kustiñuen bat bakardiela. ¡Jangoiko maitxie!.. ¿noix die baye bertoko gora-berak akabateko?

Batak... au dala; bestiek... ori dala, lotsatu eleitxe beñe-peññ Bermiokue dala bat esaten. Bakitx neuk goñoto gogoñien bixi diena batzuk berton. Beste eñidxetan, eztaix nik zer dauen... baie kustiñue da, bata bestientzako maitxetasun geidxau dauela... (Oyu ta santzoak entzuten dire eskumatik). ¡An... asi die Talagotxiko atsuek suek biztuten! ¡Doña Belensia... basta por oy de trabajar... y a ber los fuegos de la calle de usté! (Zutundurik, batuko dau sarea otzarara). ¡Uju... uju!.. ¡Biba San Juan alegre!

BERATUTEN DA AGERTOYALA

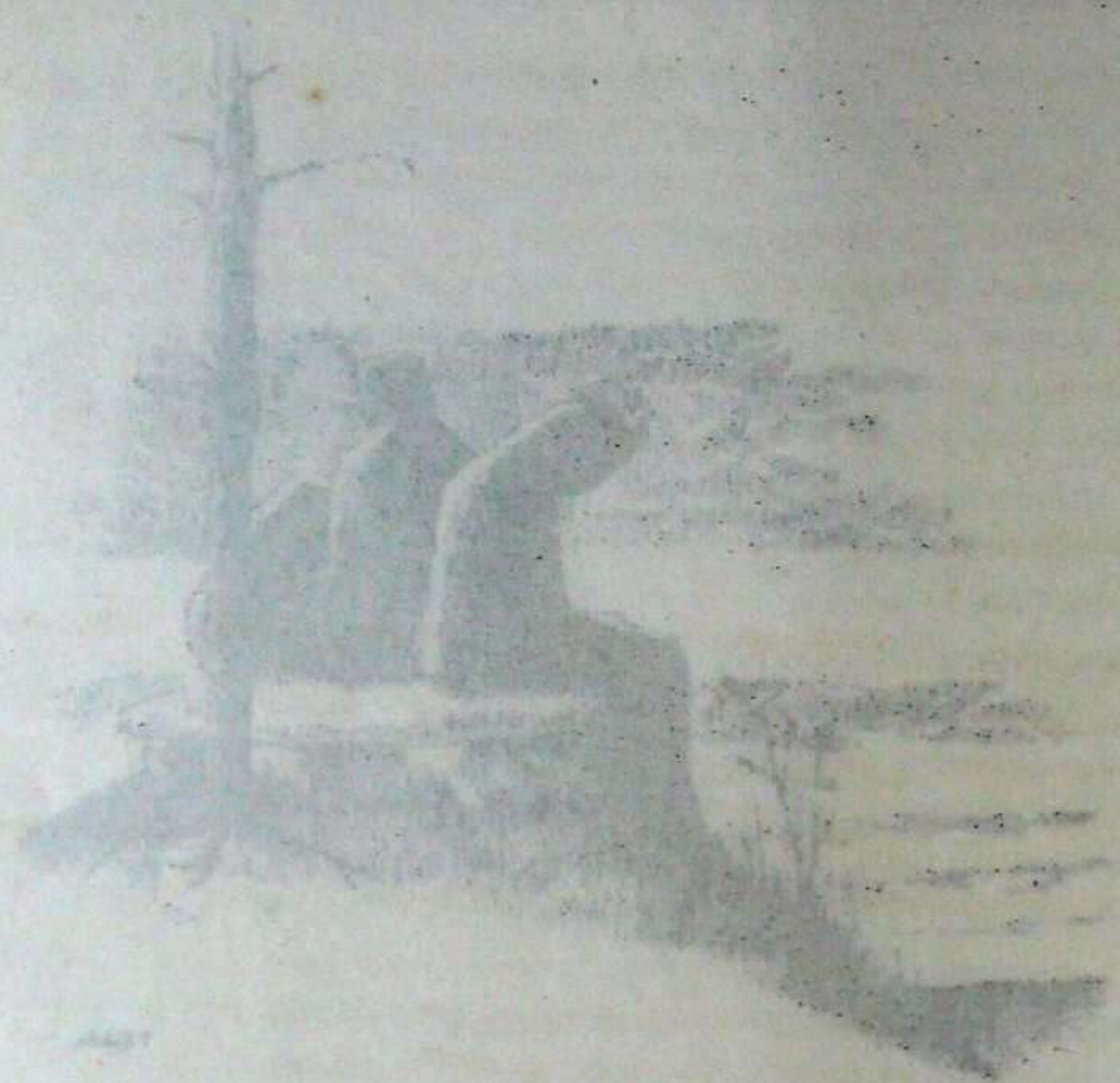

TEJAL

ZORGINKERIBAKO EPAYA

JOLANTZERKIA, GERTALDI BATEN

BERMEOKO KARMELDAR LEKAIMIEN IKASTOLAN ANTZEZTUA IZAN DEITEN IDATZI NEBAN
JOLANTZERKI AU. BAITA BERE BERMEOKO «IDEAL SALÓN CINEMAN» 1925 - GAREN
URTEKO ARATUSTEATAN ANTZEZTUA IZAN ZAN.

JOLANTZERKIA GERTALDI BATEIN
ZORONKERRIBAKO EBAYA

DEMBROU KAMERON I STAMEN KANTONAN ANTILIDA DAN HINDIA BELAN
JOLANTZERI TO BATA DAN BUKANNO SIKAL SIKAL GEMAR 1931-1932
MUSEO NATIONALE ANTILIDA VAN IND.

AGERKIDEAK

- KOSEPA.
MIKELA.
ANTONI.
DOMINGE } Afantzale - emazteak. Befogeitik befogetamar urtera ingurukoak.
- JULITXU. Amar-amabi urteko neskatotxo, Kosepan alabea.
- BITXORI. Amasei urteko plasa-neskatil urten bat, baita bere Kosepan alabea.
- KASIMIRE. Irurogei urtetik gorantzko atsotxu bat.

A O E R K I D E A H

MARIA

MARIA

ANTONIO MARIA DE SALES

ANTONIO

DONATE

LUIS

BITON

MARIA

ZORGINKERIBAKO EPAYA

Afantzale etxe bateko eskaratzak antzeztuko dau agertokiak. Azken zapiak iruditu bel suetako sugalnak, paper margoztu ta guzti. Eskumat-aldean ikusiko da izkindegi polit bat, fresna ta ontzi batzuek bere ganian diriala. Ezkefaldean kuma txiki bat egongo da, ume galxo bat, zapi zuri bategaz estalduta, bere bafuan baleuka lez. Erdian, eskaratz mai bat, Iru edo lau aulki bere inguruan diriala. Neguko igande afatsalde bateko iluntzeran jazoten da gertaldi au.

Agertoyala jasoeran, agertzen da Kosepa apari-izki bat gertatzen eta batera kumeari eragiten. Emakume garbizale ta eraztua da Kosepa.

KOSEPA. —(Ixllll abesten). Txori uretxindoña

udan da abeslari,
orduban bai - daulako
basuan janari.

Neguban ezta agiri,
iez al-dago, ba eri!
udan ba-da agiriko
naz ni gotasauko.

Geure eñi - basuak,
geure mendi - zelayak
lagunik maitentzat auke
udabañi - txorija.

Samur-samur abestu,
alai geure gogua,
poztu deiten eñija
erdu ona beti.

(Ixtalaldi luzea).

MIKELA. —(Bañuko aldetik) ¡Kosepa!

KOSEPA. —Bai: erdu auñera, nor zarien.

MIKELA. —(Sartzez). Ekazu perejil oñitxu bet. Iru txikidxen makulue dakot saltsa berdien imitxeko da iñondik pe eziñ topa dot perejilik. Imie bota dot sentimo bikuegaz, denda bañire, ta eztauela ta etor yast atzera.

KOSEPA. — (Ontzi txiki batetik artu ta emon beyoz perejil oñi bat edo bi). Txaridxeri yatekue erueten yuen nayenien kendu-tsat Kasintxeri.

MIKELA. —(Eskefik be emon gabe). ¡Ene... ezer be eztot yakin! ¡Txarto eidakozu imie!

KOSEPA. —¡Or dau, koitxadu ori!

MIKELA. —¿Zer dakotzu be?

KOSEPA. —Bisidxuekaz asi - yatzu lelau; da gero buruti-berakuek omon-tsonagaz, nik eztaitx, alabatxü, bizirik be zelan dauen.

MIKELA. —Eztot ezer be yakin. Auzokuek garienik be ezin esan leitxike.

KOSEPA. —Aur daruez zirkiñik be eiñ barik idxe amabosta.

MIKELA. —¿Zetan zauze begiskue eiñ barik? Ni zuelez baneitxike, enekldxo itxiko eiñ barik.

KOSEPA. —Nik oñeri gauzeri etzat omoten, Mikela, kreditxurik.

MIKELA. —¡Bestelakue zauz! Gure Pedritori, urungo baten, santiritue istindiko baten kendu - tso; eskuegaz kenduiko moduen.

KOSEPA. —Oñeri gauzeri siñeskerie omon baño, obeto eiño lekigu guk, Mikela, erlejiñoako gauzetan fede geidxau oki.

MIKELA. —Oki leitxike, oñeitxik gora-bera, elixeko gauzeri be biardan siñiskerie.

KOSEPA. —Ez, Mikela, Jangoikuen legeko gauzek ezte oñek eta.

MIKELA. —Ba nik, Kosepa, diñotzut: imiek edozer dakoyeneko deitxuko-tsatela Kasimireri, bada-ezpada baterako be.

KOSEPA. —Alan etxen-zue zuek. Urunguen be zu te Antoni Morenie Mundekara yuen eizarie.

MIKELA. —San Antoniora guezela, bide-batez yuen garie zer diñoskun ikusten.

KOSEPA. —Auri etxen-zue zuek: Jangoikue ofendidu auñelako geuzekaz.

MIKELA. —Tire; etxamon oñeri. Entzuixu, Kosepa, enorabuenan ei zauze.

KOSEPA. —¿Zeitxik?

MIKELA. —Neskatue eidxabiltzue Lapurtxunekuegaz. ¡Bestelako mutile erueten dau, olan bada!

KOSEPA. —¿Ze mutil edo zer diñostazu, Mikela?

MIKELA. —Oñeitxik ez asañatu, Kosepa; eñi guztiko miñien dabilen gauzie da ta.

KOSEPA. —¿Zelan enai asañatuko, desgustozko berbie diñoztazu te?

- MIKELA. —Beñepeñ, gaur be, segun gure neskato zařentxuek esan dauen, eidxuek etxen ibili eidie muxiken.
- KOSEPA. —¡Ori be badiñostazu, Mikela!
- MIKELA. —Nik eztakltx ezer, neskatuek ekardauena baño.
- KOSEPA. —Gure mořoyek yakitxen badau, eztot pentsa be eiñ gure zer pasako dan gaur gure etsien.
- MIKELA. —Euk dakona erue. Ez esatie baño eztakozu.
- KOSEPA. —Onek ez-tie baye ez esateko gauzek; danok eiñ birdu alegiñe imieri bier dan krientsie omoteko ta.
- MIKELA. —¿Notaki be zer suerta leitxiken? Akaso bertan topako dau suertie.
- KOSEPA. —(Asafez) ¡Baye, Mikela, esaiztazu berbie, zeure kontsentzidxen bien! ¿Arek imiek dako edadie ondiño orrelako gauzetan pentsaten ibiltxeko? Obeto eiñgo leki etseko gauzetan ardure geidxau imiñi, eskiñerik eskiñe ibil barik, beran burueri erespeto guztidxe kentzien.
- MIKELA. —Etxamoixu, gaztien gauzek diez orrek eta. Entzuixu, Kosepa: Antoni Matralegaz dakozuen kustiñue galdute eidakozue.
- KOSEPA. —¡Tire ba, ori be esan badaue!
- MIKELA. —Erekan entzun eikue da; ta Gernikeko juesak eidxatortzuez laster enbargue etxen.
- KOSEPA. —Datozela; bakoye enbargue non eiñdxe. Baye guri enbargue eiñ baño lelau; bate-batek paga birko dau; eurek dabiltez bile ta.
- MIKELA. —¿Zetan zauze kaderak altsa-barik? Arek urunguen be zortziretako kediegaz batera ibildxie, alabatxü, iru elixetako ur bedeinkatuek botaten zeuen etseko atien.
- KOSEPA. —Obeto eiñgo lekidxie ur bedeinkatue botaten ibili barik,

- bekokidxen artun goixien-goixien, Jangoikuek omon deidxuen buruko argitxasune, ondo itzutute dauz de.
- MIKELA. —Da ganera, orek baño geidxau be entzun dotaz.
- KOSEPA. —¡Gauze asko entzun-zuz!
- MIKELA. —Gaiien gaiien batzien eidle Antoni Matralen etsien bera ta beste orostokidun bi, euren maldesiñuek etxen.
- KOSEPA. —Bakigu guk, arek dabilien guzfidxe, da zelan pasadan egun baten be gaueko amabi-amabidxetan ausi dauien atapostan aurien, lapikuek oridxoiz beterik; baye guk oñeri gauzeri etsagu kasurik pe etxen.
- MIKELA. —¡Ai alabatxü! ¡Aren maldesiñuek ondo ikaratu leidxe! Urunguen be maldesiñurtike ibil-dxe a Toronteruen.
- KOSEPA. —Berantzako txarau, maldesiñurtike badabil. Señalie da, gauzek ondo etxatorkezana.
- MIKELA. —Banue etsera, Kosepa, makalue dakot ondiño beratuten imitxeko ta.
- KOSEPA. —Bai, zuez. (Doa Mikela. Aldi baten ixilik egon da gero) Auñelako andrak die, beñepen, euren gora-berakaz eñi guzfidxe galtzieko kapaz. Niri ezer atarakostela pentsaten on bada, ondo engañeta on da. (Dator Julitxu).
- JULITXU. —Ama, mojik esan dau domekatan be beti-beti yueteke Kolejidxora, Aratustietan komedidxek ongo diela ta.
- KOSEPA. —Bai, politxe; beti-beti yuengo zara zu, aman lagune ezateko.
- JULITXU. —Dortñien be eñie ta on die. Neskato bateri be puntilezko estanpiek urten-tso.
- KOSEPA. —Kumieri erañ, Julitxu.
- JULITXU. —Ni beti yuengo nai, ama.
- KOSEPA. —Bai, laztana. (Artu bei Julitxuk zapi zuri bat bere eskuan eta bere egaleko arijak kentzen asi belte, egalun bat egiteko asmuaz. Bat batean kumla gorabera-

tuko dau). Gaur ez eĩn punturik, Julitxu, domekatan ezta etxen bialrik eta. Kanta Juanitotxuri, zeuk dakixuzen kanta politzek.

JULITXU. — (Abesten). Basa-txoritxu mustur-luziak

ez yuan iñora biā,
 aingerutxurik biar ezkerō
 oā or gure mutiā,
 Bere musuba eduā da ta
 sua bijotz ta ezpanak;
 berton urturik bixiko dira
 nire bulaña ta zanak.

¡Ai, nok leukezan uřezko ořatza,
 uře-miesa ta arija,
 uřez asi ta amaituteko
 ume onentzat jantzija!
 Lařosatxuak bost oři daukaz,
 klabeliñeak amabi;
 gure umea gura dabenak
 eskatu bere amari.

KOSEPA. —¿Bitxori nondik dabil be, Julitxu?

JULITXU. —Nik eztot ikusi. Kolejidxora dabilen neskato baten aiztiak esan dau, mutilekaz ibil-dxela gaur be yantzan.

KOSEPA. —Ez kasurik eĩn; zu ez yuen ořelako lekuetara.

JULITXU. —Iñoiz be enai ni yuengo, ama. Mojiek pe esaten dau ez yueteke, pekatu etxen dala ta. (Ageritzen da Antoni, Koseparen

ezkon-afeba, edafea buru gañean dabele).

ANTONI. —¡Nondik natořen be eztakitx, Kosepa!

- KOSEPA. —¿Zer ba?
- ANTONI. —¡Lotsatute nator zure alabiek eiñ-dxostenagaz!
- KOSEPA. —Oin be badiñostazu desgustozko berbie. ¡Eztaitx zer ikusteko gauzen beragaz!
- ANTONI. —Iru-ituñidxetan edarñe garbitxuten nauela... beituden dot nor dauen ure edaten, da non ikusten doten izerdi lamatan, mutile albuen dauela. Inok pe ez entzuteko moduen diñotzat eze: ¿Bitxori, ori de modue?... da eztiñost: ¡Ondo! ¿Zuk agindxuten zu le? ¡Aur ori eñegiñiori!.... Ori berbiori niri arek esateko..... neugaz okikotxuz, ikusten dotenlen. Nik etsat parkatuko. Ez pentsatie dako olgetan dabilenik.
- KOSEPA. —Zoridxoneko muxikie dala ta eztala, bakitx neuk batzuek galdu bi-diena berton. ¿Non die eñiko alkatiek? ¿Edo zelako eñespetue dau emen eñidxon?
- ANTONI. —Eztozu, Kosepa, beste eñemedidxorik okiko, Bilboko mojatara erutie baño, ori ezta modue ta.
- KOSEPA. —Esan da dakotzatñe señorari, olan segiduten badau, artun de eruen deiztiela.
- ANTONI. —Zeuzer eiñ birko-zu; au ezta modue ta. Eskiñe guztidxetan ezta besterik entzuten: Kosepan alabie gora ta Kosepan alabie bera baño.
- KOSEPA. —Euk pe kulpie dakona, Antoni, beti beran fabore oten zaralako; da zuk, tie zaran partez, gogoñ ein bilekitzazu.
- ANTONI. —Egidxe da, nik beti defendiduten ezan dotena, onien pentsaten ezan dotelako konkistetie; baye ondo engañeta on nai. Eztotzat nik, auñerantzien, arpire be beitu-ko. ¡Lotsabaga, deskaradie! Famelidxeri kondute guztidxe kentzien baño eztabilena!

KOSEPA. —Bakitx neuri, beñepeñ, osasune kendu bidoztena.

ANTONI. —(Aldakera). Gauze bat esan bitzut, Kosepa. Aratsaldien eguzkidxe artzien Toñonteruen on garanien, pasa da bertatik Kasimire, da zeu konfrome ezpa-zauz be, nik esantzat datoñela zortziretako sasoyen zeuen etsera.

KOSEPA. —Nire gixonak eta zuk enpeño gogoña dakoze begiskue eiñ bi-drakola imieri; da zeuek alan gure bozue, eiñ deitxela zeuen borondatie; baie eztoz nik parterik artungo ezetan.

ANTONI. —Aprensiño lar dakozu, zuk, eta eixu mesede ixilik otie. Laster otorko da, Kasimire, zortzirek idxe die ta; ta datoñenien, neskatotxue bota-eixu geure etsera abixeten, salto baten otorko nai txe. (Doa Antoni. Kosepak, negartsu, auñera jafallu bel bere zeregiñetan eta Julitxuk abestuko dau):

JULITXU. — Aurtxuoi, egik lotxo bat
ta emongo deutzut gozua;
aitak bat eta amak bi,
ta Goiko Jaunak amabi.

¡Lo !

Lo, lo, aingeru artian,
mundu txatxañaz aztuta;
zoridxona Goyan dago,
bian eztoz miña baño.

¡Lo !

KOSEPA. —¿Non ikasten-zu, Julitxu, oñek kanta politxok?

JULITXU. —Neuk entzun de ikasi. Niri etxataz gusteten beste neskatobatzuk kantaten dauienak, pandereteran kantak.

Niri elixeko kantak eta gusteten yataz; kolejidxoko kantak eta.

KOSEPA. — Bai, Julitxu; aurrek ikasi zuk beti, gero andra on bat ezateko. Aur dabil Bitxori be desgustuek aitxeri txe amari emoten, mojatare yuen gurezik ibil-dxelako; baye beste moja batzuk-añe yuen birko dau olan segiduten badau. (Sartzen da Bitxori, oso apañdurik. Kosepak asafez diñautso).
¿Non on zara, alabatxü, orain artien? ¿Esaiztazu nondik ibil zaran aratsalde santu guztidxen edo nondik zatozen?

BITXORI. — Mundeka bidetik yuen garie Eletori txe bidxok.

KOSEPA. — (Indartsu). ¿Nongo Mundeka bidetik edo zer diñostazu? ¿Esaiztazu non on zarien? ¡Maskarien arpidun, lotsabagiori!

BITXORI. — (Lotsagabekeriz). Mundeka bidetik yuen nayela etzut esan.

KOSEPA. — ¿Nongo erespette dakostazu, alabatxü? ¡Jaungoiko matxie! ¿Nondik edo zelako lagunekaz batziendxat? Esaiztazu zer pentsaten dozun edo zer etxeko gauzen zeugaz.

BITXORI. — ¿Nik dakot ela kulpie? Danok zauze neure ala, baye ez pentsa ni ikaratuko nozuenik.

KOSEPA. — ¿Ori de iñori omon biardxakon erespuestie.

BITXORI. — (Lotsagabekeri andlyagoagaz). ¡Ondo!

KOSEPA. — (Artzen dau mal inguruan dagoen aulki bat eta yaurtzen deutso. Bitxorik lges egiten dau) ¡Erdu etsera, alabatxü, etxera erdu! ¿Otorko zara etsera, Bitxori? Pagako-zu gaur ba zuk-pa. ¡Alan eiñgo-tzut! (Txafamikatuteko siñua). ¡Zuk takozu gure erenkuriel! Aur dakozu zeure nebie idxe-ilien, da ezara ezan kapas etsera buelta bat be etxeko, aratsalde santu guztidxen. ¡Itxi geldik! Pagako-zu zuk gaur, aitxe

datoñenien; ez pentsatie dako zu esanbarik lotuko na-
yenik. Zue z emetik eta kenduixuz oñek eñopok, iñor
otoñi baño lelau. (Doa Bitxori soñekoak aldatuten. Itxaron aldi on bat).

JULITXU. —Ama: Kanuto ta beste mutil batzuk gaztañetan yuen die
Bilbo bidetik. (Del egiten dabe atean).

KOSEPA. —Bai: erdu auñera.

KASIMIRE. —(Sarlzen) ¡Aimari prusime! Antonik botaten nau bertora;
imie dakozule geixorik eta.

KOSEPA. —Or dau koitxadu-ori aspaldidxon, Jaune miserikordidxen.
(Julitxuri) Tire, politxe, tie Antoni-dxenera ta esan Kasi-
mire dauela emen da aiñ-aiñ otorteko. (Doa Julitxu). Ye-
sañi Kasimire.

KASIMIRE. —Ez; imie ikusi bidot lelau, zelan dauen. (Uferatu beltez kuma
ondora).

KOSEPA. —Añatsalde gustidxen dakot lo, da pozañen nau. Lotara
omoten badau, diño medikuek, eskapako dauela.

KASIMIRE. —Medikueri ezaixu kasurik eiñ; Antoni Matralen malde-
siñuek baño etxatzuz oñek eta. Neuk diñotzutena eixu.

KOSEPA. —Tire ba; emen ikusko da gauzie.

KASIMIRE. —Zuk eztakozu federik bape, Kosepa.

KOSEPA. —Oñelako gauzetan ez beintzet.

KASIMIRE. —¡Ai, alabatxü, bestelako iñusentie zauz! Tire; ekañixuz
neuk diñotzutezen gauzek: manta lodi bet, bañidxe
bada obeto, sartena estañue urtuteko ta ure palan-
grana baten.

KOSEPA. —Obeto ezango da Antoniri itxarotie, nik eztot gure ezetan
be sartun de.

KASIMIRE. —¡Bestelakue zauz! (Yafi belte). Entzuixu, Kosepa: ¿neskatue
nondik yabiltzu be?

- KOSEPA. —Or dau eropak kentzien.
- KASIMIRE. —Urtenei dabilela esan dostie.
- KOSEPA. —Bai, Kasimire. Gaurko imiek desgustotarako baño ez tie.
- KASIMIRE. —¿Zeitxik eztozu yostera sartzien? Neuk esango-tzat Modestari, gure bozu.
- KOSEPA. —Etxako areri proportsiñue falta; baye ezta kotzu arek bestetarako afanik mutilekaz ibiltzeko baño. Atzo be edeñak artun de dau a, aitzen eskuetatik.
- KASIMIRE. —Zerikusidxen ikasten eidaue Modestagaz.
- KOSEPA. —Belentziri dakotzat esanda saregiñien ikasteko. Bidxar-tik auñera da asteko.
- KASIMIRE. —Asko da zeuentzako, Kosepa, ori baño ardure geidxau ez imitxie neskatue nondik dabilen yakitzeko.
- KOSEPA. —¿Guk zer eiñgo-tsagu be, Kasimire, gure esanik eztau eiñgure ta? (Betoz Antoni ta Julitxu).
- ANTONI. —¿Denpora asko da etorzarana la, Kasimire?
- KOSEPA. —Ez; ontxe-ontxe otor da.
- ANTONI. —Bertorantz datoñela topa dot Julitxu bidien.
- KASIMIRE. —Tire; ekañixuz, Antoni, bier-dizen gauzek; onek etzu ezer be eiñ gure ta.
- ANTONI. —Kopla lar dako oñek da gauze on gitxi. Oñeri ez kasurik eiñ, Kasimire. Neuk ekarkotaz istindiko baten biar disen gauze danak. Tire, Julitxu, alboko Dominge-nera ta esan datoñela aunarte anpurtxu baten, tien partez. (Doa Julitxu) ¿Beraunik ekarzu le, Kasimire?
- KASIMIRE. —Bai; amen dakotaz zati bi. (Burdintzali bat artuta uferatuten da su-tondora, beruna urtuten balijoalez. Antonik dakar gela batetik manta lodi aundi bat. Arte bitartean agertu beltez Bitxori, Dominge ta Julitxu).
- DOMINGE. —¿Zer da pasaten dana ba?

ANTONI. — Begizkuena etxen guez imieri, txe lagundu bi-zu.

DOMINGE. — Bai nik, alabatxü, pozañen be.

KASIMIRE. — (Sufondotik). Entzun, Antoni, berbie. (Ixilean). Esaidxona Kosepari artun daidxela imie.

ANTONI. — Oñek eztotzu artun gureko. ¿Bardin de neuk artutie?

KASIMIRE. — Obeto ezaten da imien amak okitxie; baye besterik ezien, zeuk artun mantien baruen.

ANTONI. — Etxamoixu; neu parako nai txe. (Artu bel Antonik umea la aulki txiki baten, jañi belle. Kasimirek estalduten difuz manteagaz).

KASIMIRE. — Aitxiaren, Semiaren, Espiritu Santuaren ixenien. Amen. Jesukristoren pasiñuetxik eñesa daigun kredo bana. (Otoizka sufondotik). Ama Birgiñieri eñesa daigun Salve bana. (Dator sufondotik burdintzalijan berun urtua dabela, Julitxu ta Bitxori, ikusgure, uferatu beitez).

DOMINGE. — Kendu zaitxez, Julita, estorbu etxen on-barik.

KOSEPA. — Erdu ona, Julitxu.

KASIMIRE. — Artun, Dominge, palangranie uregaz, da listro ogon beraune botaten doteneko. (Asten da bere eskariak egiten). «Santa Anak eiñ zauen Maridxe. Maridxek eiñ zauen Jesus andidxe. Kenduixuz imetxu oneri dakozen enfermedade guztidxek. Santa Agueda gloriozie, azur eta mamiñetako abogada andidxe: kenduixuz imetxu oneri dakozen enfermedade guztidxek. (Iru gurutze egiñaz jaurti bel lufaspiñera berun urtua. Artzen dau gero uretan gogofluzko berun zati bat eta diño). ¡Amen dau begizkue

ANTONI. — (Burua mantapetik agertzen dabela). ¿Agertu de la?

DOMINGE. — Bai, amen dau. (Aldizka euren eskuetan artu beye ikusari ain miragarija).

ANTONI. — Aur dako zu be, Kosepa, nik esaten nauena. Oñek eztau siñeztu gure ezaten baye.

- BITXORI. —(Jakinal) ¿Zelan igarten da ba?
- KOSEPA. —(Bitxoriri). ¡Kendu zaitxez ortik, lotsabagi-ori. Oñelako gauzeri imingo-tsazu zuk zeuri tokaten yatzuneri baño atentsiño geidxau! (Asafez beterik kentzen deutso besartetik umea Antonri ta musu laztan bat emonaz seaskan jartzen dau).
- KASIMIRE. —Neuk omoten-tzut berbie, Kosepa, imie laster osatuko yatzune.
- KOSEPA. —Osatuko da Jaungoikuek gure badau; baya ez zure koplakaz.
- ANTONI. —Oñeri ez kasurik eiñ, Kasimire; esan-tzut len be oñek eztakola federik onelako gauzetan.
- KOSEPA. —Nik eztakot beste federik, Jaungoikuen legeko gauzetan baño ta berak gure dauena ezango da.
- ANTONI. —Tire; etxamoixu, oiñ eindxe dau te. Neu konponduko nai zeugaz, Kasimire.
- KASIMIRE. —Eztakozu priesarik.
- DOMINGE. —Entzuixu, Kosepa. ¿Juana Bizarñen alabiegaz ezer oki - zu le?
- KOSEPA. —Guk ez, Dominge.
- DOMINGE. —Iñon dienak esaten ibildxe urunguen zuekaitxik portuen, da pentsa eiñ-dxot zeuzer oki-zuela.
- KOSEPA. —Gugaz eztau arek ezetariko gora-berarik oki.
- ANTONI. —Antoni Matralñen suingidxe yatzu te kandela bigaz eiñ gureko dau argi.
- DOMINGE. —Eñsoye dako zu, alabatxü, etxast akorda be eiñ. Pasa dan domekan yuen die lelengo deidxerak.
- KASIMIRE. —Datoñen sapatuen zortzi eskonduten die.
- KOSEPA. —¡Zoridxoneko ezan deitxezela; guk etzague goñotorik eta!
- DOMINGE. —¿Euren kustiñuegaz, zelan zauze ba?

- KOSEPA. —Jaungoikuek gure dauena ezango da.
- DOMINGE. —Alegiñe, beñepeñ etxen daue ba.
- ANTONI. —Bai, Dominge. Enpeñuekaz irebazi gure dau arek kus-
tiñue; baye eztotzoye balidxo ezango.
- KOSEPA. —Aur dabiltez, oin be, zorgiñkeridxe etxen; baye ez
pentsa gu ikaratuko garielik.
- KASIMIRE. —Ez zaitxez, Kosepa, arekaz asko fidxe; neuk takitx ondo
zuen kontra mengantsa gogoñen bat artzioko ustie
dakoyena ta. (Zarata itzalgafi bat entzungo da).
- OROK. —(Ikaraz). ¡Ene! ¿Zer da?
- KOSEPA. —¿Zeren ikarie dakozue? (Beste zarata itzalgafi baten ostean, jausten
da antzokijaren erdira izugafizko ofaztoki andi bat, galartzu goñi bat dindi-
lizka dabela. Agerkideak iñes egiten dabe ikuskeran).
- OROK. —¡Ene bada!
- KOSEPA. —(Ofastokija oiñagaz urunduten dabela). ¿Zeren ikarie dakozue, di-
ñotzutie?
- ANTONI. —¡Ez zaitxez erime, Kosepa, prakagoñidunek dauz ofos-
tokidxen baruen da!
- KOSEPA. —Ez ikaratu, Antoni; ofek eztako ezer baruen da. Fede-
bakuek ikaratuteko baño ezte ofek gauzok. Ofelan-
go gauzerik asko eiñ-dxeue gu ikaratuteko; baye da-
na alpeñik. (Oratuten deutso ofaztokijari suetako sumatzogaz, esanaz):
Etzi, Bitxori, da botaixu Bastañetik bera. Tenasakaz
eskue loitxubarik.
- BITXORI. —¡Ni itzaldu etxen nai!
- KOSEPA. —Ofelako gauzek itzalduko zaitxuze zu; ez beste gauze
batzuk.
- JULITXU. —Neuk botakot, ama.
- KOSEPA. —Zuk ez, laztana; berandu de zuretzako ta. Oiñ bota

sastar-kajara, neuk botakot bidxar goixien sastañan kañora. (Safkorkeriz). Oñek pentsa daue onelako gauzekaz kustiñue irebazko dauela, kontsentsidxen da legien kontra; baye ondo engañeta on die. Da ikusixuen oñek zoñginkeridxok ezetako balidxo eztauiena, atzo goixien oki du Gernikeko abogaduen abixue, zelan kustiñue irebazitxe dakun.

ANTONI. —(Pozez). ¿Ezta ezango egidxe?

KOSEPA. —Bai, Antoni; egidxe da.

ANTONI. —¿Zetan on zara ba niri esan barik?

KOSEPA. —Gixonak eta bidxok pentsata oki dulako ezer ez esatie, setentsidxe otoñi arte; baye ezin aguanta ezan dot neure poza.

DOMINGE. —¡Alegraten nai!

KASIMIRE. —¡Enhorabuenan zauzel!

KOSEPA. —Aur dako zu be, Kasimire, zeitxik estakoten nik federik munduko gauzetan, Jaungoikuen legekuetan izan ezik; da auñerantzian ez otoñi, Antoni, gureñe zoñginkeridxekaz, guk eztu hier beste gauzerik, arimeko bakie ta gorputzeko osasune baño ta. (Jarten da seaska ondoko aulkijan da abestu bei bere umeari).

Ene semetxuba,
maite kutuntxuba,
mosu ta laztandu
egik eure amatxuba.

Amaren pozkari

eu az ben - benetan;

lo egik, ene kutuna,

neure besuetan.

Orok.—

Ene semetxuba,

maite kutuntxuba,

mosu ta laztandu

egik eure amatxuba.

Amaren pozkari

eu az ben - benetan;

lo egik, ene kutuna,

neure besuetan.

EZ TAL ZAPIJA

ESKILATUA
PENTSATEN ZAUZ!
Ez da horretarako ezarritako
Eskilatuaren Ardurak
Eskilatuaren Ardurak

¡ONDO PENTSATEN ZAUZ!

ALKAÑIZKETA

IONDO PENTASTATEN SALUS

ALKARIZKETA

ESKINTZĀ. ==

BUSTINTZA'TAR PILAR'i

*Zeu, Belentzin ordezkari eziñ
obeagoa, ixan ziñan "TORON-
TERUAN" deritxon antzerkiari bixi-
tasuna emon eutsana. Antzerki oroi-
gari aren gomutan, eskintzen deutzut
:: alkarizketa au. — EGILEA. ::*

ESKINTA.

BUSINESS DIARY

The business diary is a
valuable tool for the
modern man. It helps
to organize the day
and to keep track of
the most important
events. It is a
convenient and
efficient way to
manage your time.

¡ONDO PENTSATEN ZAUZ!

Agertokiak antzeztuko dau Bermeoko Talagotxi auzoa. Agertoyala jasoeran ez dago inor antzokian. Geroxeago agertzen da Modesta, jostun apaindua, Kostan deritxon amazortzi urte inguruko neskatileagaz. Kostan'ek daroa besapean joski txiki bat. Goiz da: jostunak etxietara joateko sasoyan. Eureka bat-batean agertuko da Antoni, espartzaskia esku baten eta esne tefiña bestean dabela

ANTONI. —¡Agur zeuri! Kasurik pe eñ barik zuez.

MODESTA.—¡Ene... fije be enai eñ! Aunegaz yuen nai berbetan.

ANTONI. —¿Kosepan alabie ezta ori? ¿Yosten asi zara la, alabatxii?

- MODESTA.—Aspaldidxon yabiltzu au neugaz. Andramaidxetatik ona.
- ANTONI. —¿Gure etsera noix zatoz ba, Modesta?
- MODESTA.—¡Nik eztaix, Antoni... idxe burue be atrapa-ostie ta! Bat-tak... noiz zatoz, bestiek... noix zatoz!
- ANTONI. —¡Euk takona kulpie.
- MODESTA.—¿Zeitxik eta *porqué*, Antoni?
- ANTONI. —Gu probiok... atzera itxitxen-zulako.
- MODESTA.—¿Nik atzera itxi? ¡Aunek esango-tzu nik atzera itxitxen badot iñor!
- KOSTAN. —¡Ez... egidxe da! Geure tie be beti dabil pregunte eureneko etsera noix guezen bia.
- MODESTA.—¡Aur dakozu, Antoni, bel Aratostiek diela ta ez-tiela burue atrapa bioztie.
- ANTONI. —¡Tire... itxi oñeri atzera! ¿Gixonan kartarik oki-zu le?
- MODESTA.—Bai... atzo oki dot... aspaldiko partez.
- ANTONI. —¿Zer diñotzu be?
- MODESTA.—Osasunegaz da ondo dauela.
- ANTONI. —¡Alegraten nail Modesta... aspaldidxon nabil zeu nondik ikusiko. Mesede bat eiñ-bistazu.
- MODESTA.—¡Bai nik, alabatxü, pozarén bel (Kostan'i). Tire, Kostan, auñera, beinguen nator da. Artietan... yoskurek kendu areri yaketieri. (Doa Kostan).
- ANTONI. —Geu bixi garan etsie erosteko erie dakot.
- MODESTA.—Etse politxe da. Niri gusteten yast.
- ANTONI. —Baye... karu eskatuten dostie. Ogetamañ mile eñiel.
- MODESTA.—¿Norena da ba, Antoni?
- ANTONI. —Talagotxiko Kosepa Otxoliena.
- MODESTA.—¡Eñrosoye, alabatxü... akorda be etxat eiñ!
- ANTONI. —Nik dirue oki bakot «Caja d'arrosetan»; baye eztof atara gure koñidutxuek kobra arte.
- MODESTA.—¡Bai... zuek politxo zauze! ¡Ondasune naikuegaz!

ANTONI. —¿Ondasune? ¿Nondik Modesta?

MODESTA. —¿Eztakitxela pentsaten-zu le? ¡Zeure koñetieri preguntetia dakozul

ANTONI. —¡Miñe dako arek luzie... ta inbididxe bez txikidxe! ¿Guk, probiok, ondasune non eĩdxe dakule ta?

MODESTA. —Ondo etxen-zu desimuletie.

ANTONI. —Au ezta desimuletie... egidxe da ta.

MODESTA. —Ba, Antoni, nik inbentaiko gauzie ezta... Kasintxenien yosten gauzela berak esan eikue da... iñok pregunte be eĩn barik eta.

ANTONI. —Ara... konfidxantzamentien egidxe esan ezkerro, guk dirue baku... ondiño amabosta be ezta gixonak bota dostena Kardenasetik berogei sentiñ Kale-bañidxetako Indxiñuegaz. Da ganera... amar mile erieleko papela Bankuen kobrateko; baye... areri etzat ukutu gure gixona otoi arte.

MODESTA. —¿Noiz yatortzu be?

ANTONI. —Safrie akabaten danien otorko dala abixeten dost.

MODESTA. —Aurduen erostie dakozu etsie.

ANTONI. —Bai, baye nik a otoi baño lelau gure neki ogetamar mile erielak ornidu.

MODESTA. —¡Auri de fiñien yokatutie, Antoni!

ANTONI. —Amañarabari dakotzataz amazortzi mile eriel kendute... ta amabi mile eriel faltataz dirue konpletateko.

MODESTA. —¡Etsien konture ataratie dakozu!

ANTONI. —Dirue nok omon etxast falta... baye, neu zeugaz akorda nai iñogaz baño lelau.

MODESTA. —Ondo eĩn-zu... gaur eziñ fidxeleitxike iñogaz da.

ANTONI. —Aurẽitxik... iñori esan baño lelau... eĩn-dxot eze... Modestari esan bitzat.

- MODESTA.—Ezaitxut akonsejaten, alabatxü...; zeitxik eze... akaso etxako gusteko zure gixonari.
- ANTONI. —Areri, ez kasurik eiñ Modesta. Nik lelau be aren ixilien oki-taz sei mile eñiel baforatan imindxe.
- MODESTA.—¡Grasidxek ondo urten batzu!
- ANTONI. —Bai, ni kontentu nau neure suertiegaz. Politxo omon dostie.
- MODESTA.—Baforatan dirue oki bazu... aur dakona enparadue orni-duteko beste.
- ANTONI. —¡Ene alabie... eztozu dirue galduko!
- MODESTA.—Edo akaso bai... ¿nok taki be?
- ANTONI. —¡Kreditxu ona omotestazu, Modesta!
- MODESTA.—¡Ez ona, ez txar! ¿No-taki be zer suerta leixiken?
- ANTONI. —¡Modesta... desigualeko berbie diñoztazu!
- MODESTA.—¿Desigualeko berbie? ¡Ondo konsagra-ixu... ta zeuk ikusko-zu eñosoizko gauzie bada bia!
- ANTONI. —¿Da olan... *sin masien* itxiko nozu?
- MODESTA.—¿*Sin masien*? ¡Ez, Antoni!
- ANTONI. —¡Bai... uste bako gauzie diñoztazu tel
- MODESTA. —¿Zeuk eztiñozu dirue bako-zule? ¡Ene alabie-e! ¡Zeuk diñozu guztidxel.. edo iñori omoteko dakotela dirue pentsaten-zu?
- ANTONI. —¡Modesta... asko da zeuetzako ori berbiori esan biaña! ¡Ondo ezetute oki-dot nik, zuk eztozune eiñ gure niri mesederik! ¡Bestelakue omo-testazu! ¡Baye... itxi geldik!.. ¡Ondiño ekarko dau gauzisionek bueltie! (Doa asatez). ¡Nongue da berau... señora andidxau!
- MODESTA.—(Doala). Niri dirue kendukos-tazule pentsaten bazauz...
¡ondo pentsaten zauz!

PITXAR BETE UR

ALKAÑIZKETA

PITKAR BETA MR

ALHARISKEIA

PITXAR BETE UR

Talagotxirik Tofonterurantz dagoan kale mustufean, topez egiten dabe Bitxori ta Felixek. Bitxori amasei urte inguruko, Bermeon esaten dabien legez, plasa-neskatil urten bat eta mutil susmoan beti dabilena da. Felixek amazotzi urteren bat aldaukaz eta mutil aizkofa da bera beñepeln.

BITXORI. — (Amantalan ertza oratuaz). Ikusi zaitxut atzo, txalüpen otor-zararien.

FELIX. — Neu-pe ikusi zaitxut. ¿Nogaz on zara berbetan?

BITXORI. — ¿Eletorigaz on nai müxikeko kontuek esaten.

FELIX. — ¿Esan-tsazu Kosek zer esan dauen?

BITXORI. — Etxast akorda; baye ondiño esan bitsat.

FELIX. — ¡Asafatu eiño da baye!

BITXORI. — Gatx bi okiko-txuz. Berentzako txarau.

FELIX. —Bera tako kulpie, Kose fromal ibildxe ta.

BITXORI. —Etxako Kose ainbeste gusteten. Gurau dotzu arek mariñu bategaz ezkondu. Lapurtxunekuegaz eiñ-dxeu domekan yantzaldi bat... da ilusiñoz beterik dako zu.

FELIX. —¡Aregaz ez pentsatie dako bat Nobidxie dako arek kanpoko eridxen.

BITXORI. —¿Ezta ezango egidxe?

FELIX. —Bai... fijue da; neuri esan dost Mal-kosiñerok.

BITXORI. —¡Olan bada... zetan pentsa eztako!

FELIX. —Da, ganera... Kose baño mutil onaurik eztau topako.

BITXORI. —Baye a... beti ezan-dxatzu *no quiero mariñero*.

FELIX. —¡Kontuen oki zer diñotzuten! Damutu eiñgo-dxako ondiño.

BITXORI. —Beren etsekuek etzue gure iñogaz etxie... Antonegaz baño.

FELIX. —¿Zeiñ Anton?

BITXORI. —Bere nebie.

FELIX. —¿Neblegaz... zelan ezkonduko da ba?

BITXORI. —Urikue yatzu baye a.

FELIX. —¿Euren afellidue eztako ba?

BITXORI. —Eurentzak artunde dakoyelako.

FELIX. —¿Ori kontue, zelan da ba? A... *askakue* ezan... da Atoñasagasti okitxie; da... ni bariz urikue ezan barik Bilbao ezatie?

BITXORI. —Itxi oñeri kontueri atzera. ¡Entzuixu!.. Eguenien; ¿zeitxik ezara otoñi müxikera?

FELIX. —Trabenan on nai lagunekaz.

BITXORI. —¡Ene semie, ez pentsatie iñor begire okiko-zunik!

FELIX. —Akorda eiñ-dxast, baye... ez mobitiären ezan da.

BITXORI. —¡Señalie da... nigaz asko pentsaten zune!

FELIX. —Ara... egidxe da... beti nau zeugaz pentzaten. Zeure pen-

tsamentue okitxen dot itz-zuen be. Atzo be... Antsermok eta bldxok zeure kaerie okidu.

BITXORI.—¡Bai... mutileri siñistutie baño eztau!

FELIX. —¡Jainkuen egidxe diñotzut; pregunte ostantzien Antsermori.

BITXORI.—Ezto-kure Antsermogaz konturik. ¡Etxa gatza!

FELIX. —Beti oten da zeure mando ba.

BITXORI.—¡Maskarien arpidxe be eztako arek txikidxe! Esango-tsazu neure partez... urungotan gureñe erimeten danien, etzatela arpire be beituko.

FELIX. —¿Zer eiñ-tzu be?

BITXORI.—¡Gixonal.. ¿ondo deitxazu?.. ¡Muxikie akabata gero Kalebaridxetan gabiltzela... geure ondofik pasa abilanak yaten... da guri kasurik-pezu berak! ¡Itxi geldik!

FELIX. —Ezan fijeko.

BITXORI.—Zu-pe... ezaixu defendidu; ondiño geuk esantsagu: bota guri be abillanatu batzuk; da berak, jezta nogaz dauen be!

FELIX. —Aur dakozu señaie... distraidamentuen on-dana.

BITXORI.—¡Danok zarie zuek igualak! Distraidamentue imitxen-zue zuek aurretik, zeueri komeniten yatzuenien.

FELIX. —¿Urunguen be etzue paga sagardaue ba?

BITXORI.—¡Bai... aze gauzie! Da ganera... bera be ondo kostata. Eletori on-dalako... ostantzien ez pentsa gueitxik pagako zauenik.

ANDRA BAT.—(Talagoitxi aldekk). ¡Agur zeueri! ¿Goixetik asi zarie... eh? ¿Formal zabilteze zeuok? Ondo da... ariñ akordatie. (Doala). ¡Nonguek die ime mokofidok!

FELIX. —Zeueneko amari esango-tso.

BITXORI.—Esan deidxola... eztost ardure da. ¡Pasa dan domekan be... eztost niri omon arek desgustue makala,... zeu zarala ta eztala!

FELIX. —¿Zer ba?

BITXORI. —¿Müxikie akabata gero... zelan yuen garien iru uturidxetara ur freskue edaten?

FELIX. —¡Bail

BITXORI. —Geure tie on-dxatzu bertan edaŕie garbitxuten... da, gero arek ¿zer eiñ-dxeu?.. etsera yuen daneko geure amari esan zelan on-nayen zeugaz berbetan.

FELIX. —¿Da... zer esan-tzu?

BITXORI. —¿Esan?.. ¡Esanak ez tie ezer,... geidxau ezpaleitxike!

FELIX. —¿Zer eiñ-tzu be? ¿Yo eiñ zaitxuz?

BITXORI. —Belari eskiñeko bat omon dost lelau-lelau. Da gero... eres-pestie omon-tsatelako... eskatzeko aurkidxe tietu dost arpire. ¡Kalera eskapa ez-panauen... manga-manga etxen nau bertan beñepeñ.

FELIX. —¿Zer esan-tsazu be?

BITXORI. —¡Ene semie... auri de no perak baño geidxau yakiñ gurie! Tiek dako eru guztidxe; baye... ikusiko dau arek ondiño... ia nok etxen-tson arenadurie bia, bera geixorik dauenien. ¡Topa birko dau nok eiñ... beti beti neure kontra oteko!

FELIX. —¿Zeure mando oten dala... ezu esan urunguen ba?

BITXORI. —Bai, berari konbeniten yakonien. Aurduen be... imie yagoten oki nau ni arek gaueko zortziretararte frabiketik bera otoŕi arte.

FELIX. —¡Zeuk dakozu eru guztidxe, oneidxe zaralako! ¡Ni, zure lez baneitxike, mengako nekitzat!

BITXORI. —¡Itxi geldik! ¡Otoroko da a ondiño imiek yagoteko esaten, bera frabikera yuen bi-dauenien; baye, neuk yakiñ-got zer eiñ!

FELIX. —Zeu be, frabikera yuen bi-lekizara.

BITXORI.—Belentzigaz nau baye, saregiñien ikasten yueteko. Aurduen oki-ku erie berbetan oteko.

FELIX. —¿Non o-ten da ba... sarie konponduten?

BITXORI.—Kofradidxen be oten da; baye geidxenetan Bentapien.

FELIX. —¿Zeiñ lekuten? ¿utuñi bidxetan?

BITXORI.—¡Ene semie... Tiadoriñ baño txaraue zara zeu! ¿Etzut esan kofradi zariñ oten dala?

FELIX. —¡Ez... ezu esan! Entzun, Bitxori, berbie. (Papafean joten dabela).

¿Egidxe da, zueneko amak, nieitxik zantar bat nayela esaten dauena?

BITXORI.—Areri ez kasurik eiñ. Beti yabil-tzu a geure ala.

FELIX. —Zeu konfrome bazauz... igual dost niri edozer esaten badau be. ¡Kintxetik natoñenien, neuk esango-tsat areril

(Barñro yotex dabela).

BITXORI.—¡Zauz geldik! ¿Organue nayela... beti-beti yoten-yoten ibiltzeko?

FELIX. —A propós eiñ-tzut; zer diñoztazun ikusteko.

BITXORI.—¡Zuek, danak zarie igualak! ¡Lotsagalduko batzuk!

FELIX. —¿Oñeitxik zer dau be?

BITXORI.—¡Gixona... bate-batek ikusten bazaitxuz be... ¿zer esango dau?

FELIX. —¿Mutil fromala enai be?

BITXORI.—Eztiñotzut ezeitxik; baye mesede eiñgo - zu urengotan eskue geldik okitxie.

FELIX. —¡Tire... etxamon oñeril! Entzun, Bitxori: Eletori txe Kasintxe, ¿zeitxik asaratu die ba?

BITXORI.—Mutilen gora-berieitxik esan-dxatzu.

FELIX. —¿Kasintxek pe nobidxue dako la?

BITXORI.—¡Inbididxe yatzu dana! Kasintxek pentsaten-tzu, beraitxik

datořela Antsermo gureñe, da beran konbertsasiñue baño etzu oki gure. Atso be m̃ixiken bera nondik ikusiko ibil-dxe:

FELIX. —¿Eletorigaz dabilena eztaki le?

BITXORI. —Yakl̃igo dau: eři guztidxen dau zabaldu te ta. Baye, a, bera yatzu alako nastera, nastera bat: *drogie topaten dabilena.*

ANDRA. —(Bafuko aldetik, etxeren bateko leyotik ballitzen). ¡Aur ořek... lotsabisteko zařok! ¡Ořek dakoye lotsiel!

BITXORI. —(Gorantz begira). ¡Ondo! ¿Zeure alabie ezta oten mutilekaz ela?

ANDRA. —¿Ikusten-zue gero... berori deskaradi-ori? (Indartsu). ¡Zueze ortik: *ejemplu txara imieri omoten on barik!*

BITXORI. —¿Zuk agindxuten-zu le?

ANDRA. —¿Nongue da berori... krientsabako enplastu ori? ¡Bestelakue a-ona... amama andidxori!

BITXORI. —¿Zuri zer dotzu be?... ¡Zeu ezango zara zu krientsa bakue! ¿Nondik dator berori?

ANDRA. —¡Ogon anpur baten bial!

FELIX. —¡Erdu emetik, Bitxori! Gozan Bastařera!

BITXORI. —¡Eztoť gure! ¿Ořek agindxuten dau ela? ¡Bestelako eřegiñie dau! ¿Enplastue nayela? ¡Ni banai enplastue... berori esango da, ori, kataplastmie! ¡Aguantako ete du! (Ixurtzen deuse andreak plixaf bete ur). ¿Nongue da krientsa baku-ori? (Indartsu ta asafez). ¡Beitu... busti-busti eiñ nauena gero! (Soñekoak lgoritzen). ¡Sorgiñ oril! ¿Ořek agindxuten dau emen oten ela? ¡Lotsabisteko, krientsabaku ori! ¡Itxi geldik... etzut nik parkatuko! ¡Topakot nik ondiño ořen alabie... baye omoten-tsaten belari-ondokuegaz zurtute itxikot dauen lekuen! (Doaz). ¡Aguantako ete du berořegaz... maskarien arpidun ořegaz!

AGERTOLAYA BERA.

ANTZERKIA

TXALÜPETSIEN

ANTZERKIA

GERTALDI BATEN

Faint header text at the top of the page.

First paragraph of faint text.

Second paragraph of faint text.

Third paragraph of faint text.

Fourth paragraph of faint text.

Fifth paragraph of faint text.

Sixth paragraph of faint text.

Seventh paragraph of faint text.

Eighth paragraph of faint text.

Ninth paragraph of faint text.

Tenth paragraph of faint text.

Eleventh paragraph of faint text.

Twelfth paragraph of faint text.

Thirteenth paragraph of faint text.

XALUPETUM

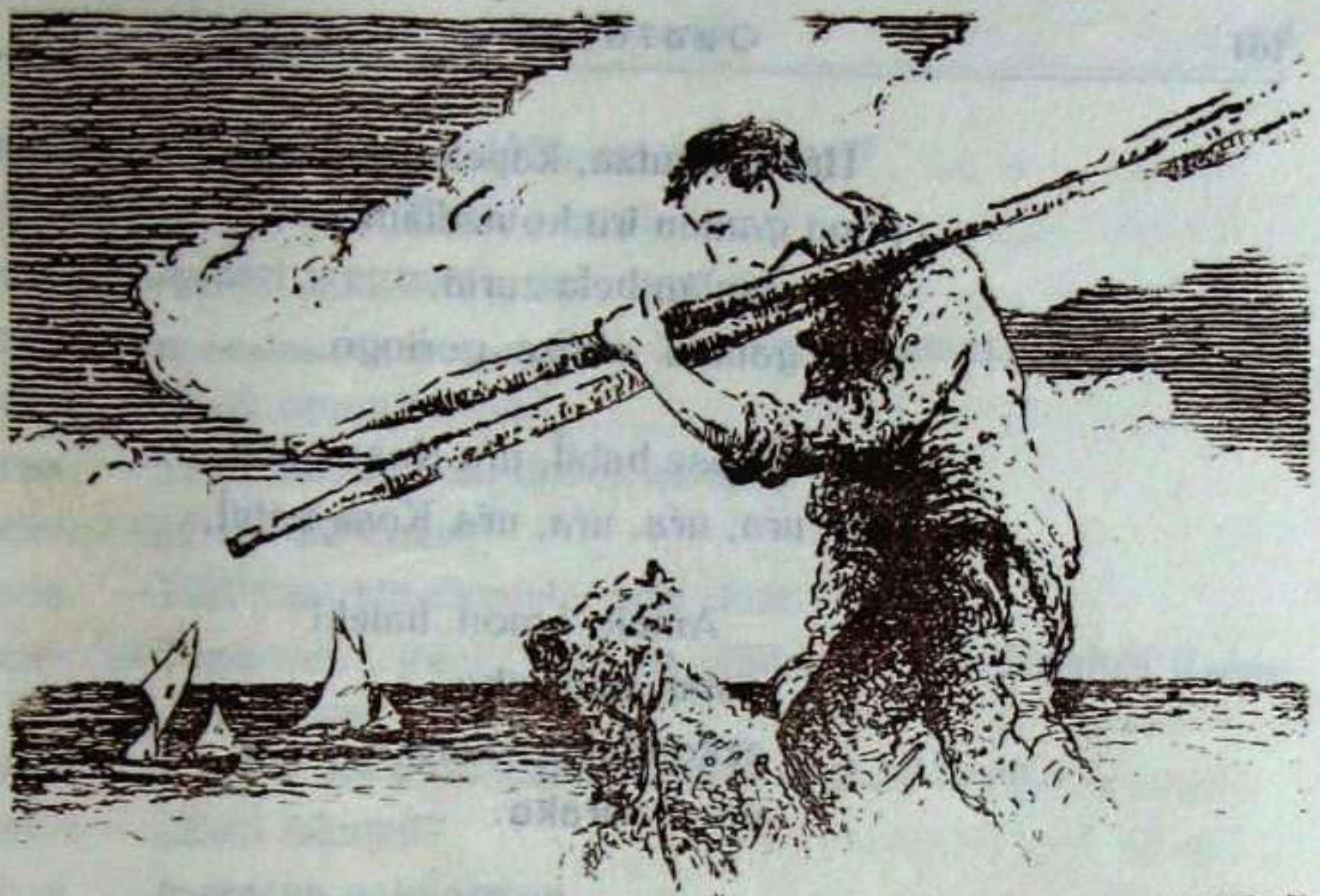
ANTZERIA

OPERTALDI DALIN

AGERKIDEAK

- KASINTO. }
BIXENTI. } Amabi amalau urte aldeko mutiñak.
ANTON. }
KOSEPA. }
ANTONI. } Ogetamar urte inguruko txalupa - neskatñak.
ANIX. }
MIEL. }
TXILIBRISTO. } Afantzaleak: «*Cuatro Amigos*» deritxon lufun - ontziko
ALKONDARAS. } lagunak.
KOSE. }
ITXAS-GIZON BI. }
BENITXO. } Lufun-ontziko nagosi (patroia) ta Kose, Anix eta Mielegaz
batera bazkidea.
MARIERDIKOA. } Amalau urteko mutiña.
GAZTAIÑA-SALTZALEA: Amabi urteko neskatñea.
LIMEAK. neskato ta mutiñ. Amar edo amabi urtekoak.

ELLAECHE

TXALÜPETSIEŅ

Agertokiak irudiko dau, itxas-gizonak, euren apariyo, tretza, sare ta enparatuak gordetako, euki ixaten daben erako loiye bat. Sakoneko zapiak eukiko dau: erdian ofi bateko ate bat, zeñapoko giltzetik artelazki zati bat dindilizka dala: ezkeñaldetik leyo bat espeka burdiñezkoakaz, kaleko argitasuna ikusten dala. Agertokian izango dire: ezkeñaldetik mai luze bat bere luzerako aulki bigaz; eskumatik suetetxu bat, jakiak gertuteko; azken-ertz baten, sabaitik eskegita: sare, zakil, afaun, tretza, tuntux eta aparlyuak.

Gertaldi au Bermeo'n jazoten da, Zezeilean eta besegu - aroan.

Agertoyala jasoeran, agertzen dire Kasinto, Bixenti ta Anton, aulki ta mai bitartean, tretzak gertatzen (plamietan).

ABESTIA

KASINTO, BIXENTI eta ANTON.

Ura Kose babil, Kose babil, Kose babil,

Ura Kose babil, Kose babil, babil.

Ura Kose babil, Kose babil, Kose babil,

Ura Kose babil, Kose babil, babil.

Ura Katxutxa, kapela frente,
 popa ganian iru komediate.
 Aren ganian bela zuria,
 aren ganian arotza goingo.

Ura Kose babil, ura Kose babil,
 ura, ura, ura, ura, ura Kose babil.

Amak omon baleki
 amar amaseiko,
 ezkonduko neitxeke
 ude bañirako.

Ura Kose babil, ura Kose babil
 Ura, ura, ura, ura, ura Kose babil.

Amak omon baleki
 oye ta kaixie
 Petitxenien dago
 nobidxe gaztie.

Ura Kose babil, ura Kose babil
 Ura, ura, ura, ura, ura Kose babil.

ERAZTEN

BIXENTI. —¡Txo! Len esan-zune guzuré da.

KASINTO. —¿Posture ezetz?

BIXENTI. —¿Eiñdxe dau? (Eskua sakelera saftzen dabela, laukuek ataraten ballebilen).

KASINTO. —¡Politxo!.. ¡Neuk etsatak ikusi be!

BIXENTI. —(Zifnutsu). ¡Apemarie! ¡Guzuréeril!

KASINTO. — (Bulafa joten dabela). ¿Nik etsatela ikusi?

BIXENTI. — ¡Zuk ikusit! ¡Ezta... ezta!

KASINTO. — Auneri pregunte... ¡eh, lenguz!

ANTON. — (Erasl astuneko da berau). Bai, neuk-pe ikusitsat.

BIXENTI. — ¿Nok omontso ba?

ANTON. — Eh... nik eztaix. Berak artapa.

BIXENTI. — ¿Ostu eiñ-dxeu?

ANTON. — Niri topa eiñ-dxeuela esan dost.

BIXENTI. — Topa bai... ¡txol!.. arek au eiñdxeu... au! ¡Krisko! (Lapufetako slñua).

ANTON. — Ez; niri topa eiñ-dxeuela esan dost, Artzan.

BIXENTI. — ¿Zein lekuten?

ANTON. — Irugañen eskilatatan.

BIXENTI. — (Ziñutzu). ¡Guzuñeri!

ANTON. — Eureneko amak be baki dakona.

BIXENTI. — Da ¿zer esan-tso?

ANTON. — Atzera omoteko esan-tso yaubieri.

BIXENTI. — ¡Eh! ¿topa eiñ-dxeuela ezu esan ba?

ANTON. — Nik eztaix. Niri berak esan dost.

BIXENTI. — ¡Kasinto... zeu be parte ezan zara orduen!

KASINTO. — ¿Ezetz esan ostabe?

BIXENTI. — (Indarka). Bai, zeu be parte ezan zara.

KASINTO. — ¡Txo... tefiastol! ¡Atra-aten mazaitxut! ¡Gure kaletik ezara pasako!

BIXENTI. — (Artzen dau zapotzetik). ¡Arpidxen omoten-motzut!

KASINTO. — ¡Itxi iñori... itxi iñori! ¿Nori etxen-tso oñek ba? ¡Lenguz... peñeka agañako-tsagu?

BIXENTI. — Bana - banaka erdu bia. ¡Atra-aten mazaitxut matrale ausko - tzut!

KASINTO.—Ik pai... ¿I aix ela kapas?

BIXENTI.—¿Zuetzako?

KASINTO.—(Anton'eri). ¡Agaña, lenguz! (Oratuten deufse blen artean).

ANTON.—¡Eh... amañe!

BIXENTI.—¡Erdu Tonpoire! (Agettzen da Kosepa, sare-otzarea buru-gañean dabela.

Otzaran ekarko dituz yakaldi bat gertatzeko bear diran gauzak: ogi andi bi, okela, kenkiloi bete ardao, lusagar, kipula, berakatz, ta abar; da ofezaz ganera: efesakon, baldi, pitxar, edontzi, alzeki, ta abaf).

KOSEPA.—Txitxotxu... erdu au otzarie bajaten. (Doa Bixenti).

KASINTO.—(Anton'eri). ¡Oren aurien ez esan!

KOSEPA.—¿Zer da nire aurien ez esatekue?

ANTON.—Niri aunek esan dost.

KOSEPA.—¿Zer da baye... nire aurien ez esatekue?

BIXENTI.—Krisiko eiñ-dxeuela mutil batek.

KOSEPA.—¿Nongue da mutil ori?

ANTON.—(Eskutuñegaz musua garbituten dabela). ¡Nik eztaitx!

BIXENTI.—Bai; baki.

ANTON.—(Kasintori). Lenguz ¿Nik bakitx nor dan?

KASINTO.—Ez; bera taki.

BIXENTI.—¿Posture ezetz? Zeuk pe bakixu.

KOSEPA.—¿Zer da baye ostu dauena?

BIXENTI.—Gauzie.

KOSEPA.—¿Nondik?

ANTON.—¡Nik eztaitx!

KOSEPA.—(Anton'en abotsa alakotuten dala). ¡Nik eztaitx... nik eztaitx gogoña

au! ¿Nongue da berau enbeleko ilbixikuen arpidun eu?

¡Bestelako abuxe au! ¡Eh!.. (Joten). ¡Andrak, onek da-

koye lotsie! ¿Nonguek die ime mantañok? (Doa Kosepa

suetetxura ta jartzen da lanean: sua lixetu, lusagar eta kipulak zuritu, ta abar).

ABESTIA

MUTILAK.—

A la mar tiré un tiro
y a la playa cayó,
confiansa en los hombres
nunca la tuve yo.

Te lo vuelvo a desir,
te lo vuelvo a desir,
que m' ha salido un hombre
de la guardia sivil.

Una paloma blanca
que del sielo bajó,
con las alas doradas
y en el pico una flor.

En la flor una lima,
en la lima un limón
vale más mi morena
que los rayos del sol.

ERASTEN

KOSEPA.—(Asafez). ¡Obeto engo-lekixue dortiñie ikasi oñelako lotsa-
galduzko kantak baño!

KASINTO.—ilri zer duek pa! ¿Ik aginxuten dok ela?

KOSEPA.—¿Nonguek die lotsa-bizteko ime zantañok? (Alzekla artu ta doa

mutilak yotera. Onek iges egingo dabe mal (nguruen). ¡Karatxo! ¿Neuri
ori berbi-ori zuk esan? ¡Neuk esango-tsat zeuen ama-
ri, persona zaraureri oñelako eñspuestie omoten ba-
dxako bia! ¡Lotsa-bizteko zañok! ¡Besterik ikasi be
eztaue etxen onek eta! ¡Eskolatik amañ urte baño lelau
urten, da amen dabiltezez gero zarkeridxen etxen da

lotsa-txareko gauzek ikasten! ¡Andrak... nik eztaix zer esan be! ¿I-a beste belñ deskideten bazara ori berbiori esaten bia? ¡Nik etzuk parkatuko; igual da Alkatlen semie bazara be! ¡Lotsa-bizteku ori! (Datoz Miel eta Anix. Miel jafiko da mal-gañean, tretzako korapiloak kentzen eta Anix aulki baten, amuek zotzean zafitzen. Kosepa ta Mutlak euren lanean).

MIEL. —(Sartukeran). Txilimankotik Okarantsara yuen baginēn, geuk pe arañe seguru oki-du.

ANIX. —¿Nondik sentele ibil-dxie arek araidxuek pa?

MIEL. —Posture eiñgo-neki arek moñoyek Kala-baritxik ibil-dxiela.

ANIX. —Ez; Kala-barikuek eztaue arañik ekañi; neuri esan dost Bizkayak eta.

MIEL. —Orduen, Anix, karnadieitxik ezan da; zeitxik eze, Laedotik eta Krastotik ibil-dxie ezta ta... iesatie lez! neuk pentsa etxen-dot karnada freskue erosi dauela.

ANIX. —Kustiñue da ze, arek moñoyek suertie dakoyela.

KOSEPA. —¿Zuek beti zabilteze Kala-faltsofik!

MIEL. —Aur dakozu, Kosepa ba, Kala-faltsora yuen dien baforak ekar-daue arañe gaur ba.

KOSEPA. —Anix... ¿zemat pixetsoye arañek «Brijen de la Mar»ekueri?

ANIX. —Ogetamañ aruen bat.

KOSEPA. —¡Karanbo! ¿Ikusten-zue gero dabilien txokue?

MIEL. —¿Txokue bakañik diñozu, alabatxü? ¡Arek, olan segiduten badaue, aberastu eiñgo-die... aberastu.

KOSEPA. —Olan bada, bai. ¡Ene semie, pentsatie baño eztakozu arañek dakon presidxuegaz! (Ixli-aldi labur bat).

MIEL. —«Ogoño-Mendi»n baruen oiñ be eskandalue pasa eide.

ANIX. —¿Oiñ be?

MIEL. —Bai; Montañesak esan eitso... iesatie lez!.. ondiño atrapa pako dauela.

ANIX. —¡Txot Ni aregaz mořoyegaz enai fidxeten. A kapas ezango da ondiño bařuko-gixonan bateri labañie sartzieko.

MIEL. —¡Ka; esan bai! Arek etxakok ořetarako odolik.

ANIX. —Okasiñue topaten badxakik pe.

MIEL. —Bai; alan esantsok Antsermo'ri be... ¿baye zer?

ANIX. —Antsermo'ri topakotso arek ondiño beltie. (Lanean zall baten).

Miel... ¿entzun-zu Alkondaras'ek esan-tson berbie Txilibristo'ri?

MIEL. —Oponiñuen ganien ezan eide.

ANIX. —¡Ez! Ezta ezan oponiñuen ganien. Ostantzien asaratu die.

KOSEPA. —¿Zeren ganien ezan da ba, Anix?

ANIX. —Txilibristok esan eitso... iesatie lez!.. tertzak plamieten eztakidxela.

MIEL. —Esaixu ze... ořetan neu be fijeta onai. Arek mořoyek amuskidxe ondo enpikie barik imitxen dau apaidxuen. Urunguen be, gure tertzak arañiez yositxe otor-die, da arena araidxuena bařiz granorik pe barik... da karnada guztidxe yan-da.

ANIX. —¡A dala ta eztala, arek mořoyek saltsaidxue atarako dau txalüpetsien gaur ba!

KOSEPA. —Andrak be asaratu eiñ eidle.

ANIX. —Andrak, ¿zetan araidxo sartzien die gixonan gauzetan ba?

MIEL. —¡Eh! ¿Ori eztakixu, Anix, be? ¡A dok pa kapitxen jenerala!

ANIX. —¡Nik eztaitz, txo!.. Enbra batzuk senteliek dakoyez bařuen.

MIEL. —Medikueñe be... a... bera yueten dok gixonak tripetako miñek dakozenien. Baye... ¿entzun!.. ¡au de politxe ta;

Urunguen yuen-dxatzu aren andrie San Antonio'ra duela ta; ta ¿zer pasa da?.. Topatzuz bidien Anka-oker'en andrie ta beste enbra bat promesien duezela, ta Mundeka'ra alega dienien... sartun-dxatzu nire andrau Kale-Nagosi'txik berantz... eta... itxitxuz enbra bidxok auen kurtziegaz.

ANIX. —iMundeka'ko astuen-ñe yuengozan a!

MIEL. —iEntzun be,.. entzun be,.. neuk esango-tzut, Anix, de! On - yatzuz, ene androk, begire... otorko dalakuen... da azkanien ¿zer etxen daue?.. ba-dxuezak eurek pe bertarantz, da... inon ikusten dauien enbrau, beste arañen etsien, gixonan pañelo bat eskuen dauela, kartak botaten!

ANIX. —Enbra batzuk auri etxen daue ba; dirue ganora barik iñori omon. Ara yuen danien, trabena batera sartun de kuartiño bat ardau edan bazauen... obeto eiño gauen ba.

MIEL. —iTxo! iNire andrie baleitxike... nik itxi ez! iLelau burue ausko nekitso tragolagaz!

ABESTIA

OROK. — Kose Miel'en batela
txitxañue ta berdela.

Kose Miel'en batela
txitxañue ta berdela.

KOSEPA. — (Lanean). Itxas-untzidxek duaz-enian
beseguten itxosora
neskatilek artuten dabe
tresna guztidxen ardura.

OROK. — Kose Miel'en batela,
txitxañue ta berdela.

KOSEPA. — Loidxetan gertatuten dire
karnada ta aparidxuek
bidxaramongo egunien
prest dana euki daidxien.

OROK. — Kose Miel'en batela,
txitxañue ta berdela.

KOSEPA. — Loidxetako neskatiliek
txalüpak datoz-enien
asten dire gora-beretan
otzara zañen atzien.

OROK. — Kose Miel'en batela,
txitxañue ta berdela.

KOSEPA. — Orain kantaixue, zeuek, Bermioko eridxeri Bertso
-berñak; arek die politxek eta.

ANIX ETA MIEL. — Bertso berñak yartzera nua
geure eri maitien alde
ikasi daigun bera maitatzen
gauza guztiek baño len.

KOSEPA. — ¡Ujuju!

Bermiok dauka beren ganien
Almikako Amen grazidxe,
bera maitatzen bixi ta iltie
auxe bai dala zoridxe.

MIEL. — ¿Zelan die, Anix, arek beste bertsuek?

ANIX. — ¡Ontxe kantakotaz!

ANIX. — Bermiok daukaz Kale-baridxe
Gaztelu te Auztekantale,
Toronteru te Pixo - kale,
Tala - bide te Eritzile.

Santa Barbara, Eremedixo,
Santa Mañe ta Txibitxe,
Santa Klara ta Matxikorta,
Bilbo - bide ta Portale.

KOSEPA. — ¡Orek baño obago dire
Talagotxi te Baztañe.

ANIX. — Baita dauka Kakaño - bide
Morondo ta Eskola - kale,
Eribera ta Erelña - zubi,
Telaridxe da Adubidxe.

Erosape, Demiku, Arane,
San Pelayo ta Almike,
Aritzatxu te Tonpoi - gane
Zaragoitxi te Atalde.

KOSEPA. — ¡Orek baño obago dire
Talagotxi ta Bazteñe.

ANIX. — Talagotxiko atsuek dire
danak zañak da gaiztuak
Bazteñeko neskatiliek
kaixko beru ta zoruak,

Toñonteruen batuten dire
 Talagotxiko atsuak,
 Galtzerdidxen atxakidxian
 Guzuzur gustidzek batzian.

KOSEPA. — ¡Oñek danok guzuzurk dire
 Portumandan asmaukuak!

ANIX. — Erémedidxo kaliañ dago
 Atso pilua yokuan,
 Bata bestia engañatute
 Lauko gustidzek galtzian.
 Gaztelutik ikusten dire
 Portu gustiko txalupak,
 Otzaretako arañak eta
 Neskatilen arazuak.

KOSEPA. — ¡Oñek gauzek egidzek dire
 Mundu gustidxen auñian!

KOSEPA. — (Pozafen) ¡Auñek die, Miel, kantak... auñek! ¡Ez Bermioko
 marñneru batzuk kantaten dauienak... malageñuen
 kantak! (Datoz Benitxo, Kose ta beste añantzale bat, korapliok azkatuteko
 treizak eskuan ditubela ta, nol jafirik, bat zutunik, loneñ dñardube).

BENITXO. — (Kasintori) Txo, tire gure etsera, da esan gure andrieri
 partiletako librué omoteko, salako komadako tiradorten
 itxi dotela aztute ta. ¡Baye ariñ otorko zara gero! (Doa
 Kasinto, eskuak prakatan garbituz).

KOSEPA. — ¡Benitxo, makiñlstiek esan dau, eziñ otor leitxikela txal-
 lupetsera, ta zeuk gordeteko partilie, andrie botako
 dauela bidzar bile ta!

BENITXO. — ¡Benoi!

MIBL. — ¡Gixonak, auñek makiñliti-oñek galduko gaitxuz! Galda-
 rien éreparasiñue biar eidau oliñ be baforak.

- ANIX. —¡Ze galdara ta ze araidxo! ¡Eh... ondo yauk eta!
- MIEL. —Nire partez ez eñ, bokarta otoi arte aguantako-dxok eta.
- ANIX. —Nire partez bez. ¡Duela galdara ta guzti *al konejora!*
- KOSE. —¡Baye, gixonak, biar ezana badxakok!
- ANIX. —¡Ixilik on adi! ¡Ze blar-egan da ze araidxo! Orain artien be aguinta dau, de aguantako-dxok Aste Santu-rarte.
- KOSE. —¡Beno, beno... zeuek konfrome bazarie! Gero ez esan niri ezer; nik esan dot neure pentsamentue. ¡*Allá bosotros!*
- MIEL. —Baye, gixona, arek makiñiek ¿zer yakok pa?
- KOSE. —Nik eztiñot ezer; gixonak diñonien, berak yakingo dau zeitxik diñon.
- ANIX. —¿Zelan da ori kontue ba, Kose, ondiño urte bete be ezta e-reparaziñue eiñ-dxakona ta?
- KOSE. —¡Ezta milargo; zuek beti zabilteze: «*makiñista, dale kandala*», ta gero...
- BENITXO.—E-rosoye dako Kosek; zeitxik eze, egunen baten diñamitrien kontue pasako-dxaku guri. ¡Akorda gero, gixonak, igesko neguen Sananderen pasadanagaz!
- ANIX. —Baye, a euren deskidueitxik ezan da.
- BENITXO.—Deskido... ez deskido... kustifue da guri be igual, igual pasako yakule egunen baten.
- KOSE. —¡Auri da egidxe!
- BENITXO.—Kosepa... ¿Antoni nora yuen da ba dirue kanbidxeten? ¿Mundekara yuen da la?
- KOSEPA.—(Antoni sartzen ikusiaz) ¡Ene semie... zeuk esan arte on da begire otorteko! Lelau esan bazun, arifiau otorkozan.
- ANTONI.—(Itobeafean) ¡Au da zoromendidxe! ¡Dirue kanbidxetle baño oba da Izarora yuen lapatan! (Benitxori diruak emonaz). ¡Konta! Omon-zu ogeiko bat da lau ama-reko. Aur' ogorloko-

tan da pesetatan, ¡Ontxe beitu faltsorik badau! (Binen-
biñan zenbatuko dituz Benitxok diruak, amafeko pilotan ipinlar).

KOSE. —Bi.. lau.... sei... zortzi... amar. Bi... lau... sei... zortzi...
amar. Bi... lau... sei... ¡Alabatxu... au ogorlekue
faltsue da! (Ota-egiten deusela).

ANTONI. —(Atzamar artefik Benitxori kenduaz) ¿Faltsue? ¡Eu ai i faltsue... eu!
¿Faltsue dok au ogorlekue sojie dakola ta? ¡Beroré-
lako mñe baneidxakotazana.

BENITXO. —Bi... lau... sei... zortzi... amar. ¡Benot ¡I-a, Antoni,
ekari ona librua bia, arafiek ein - dxeuen plxue
ikusteko!

ANTONI. —¡Ze libru... da ze araidxo dakaztazu, gixona!

KOSEPA. —Zeuk bota-zu mutile zeuen etsera bile.

BENITXO. —¡Oforteko denporie badxakok pa!.. ¡Orek ime araidxuok!
¡I - a, Kose... artietan beitu maordomuen papela
ondo badau! (1)

(1) Kofradieko Etxe-zain'en ingia.

Sociedad de Pescadores de SANTA CLARA		
BERMEO		
Partija del día 11 de Febrero de 1917		
	Pts.	Cts
LO GANADO . . .		
Derechos . . .	47	45
Misericordia . . .		
Médico . . .	5	
Botica . . .	5	
ENTREGADO . . .	758	27
		790,72

(Atzekaldian daroa ingi onek arafien eguneroko saneufia).

- KOSE. —*Lo ganado...* die sietesientas nobenta pesetas con setenta y dos séntimos.
- BENITXO. —¡Benol Oiñ atara euneko seidxe.
- KOSE. —(Jafirik, erabaki bel zenbakuna) Sien es a sietesientas nobenta pesetas con setenta y dos séntimos... como seis...
- BENITXO. —(Eragotzen) Zuk atara zemat yoten dauen da...
- KOSE. — (Atara bel zenbakuna ixilian). Die... cuarenta y siete pesetas y cuarenta y cinco séntimos.
- BENITXO. — Oraiñ... oñeri; aumenta ogorleko bi: medikuena ta botikiena.
- KOSE. — Cuarenta y siete con cuarenta y cinco y dies... son cincuenta y siete con cuarenta y cinco séntimos.
- BENITXO. — Ondo dau; da ori kendu ezkerro *lo ganado*'ri... urten bi-dau *lo entregado*'k. ¡Ia... olan dxoten badau!
(Agertzen da Kasinto ingufazti ufatu bat eskuan dabela). ¡Txo! ¿Non au be, ainbeste denporan?
- KASINTO. —Zeueneko andriek bota nau eñekaduen.
- KOSE. —(Zenbakuna atara ta gero). Die sietesientas treinta y tres pesetas con beintisiete séntimos.
- BENITXO. —Maordomuen papela artez dau orden.
- KOSE. —Bai... artez dau presidxuen.
- BENITXO. —Oiñ beixu bia, Kose, librue konfreme badau maordomuen papelagaz. (Kasintok ekañ eban ingufaztian irakuñlko dau).

Frébero, día sinco. . .	.202	kilos
» » seis218	»
» » siete . . .	98	»
» » muebe194	»

Presidxuek die:

Frébero, día sinco . . .1,02 pesetas

» » seis . . .1,07 »

» » siete . . .1,25 »

» » muebe. . .1,18 »

Atara zemat yoten dauen... da gero atara kontu danak. ¡Ia gixonak, artietan, nortzuk duezen kontuek pagaten! (Zutundu beitez Anix eta Afaintzale bat, Kose alden-duko da mai mustufera zenbakun enparatuak egiten).

BENITXO. — (Atara bel kolkotik aftu-agefkai batzuek eta izkika irakufi beiz). (1)

«VAPOR "Cuatro Amigos"»

Frébero uno. . . Ocho piezas cordeles del 21. . . 20 ptas.

Sinco obillos pochères . . . 16,25

Seis libras y media tirantes. . . 9,40

Muebe libras y media subilles . . 29,25

TOTAL pesetas 74,90».

(Artu diruak eta Anix ta Afaintzalea beloaz).

(1) Gorolkitegiko aftu-agefkala.

ALPARGATERÍA Y CORDELERÍA			
DE			
N DE N			
BERMEO			
Vapor CUATRO AMIGOS			Ptas. Cts.
Febrero	1	8 piezas cordeles del 21	20
	»	5 obillos pochères	16 25
	»	6 libras y media tirantes	9 40
	»	9 libras y media subilles	29 25
TOTAL Ptas.			74 90

- MIEL.** — (Anlx'!). Esango-tsazu eñesibí imitxeko... ta propiñie ezpo-tzu omoten geuk yakingo-dule urungotan zer eñ. ¡Orek, abraketero añaidxuek, aberastu engodie laster geure konture... aberastu!
- BENITXO.** —Ia... nor duen au beste kontue pagaten!
- MIEL.** —Neu yuengo nai.
- BENITXO.** —(Irakuffaen). «Por dos tuntuxes de hojalata... seis pesetas» Etzi sei pesetak... da ariñ ibili. (Doa Miel). Kose... Alkondaras da Txilibristo ¿nora yuen die ba?
- KOSE.** —Nik eztotaz ikusi.
- ANTONI.** —Arek, Benitxo; oiñ be kustiñue dakoye.
- BENITXO.** —¡Ze kustiño da ze añaldxo! Euren kustiñuekaz kantsa-ta nakoye. ¡Aratostietan ikusko da gure bañuen batozenentz blal la txotxo... ona bia; ¿Zemat kriel dako-zuz eiñdxé?
- ANTON.** — (Eskutufegas musua garbituaz). ¡Nik eztaitx!
- KOSEPA.** — ¡Aur ori: nik eztaitx! (Bere abotsa alakotuaz). ¡Orek tako trentiñel ¿Eztakixu zemat tertza eiñ-zun?
- ANTON.** —Bal... nik amar tertza eiñ-taz.
- BENITXO.** — Etzi bost eñiel... bost krielena. (Kasinto'ri). ¿Da zuk?
- KASINTO.** — Nik sei kriel eiñ-taz.
- BIXENTI.** —Neuk pe bai.
- BENITXO.** — Al ba... iru peseta bldxontzako; da oiñ yuen etsera.
(Diruak artu ta doas Anton. Kasinto ta Bixenti).
- ANTONI.** —(Alkondaras sañzen ikusitakoan). ¡Ene semiel ¡Kostatendxatzu partiletsera otorten!
- ALKONDARAS.** —(Olde txatez). ¡Alabatxu... zu be!
- ANTONI.** —¡Deñkadu zatoz!
- BENITXO.** —¡Ia amuek pagaten bazuez blal!

ALKONDARAS. — ¡Beno... ni yuengo nai; baye emen ondiño bate-
batek ikusko dau!

BENITXO. — ¡Tertzan afuntie ekañi ona, Antoni, bial

ANTONI. — ¿Maná eiñ-dxatzu zeuri Antonigaz, oidxes? Kosek da-
kon libruen dako zu.

KOSE. — (Idatzl-ona bilaka). ¡Nik eztoz topaten!

ANTONI. — ¡Aur berton dako zu ta beitu-xu Itsurik on barik!

KOSE. — (Bilatu ta gero). Die: ogei tertza.

ANTONI. — Ogei tertza ba die, omolxuz ogei peseta... ta gero
ogei eñiel erdikko. Omoixuz lau ogorloko... peseta
bi... dx eñiel bi, de duela Jaungoikuegaz.

ALKONDARAS. — ¡Alabatxu... zu be nire kontra zauz!

ANTONI. — ¿Zer dakastazu gixona? ¿Kustiño gure zauz, oidxes?
¿Zer dakañ beronek? (Doa Alkondaras mafa-mafa).

BENITXO. — Beno, beno, itxi oiñ oñeri bia. Erdu ona, Kosepa.

KOSEPA. — Yagoñe kasuelie, Antoni, eñe barik.

BENITXO. — Ia bastimentuaitxik zemat pagazun bia.

KOSEPA. — (Oldozkot). Lelau: okelie, zortzi libre, zortzi txaku-
ñien. Die... ¡Ogeta bost eñiel da iru txiki die paga-
-tazenak! Gero: añue-lauren patata, sei txakur.
Dies ogeta bost eñiel da iru txiki... da sei txakur:
ogeta zortzi justuek. Ardaue, amalau kuartilu,
lau txakuñien. Die... Lelau amalau eñiel da gero
amalau iru txikiko...

BENITXO. — (Antonik amalfubage). ¿Nongo amalau eñiel? ¿Lau txakur
ezu esan kuartilue ba?

KOSEPA. — ¡Oraiñ nasta nozu te eze-bez! ¡Erdu ona, Antoni!
Amalau kuartiluk lau txakuñien ¿zemat yoten dau?

- ANTONI. —Amalau eriel biko ezan da be, ogeta zortzi eriel die, da gero kendu amalau txakur...
- KOSE. —Esan, Kosepa, bla. (Zenbakuna egiten jartzen dala).
- KOSEPA. —¡Bueno! Imiñi lelau: ogeta bost eriel da iru txiki oke-llena.
- KOSE. — (Idatzen). Die: seis pesetas y cuarenta séntimos.
- KOSEPA. —Seis perras de patatas.
- KOSE. —Seis cuarenta y sesenta.. son siete pesetas.
- KOSEPA. —Agora, bino; catorse cuartillos a cuatro perras.
- KOSE. —Catorse por cuatro... sinco sesenta.
- KOSEPA. —¡Ene semie, galdute dau zeure eskolie eztakidxena!
(Agetzen dire Txilibristo ta beste, lengoa balzik, afainzale bat).
- BENITXO. —¡Gixonaki! ¿Non on zarie oraiñ artien? ¡Danok gaidxozak amen, zeuen begire tal
- TXILIBRISTO. —(Bafitsu bat ta berau). ¡Eh..! ¿Gure begire, da bañuko lagunik bapez?
- ANTONI. —Bai, baye kontuek pagaten-yatzuz.
- KOSE. —(Kosepa'ri). Gozan auñera, Kosepa, bia.
- KOSEPA. —Pongusté: tres panes grandes, tres pesetas.
- KOSE. —Tres pesetas.
- KOSEPA. —Agora: ikopasas de ocho perras.
- KOSE. —Ochenta séntimos.
- KOSEPA. —Kinpulie, oridxue ta konposturie, peseta bat. la zemat yoten dauen danak, Kose.
- KOSE. —Sero es sero; cuatro y seis, dles... y seis, dieseseis... y ocho, beinticuatro. Dos y seis: ocho... y sinco, trese... y tres, diesiseis y una diesisiete. Dana da... diesisiete cuarenta. Irurogeta amar eriel, nagosi bet gitxiau.

- KOSEPA. —¡Eka, Benitxo!
- BENITXO. —¿Zemat esan-zu?
- KOSE. —Irurogeta amar eriel, nagosi bet gitxiau.
- BENITXO. —(Dirua Kosepa'ri emanaz). Aur iru ogorloko; etzi oiñ iru peseta... da zuk ekau niri atzera sei txakur.
- KOSEPA. —¿Nongo sei txakur? Duela konposturietxik.
- BENITXO. —¡Onek enbra araidxuok!
- KOSEPA. —(Batez). ¡Qu' está usté bien! ¡Bai! Sei peraitxik yuengo nai neu partikarara eskue botaten. (Datoz Anix eta Afantzalea, aitu-agefkala ordaindu ta gero.
- ANIX. —(Ageftuas batera) ¡Gixonak, eh, au dok iñor engañetie! ¡Propiñie dala ta omoten-dxoskuk abraketeruek iru txikiko puro banal! ¡Gixonak!
- TXILIBRISTO. —Naikue omon-tzue; omoteko obligasifiorik etxakok arek eta.
- ANIX. —¿Da guk, erostekue bai?
- TXILIBRISTO. —Erostekue bez: baye bakotxari, bakotxana omon-etzkeru eztau zer esanik.
- ANIX. —¡Txol Señalie da zu be tartekue zarana! (Dator Miel tuntuexek ordaindu ta)
- BENITXO. —Eñime, gixonak, maire bia. (Uferatu beltez mal-Ingururantz) I-a, Kose, kontuek paga-etzkeru zemat lotsien dien.
- KOSE. —Atara ta dakot; sobraten die, seireun de zaspí peseta da sei txakur de sentimo bi.
- BENITXO. —¡Beno! Nik lelau artun bidot baforana, oñen erdidxe. Atara zemat dan. Da artietan, ia zemat itxiko-dun zor-zañantzak.
- ANIX. —Itxi amañekuen bat.
- TXILIBRISTO. —¿Nongo amañekue? ¿Itxen gaidxuezak ela? Ondiño pagako-dxuk.

- KOSE. —Urteten dau: Irurogei ogorloko, iru peseta da larogeta bat sentimu.
- BENITXO. —Benga ba irurogei ogorlokuek. Da sosidxuek konfrome badauz, enparadue lotu deitxela maridxe mutuentzat.
- KOSEPA. —(Antoni bereziz) ¿Maridxe mutue, nor da ba, Antoni?
- ANTONI. —¡Ay, alabatxül ¿Ori eztaixu ondiño? Ixilekotxue yatzu ori. Gixonak beti okitxen-tzue olako tranpak.
- BENITXO. —Apunte ba, Kose, libruen, orek saspí pesetak da sentimuek maridxe mutuentzat.
- KOSE. —¿Zelan imingot ba?
- MIEL. —¡Eh! Partila de *sin saber mujeres* imifii.
- TXILIBRISTO. —Da araiñ - mañajuena ¿noix da etxeko ba?
- ANTONI. —Itsuki mantar batzuk baño ezte-on, da urengoko partilerako itxi de.
- BENITXO. —Orain oreakaz irurogei ogorlokuekaz eñ bidu amabi parte: bi baforanak; zortzi glzon da makiñistie, bederatzi, die amaike; da gero maridxerdikue ta txalupe-neskatilek; aur amabi maridxie. (Agertzen dire Alkondaras eta Maridxerdikue. Afonduen geratu belte Maridxerdikue bafura saftzen eztañ ezala). Kose, beltu zemat tokaten yakun; da artietan, neuk imiño-taz amen amabi pñlo. I-a lau ogorloko imiñi - ezkerro bakotxari.
- KOSE. —Kontuek artez urfeten dau. Tokaten-dxakuz: bost-na ogorloko, justuek. Da bakotxari eñil bi kenduezkero zeure maridxe-laurenantzat tokatendxakuz ogeta lau peseta ta eñil bi.
- ANTONI. —¡Kosepa! ¡Orek dako burue!
- KOSEPA. —¡Eskribanuek baño geidxau dakitzu orek!

- ANTONI. —¡Auri esalxu be, alabatxü!
- BENITXO. —(Amabl plioak egln da gero). ¡Erosoye dako gixonak! Alan ur-teten dau. ¿Konfrome zauze, gixonak?
- ALKONDARAS. —(Musu ilunaz). ¡Partille ondo eiñ-dxe ba-dau, eztau zer esanik!
- BENITXO. —Etzi be, Antoni, lau ogorloko, lau peseta da erñ bi, maridxe osue; da zeuk omon, mutileri, oren erdidxe.
- ANTONI. —(Aftzen ditu diruak. Deadafez Maridxerdiakoari). ¡Txitxotxu! Etzi maridxerdidxe.
- MIEL. —¿Zetan au or ba? ¡Otoñ-adi maire!
- ANIX. —Yezañi amen.
- BENITXO. —Makiñistiena neuk daruet orduen; da neu konpoduko nai beragaz. ¡Ai ba, maridxie! (Itxasaria artu ta gorde beye; batzuek kolkoan, besteak sakelean eta beste batzuek bafiz, bai diru-zafpelean, bai sur-zapt zar baten mustufean).
- ANTONI. —¡Partille edeña eiñ-dxozue, gero!
- ARANTZALEA. —¿Lau ogorloko asko da?
- ANTONI. —¡Balekozu beti beroril! Da ganera, ez tie lau ogorloko, idxe bost baño.
- ARANTZALEA. —¡Alabatxu, oiñ be deklarako nozu!
- ANTONI. —¡Zeu deklarako zara! ¿Zer dakar beronek? ¡Zuk pe uxuxue dalakuen, potoñuek urten bai-kerol!
- ARANTZALBA. —¡Eztaltx be; urungoko partilen be, bate-batek esantso gure andrierl zemat eiñ-dxun!
- ANTONI. —¡Zuez ortik; eztakot zeure konturik eta!
- TXILIBRISTO. —Nik, andrierl, beti kentziensat berogei erielekuen bat.
- ALKONDARAS. —Nik, erdidxe baño etsat omoten ba.
- TXILIBRISTO. —(Ifigafiz). ¡Ederto sagardae!.. ¡Ondo zauz!
- ALKONDARAS. —(Bufukarl). ¡Ganera, zuri diñotzut bañiz, zeuk okikozule kontuen ze berba esan-zun!

TXILIBRISTO. —Baye, gixona, ¿nik esan-tzut ezer?

ALKONDARAS. —Bai; zeuk esan-zu tertzak plamieten eztakitxela.

TXILIBRISTO. —¡Kendu-adi oñtik! ¿Nik esan dot ori berbiori?

ALKONDARAS. —¡Bai... zeuk esan-zu!

TXILIBRISTO. —Nik esan dot eze, tertzie ondo plamie barik ba-dau, añañik eztala ekarko bañure.

ALKONDARAS. —Da ganera, ori baño geidxau be esan-zu.

TXILIBRISTO. —¿Nok? ¿Nik?

ALKONDARAS. —(Indañez). ¡Bai! ¡Zeuk!

TXILIBRISTO. —Gixona, ¿ze añaixxo diñostazu? Amen dauz bañuko lagunek, da eurek esango daue.

MIEL. —¡Eh! ¡Itxixue oñeri txe! Oñek etxok ezer balidxo.

ALKONDARAS. —¿Zeitxik esan bidxok oñek iñoitxik pa?

TXILIBRISTO. —¡Kantsa engo-nozu te oba da bakie!

ALKONDARAS. —Ondiño oñek okiko dau kontuen, ze berba esan dauen ba. ¡Nik etsat parkatuko!

BENITXO. —¡Benoi; ¡Benoi! ¡Nalkue da kustiñorik! I-a, Kosepa,

ekañi or zer dauen bia. (Gertatzen dabe Kosepa ta Antonik jan-edana. Lenen jañi beye mañ ganean: efesakon bete okela egosari (gisadua), ainbat lauortz gixon legez; gero, lau edontzi, guztien erabiltzerako; pitxar bi ardau; ogi andi bi... etc, Gixonen arteko batek ebakiko dau ogia, añañua beste batek iplñiaz edontzietan. Jatañdian, ortu bei bakotxak okela zatia lauortzaren mustuñean eta gorputza auferantza zufundurik eta ogia lagun dala, jan bei. Arte-biartean eta luzarotxuan ez da zaratarik be entzungo. Geroago, Kosepa ta Antonik erasoko dabe).

KOSEPA. —¡Zoridxoneko gerie dala ta eztala, gauziek dako presidxue! ¡Odola balidxo dau edozer gauzek!

ANTONI. —¡Da pagata be, gauzie topaten danien! ¡Ene alabie! ¡Iketzagas ikusi bi-dot txarto neure burue! Anuntziri dakotsat aska bete kendute ta eztaitx zelan pagako - tsaten. ¡Ondo gauz, ogorloko zabala partikarielako iketz sakue pagateko bagauz!

- KOSEPA. —(Geroxlagu) ¡Gaur dau denporatxue, yan barik pel
- ANTONI. —¡Alkariari arpidxe ikusteko be, zelakue dakun!
- TXILIBRISTO. —(Janez). Gure andriek etxakik marmitxe be etxen.
- ANIX. —Sentelie baño gozu-au dau.
- KOSEPA. —¡Entzuixu, Antoni, aztu eiñ-dxast preguntetie! ¿Imie zelan dakozu be?
- ANTONI. —Obetotxuau dau. Oin sikanan arnasie artziako be bagauz.
- KOSEPA. —¿Zer da oki dauena ba?
- ANTONI. —Lelau, plumunidxe sentidu deu, da on - dxatzu bidxotz - kolareko miñegaz *jaune il naixu*; da ¿zer pasadxako gero? Bidxotza atrapa-tzu plumunidxek, da il etxatenien imie!
- KOSEPA. —¡Ene, txarto on da orduen!
- ANTONI. —¿Txarto diñoztazu? Grasi dxek aldieko medikuari, ostantzien mile bider il-dxe on-gozan, oraiñgoz.
- KOSEPA. —¡Bakitx bera kalabera andiko gixona dana!
- ANTONI. —Diruegaz be etsagu guk pagaten guri eiñ-dxoskun mesedie.
- KOSEPA. —¡Da, ze gazte dau bera gero!
- ANTONI. —Itxetxoridxen kontue pasaten yako areri: zañau ta edeñau.
- TXILIBRISTO. —(Janez). Kosepa, kosiñera yuen bi-zara Sotan etsera.
(Dafoz bost edo sei ume, neskato ta mutil, afantziak onen seme-alabak, Emoten deutse edaten ardaua ta ogi zati bat saldan (gorzila).
- KOSE. —(Bere umeari). ¿Zuri nok esan-tzu ona otorteko?
- UMEA. —Niri amak esan dost.
- KOSE. —Tire etsera ba.
- MIEL. —¡Itxi-dxok imieri! Etzi, txitxo, ardaue.

- KOSE. —Ez omon.
- MIEL. —Omoi-dxok ardaue imieri. ¡Zakatza olan goñitxukodxok elal!
- KOSE. —¡Esan dot, gero! Zeurieri omongo-tsazu zeuk guzun beste. ¡Ala! ¡Etsera emetik! (Doa negafez umea).
- ANTONI. —¡Itxixu imieri! ¿Zelakue da berori? ¡Ori baño gauze txaraurik ezpo-tzu etxen, ondo zauz! (Beste umeak geldituko dire bertan, jolasten).
- KOSEPA. —Antoni, ¿araiñ asko dakotzue gixonak eta?
- ANTONI. —¡Arek beti yabiltzuz *si me llego no m'alcanso!* Pasa-dan astien berogei eñiel baño eztost ekañi. Imientzako, ogitxeko.
- KOSEPA. —Gure gixonak eta, zazpi ogorlokuen bat eiño daue.
- ANTONI. —Zazpi ogorloko batetik, da gero zeure maridxerdidxe... ¡Ene alable, diruek auñeratuteko modue dakona!
- KOSEPA. —¡Ay, Antoni, moduek obeto, gure artien!
- ANTONI. —¿Zazpi ogorloko?.. ¡Ezta makala, zoñik ezpadakona!
- KOSEPA. — (Kutunkertz). ¡Zuk takozu!..
- ANTONI. —Miel, ¿zemateltxik saldu - tsazu areri andrieri a besegutxue?
- MIEL. —(Janariz agoa dabela). Pe-esta bitxik.
- ANTONI. —¿Peseta bi? ¿Lau libreko besegue peseta bi? ¡Etsazu bestelako enpanadie omon! ¡Anpur bateitxik fanderuen dirue artun-zu, ene semiel!
- KOSEPA. —Auri de geure gixonak egun baten eiñ-dxeuelakue: anpuñek etsera be ekañ barik kuartilo bat ardautxik saldu Toñonteruen.
- ARANTZALEA. —Anix, etxa ardaue. (Boñ bel Anixek pltxaflan egoan ondakiño).

- ANIX. — ¡Kitxul ¡Este farol s'amataul! (Pltxafá ipur-gora ipiñiaz).
- ANTONI. — Beste yañan okiko-zue ardaue.
- ANIX. — (Beste pltxafeko ardauaz edontzia beteaz). Antoni, etzi zuri be ardaue. (Zufustada galanta edan ostean, egingo dau a... a... a, mustufá eskuagaz garbituaz).
- TXILIBRISTO. — ¡Oño! ¡Orek yakok koñonta! ¡Eskonfie dako, txo, saman, eskonfie!
- ANTONI. — ¿Zeuk eztakixu edaten ela? ¡Nongue da maskarien arpidun orll!
- ANIX. — Eran zuk pe, Kosepa.
- KOSEPA. — Bai, burlezar ibiltzeko gero.
- ANIX. — Eran; ez kasurik ein oñeri.
- KOSEPA. — (Edan bei anpur bat). ¡Eskeñik asko!
- MIEL. — Benitxo... ¿egidxe da Trinketak oiñ be bafor bañidxe etxen dauena?
- BENITXO. — Saldute dako bestie Sananderera.
- MIEL. — ¡Kontro! ¡Mutile da gero bera! ¿Enbrakasiñuek balidxo dauenagaz? ¡Makiñie bera pa-a birko-dxok len baño bi mile pe-esta geidxau.
- KOSE. — Bi mile peseta geidxau gitxienez makiñie utse; da gero, oñen ganera galdarie ta guarda-kaolak.
- TXILIBRISTO. — ¡Olan dala, pa-a birko-dxok amar mile eriel baño geidxau!
- ANIX. — ¿Nongo amar mile eriel, gixona? Baitxe, baitxe, bi mile ogorloko be geidxau, bafora da-lez.
- TXILIBRISTO. — ¡Kontro! ¡Eztok makala! (Agertzen da Gaztalñ-saltzalea, ankezur ganean otar txiki bat, eta mantar aftean gaztañek diar diele).
- GAZTAIN-SALTZALEA. — (Afondollik). ¡Gaztañe bero-beruek!
- ARAINZALEA. — Etxo-na, alabatxü, txiki batenak.

- MIEL. —¿Zemat omoten-zu txiki bateitxik?
- GAZTAIN-SALTZALEA. — ¡Amar!
- MIEL. — Etxo-na amabi, ez trukutekuen. (Emoten deuseo amabi gatzale.
- ANTONI. —Txiki... ¿orek be gerie dakoye-la?
- GAZTA. — (Indafez). ¡Ondo! ¡Niri amak esan dost ez omoteko geidxaul
- ARANTZALEA. —Truke au, alabatxu, ustela da ta.
- GAZTA. —¿Ni nau ela baruen?
- ARANTZALEA. —¿Areri zelan omon-tsazu be?
- GAZTA. —Nik etzut omongo, ni enau baruen da. (Doa).
- KOSEPA. —¡Ikusten-zu gero bera! ¿Nongue da berori, Antoni?
- ANTONI. —Matidxen alabiena yatzu ori. Danak yatzuz alako modukuek.
- KOSEPA. —¡Ene alabie, galdute dau beralako neskato bat ezta-kona! Kesuse... ¿guk zelako imiek dakuz be?
- ANTONI. —¡Bi-inke be! Baye, bera Matidxen alabie be alakue yatzu. ¡Entzun, Kosepa, zer eñ zauen arek egun baten! (Biztro). Bota zauen, neskato zaientxue buskantz bat erosten denda batera, ta ekartzun zeri-kusizko lopa eder bat, lau peña pagata; da lapikuen sartun zauenien, koipe utse baño ezalez, ¿zer pasazan? erementa yatzun zoridxonezko lopau, da azal utse baño etzun topa, lapikue gatzien ikusten yuen-zanien.
- KOSEPA. —¡Erosoye, alabatxü, grasidxe guztidxe lapikuen lotu zan da!
- ANTONI. —¿Zer etxen dau berak orduen? Diñotso neskatueri ze: Alabatxü, erueixu au atzera dendara, ta esango-

tsazu dirue omoteko; au eztala buskentza, itsu-
kidxen azala baño ta.

KOSEPA. —(Bafez). ¡Aitxiaren! ¿Ikusten-zu bera gero? Da ¿dirue
omontson atzera denderiek?

ANTONI. —¡Bai! ¡Dirue atzera omon! ¡Pentsa be etxie! ¡Leko
onien oki deu! ¡Pixuegaz betondue baltzitzu etso-
nien denderiek!

KOSEPA. —¡Meresidu oki deu, ori ezta modue ta! Olan ikasten
batso imieri, popertsu urten birko daue beralako
sargentuek.

ANTONI. —Esaixu ze, sargentue frimerakue yatzu a.

ABESTIA

BATAK. = Din, don kandel
bino moscatel
por Miel, por Miel,
ocho, muebe, Sanander.

Gori, gori ganga
patrón de Galisia,
patrón de Aragón,
chiín, chín, chón,
una pulga y un ratón
en las calles de Aragón,
comiendo pan y salchichón.

(Abestiko izkln bakotxean erakutsi bel kofoan dagozen umeak, amalerako izkifian esanaz: «Zeu lo»).

OROK. — Din, don kandel
bino moscatel

ΑΪΑΝΤΖΑΛΕΑΚ.

¡Ay ene! ¡Oy ene!

Agiñeko miñe

Medikueñe.

¡Ay ene! ¡Oy ene!

Agiñeko miñe

Medikueñe.

Erópak yeusi dire

din, din, din, balkoitzik bera,

lera, lera, lera,

balkoitzik bera, lindo,

lindo, lindo, lindo.

¡Ay ene! ¡Oy ene!

Agiñeko miñe

Medikueñe.

(Adoretsu).

Ay Susana, eñi konfromi,

Yuen Mundekara, séntimo bi.

Ay Susana, eñi konfromi,

Yuen Mundekara, séntimo bi.

¡Ay ene! ¡Oy ene!

Agiñeko miñe

Medikueñe.

Dxin, dxin, dxiboliñ

sague palasan dabil.

Nik eztakitx zer dan baye

manta luzie darabil.

¡Ay enel ¡Oy ene!
Agiñeko miñe,
Medikueñe.

Adoretsuago).

Ora or goiko
Areiztitzu baten
Kukubak umiak
Egin yozak aurten.
Kukubak egin,
Amilotzak yan,
¡Axe bere kukubaren
Zoritxaña zan.

¡Aupa, mutilak,
Gogor yantza-egin!
Mai onen gañian
Izteai eragin.
Biyotz alaya
Beti geuria,
Zirkin eta zirkin
Yardun atseden -baga.

(Azkeneko zatil au abestuko dabe Iru edo lau bidar, bakotxian igituago. Txilibristok, besteak oyu, txalo ta mai ganeko tresnakin zarata-egiñaz, mai ganean egingo dau dantza zikin lotsagafizko bat, besoak goratu, belaunikatu ta artez zutunduten dala).

BERA AGERTOYALA

1. The first part of the

2. The second part of the

3. The third part of the

4. The fourth part of the

5. The fifth part of the

6. The sixth part of the

7. The seventh part of the

8. The eighth part of the

9. The ninth part of the

10. The tenth part of the

11. The eleventh part of the

12. The twelfth part of the

13. The thirteenth part of the

14. The fourteenth part of the

15. The fifteenth part of the

16. The sixteenth part of the

17. The seventeenth part of the

18. The eighteenth part of the

19. The nineteenth part of the

The following is a list of the names of the various parts of the alphabet, arranged in alphabetical order. The names are given in the original language, and are followed by their English equivalents in parentheses. The names are: A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, Q, R, S, T, U, V, W, X, Y, Z.

ALPHABET

The first part of the

The second part of the

The third part of the

ERASKIÑA

ERASKINA

Expresiones y modismos de la dicción bermeana ⁽¹⁾

¡A bizarue! Exclamación de alegría.

Abuxe: Pececillo llamado pejerrey. En sentido traslaticio llaman así a los chiquillos sin arranque.

Adubidxe. Nombre de una barriada de Bermeo.

Agoniko kanpayen bidien imiñi. Amenaza de duro castigo.

¡Aguantako ete du! ¡Si aguantaremos!

¡Agur saleoso! Saludo de mujer a un joven.

¡Agur zeuri! Saludo en tono burlesco.

¡Aistie! Expresión que se aplica a individuo de escasas luces. Se emplea también despectivamente.

¡Aisti ori! ¡Tú, lerdo!

Aidxene. Lugar del puerto en donde se amarran las lanchas.

Aidxeneko. Muchacho que recorre las lanchas, haciendo travesuras.

Aixaña. Gusana, lombriz de mar. Muchacha guapa.

Ala. Levantar el aparejo.

¡Alabatxu! Úsase para llamar a una mujer.

¡Alegiñ amen! Fórmula de juramento.

Alata be. Con todo empeño; de todos modos.

Akometidu. Aducir alguna razón; objetar.

Almike. Albóniga. Nombre de barrio.

Amañe. Rendirse en la pelea.

¡Amari eidxok! Insulto de bajo calibre.

Amañeko. Tanto, en el juego del mus; billete de cincuenta pesetas.

¡Amen dakot zure kontue! Expresión que, con la acción de golpearse la parte posterior, denota desprecio.

¡A moñoi! ¡A gixon! ¡A mutil! Úsanse para llamar.

Amogile. Anzuelero.

Amuzkidxe. Carnada puesta en el anzuelo.

¡Añ arma zalako masamoñarik! Se emplea cuando se dá cuenta de algún lío o cuestión que se suscitó.

Andra batelez ibili. Andar una muchacha formal.

Anpuñek. Tripas de merluza. A ellas tiene derecho el pescador que logre la pieza. Es plato apreciado en Bermeo.

(1) Todos estos términos los enunciamos tal como son pronunciados, para así hacer resaltar las tendencias elípticas y demás fenómenos fonéticos.

- Anpurtxu bateitxik.* Por un poco, a poco.
- Apaidxo.* Aparejo.
- ¡Apemarie!* Expresión de admiración y asombro.
- Apropos eñ.* Hacer algo de propio intento.
- Árañe ekañi bañure.* Coger la pesca.
- Árañez yositxe.* Lleno de pesca.
- Árañ-mañajo.* Peces de clase inferior, que comen la carnada del aparejo.
- Árañe.* Pesca; individuo de malas cualidades.
- Árantza.* Tarea de pescar.
- ¡Áraidxo!* Equivalente a ¡mal rayo! Exclamación de extrañeza, de uso muy frecuente.
- ¡Árastoza!* Exclamación cuando se pierde ocasión de hacer algo provechoso.
- Áraste.* Pesca de arrastre.
- Árastaka ibili.* Vivir con penuria.
- Aritzatxu.* Nombre de un lugar de Bermeo.
- Arnasio artzieko ogon.* Estar fuera de algún cuidado.
- ¿Arpidxedakozu?* ¿No te avergüenzas?
- Artazidxek zoñoztu.* Murmurar; criticar.
- Askako,* Hospiciano.
- Asto.* Adivinadora.
- Atapostako atie.* Puerta de la entrada a casa.
- Atalde.* Lugar de Bermeo. Contracción de «Artalde», como puede comprobarse en documentos del siglo XVII.
- Atrapa.* Robar; alcanzar a alguno. También dicen *artapa*.
- ¡Atzera itxi!* Equivalente a «déjalo quieto!»
- ¡Atzez!* Exclamación despectiva.
- Auen kurtziegaz itxi.* Dejar a uno plantificado.
- Austekantale.* Nombre de un cantón de Bermeo. (Arostegui-kantale).
- Azuñek txikitxu.* Amenaza de duro castigo.
- Bañuen.* A bordo.
- Bañuko gixona.* Tripulante.
- Bañuko lagune.* Tripulante.
- Bastare,* Nombre de una barriada.
- Bastimento.* Provisión de boca (erd.)
- ¿Baztoz? ¿bazatoz? ¿Vienes?*
- Begizko.* Mal de ojo; afección proveniente de algún mal deseo.
- Begizkue eñ.* Hacer los falsos conjuros para curar el mal de ojo. Estos conjuros o supersticiosos remedios consisten en cubrir con una manta al niño que por el mal deseo de alguna persona se encuentra enfermo. Luego recitan sobre él un sin número de oraciones, dichas generalmente en sentido inverso a como usa la Iglesia, al propio tiempo que con una sartén que contiene estaño derretido se hacen cruces y otros signos. Por último se vierte en una jofaina de agua el estaño contenido en la sartén y según las figuras que el metal produzca al solidificarse al contacto del agua quedará o no curado. Hay mujeres que gozan fama de ser en esto una verdadera especialidad.
- Begizkue etxeko modue.* Ser hermoso como para poder hacerse mal de ojo.
- ¡Bestelakûe!* Equivalente a la palabra: ¡Vaya!

¡Bestelakue zauz! ¡Vaya lo que traes!
Begire. En espera.
Bekokidxe garbi oki. Ser honrado.
Belari eskiñeko. Sopapo.
Berenue lango aixie. Viento que corta el cutis.
¡Bie yokozu! Amenaza.
Betondue baltsitxu. Herir en la mejilla.
Bietz aridxe. Mal encuentro; tropiezo que produzca algún mal.
¡Bi-inke! (erd. ¡Bien qué) Úsase en sentido afirmativo.
Bile, (bilatzen). Encontrando.
Bidxortu gosiegaz. Tener hambre canina.
Bien ganera yeusteko berbie esan. Decir expresión muy insultante.
Biañezana oki. Tener necesidad.
Bidxotz kolarako miñe. Mal de estómago.
Bizkaño buño. Ser terco.
Bokarta. Anchoa.
Bosteko. Billete de veinticinco pesetas. Mano.
Bota. Enviar, arrojar.
Burlezar. Ser objeto de mofa.
Burue galdute ogon. Estar ébrio.
Burue txarto ikusi. Verse en algún apuro.
Bürue atrapa. Tener perdido el sentido.
Burue ariñe. Ser ligero de cascos; tener pesada la cabeza.
Buruko soidxe. Calva.
Dalefuertiek omon. Pegar azotes.
Dale kandela. Dar toda máquina al vapor.
Deidxerak botateko moduen ibili. Andar como si pronto fueran a casarse.

Desimule. Ocultar.
Deskide. Descuidarse.
Deskido. Descuido.
¡Demasiau! Se emplea asintiendo a lo que le dicen.
Demasekue. Exagerado.
Demiku. Barriada. «Demenigus».
¡Deñikadu zatoz! Se aplica al individuo que con poco motivo se enfada.
¡Deklarako nozu! ¡Me vas a declarar!
Desigualeko berbie esan. Decir alguna incongruencia.
Diñamitrien kontue pasa. Ocurrir lo que a la dinamita; volar.
Distraidamentue. Distracción.
Dirue aureratu. Ahorrar.
Diruegaz be eziñ paga. Estar tan reconocido a un favor que no pueda corresponderse.
Dolostie. Donostie.
Droga. Lío, enredo.
¡Duela Jangoikuegaz! ¡Que se vaya con Dios! Se emplea en tono de repulsión.
Dantzaldidxa. Bailoteo.
Edozelako. De cualquier clase.
Egi purue. La pura verdad.
Eguerdidxe. Comida del medio día.
¡Eguno! Exclamación de extrañeza; sorpresa.
Eguneri tokaten yakona omon. Celebrar alguna festividad.
Enbeleko. Individuo apocado.
Enpike. Pegar una cosa a otra.
Eñime. Acercarse.
¡Erdu Tonpoire! Desafío para la pelea.
Erie. Ocasión de proporcionarse alguna cosa.

- Eridxe*. Aflojar, echar los aparejos.
- Ereparo*. Compresa de lino saturado en aguardiente, que se suele poner sobre la boca del estómago.
- Eskonfa*. Esponja.
- Etxona*, (Etxa-ona). Dame.
- Eskatza*, (Eskaratza). Cocina.
- Enkañe*. Encallar.
- Eribera*. Lugar de Bermeo.
- Ertziñe-kale*. Calle de Ercilla.
- Eremedixo-kale*. Nombre antiguo de una de las calles.
- Ereiña-zubi*. Nombre de un lugar.
- Erosape*. Nombre de un lugar.
- Eskualdidxe*. El turno; la vez.
- Eskoitxera*. A la derecha.
- Estribiño*. Chascarrillo.
- Eidxota*. Cansado.
- Enpanadie omon*. Dar una cosa en precio bajo.
- Etsegun*. Día en que no salen a pescar.
- Etxure baten*. Al parecer.
- Etxamoidxok*. No hagas caso.
- Esate baterako*. Para un decir; por ejemplo.
- ¡*Ederto sagardaue!* Expresión con que se rechaza la ejecución de algún mandato.
- ¡*Ezta makala!* Exclamación de asombro; extrañeza.
- ¡*Ene alabie!* ¡*Ene semie!* Son de uso muy corriente.
- ¡*Einxot eze!* ¡Me dije!
- ¡*Eskuori!* Para denotar desagrado.
- ¡*Euridxek ieñ bitxuz!* Expresión corriente cuando se ve a un tipo ridículo.
- ¡*Eutso amue!* Exclamación que expresa una idea de repulsión.
- ¡*Eztakot bere konturik!* Equivalente a: ¡No me importa de él!
- ¿*Enteniten zu?* ¿Lo comprendes? Lo tienen como muletilla.
- ¡*Ene bada!* ¡*Ene bada ta enie!* Exclamaciones que denotan afectos intensos de dolor.
- ¡*Esaixu ze!* Exclamación en tono afirmativo, asintiendo a lo que se oye.
- Fanderuen dirue artun*. Tomar en la reventa del pescado menos cantidad que la debida.
- Fiñien yokatu*. Proceder con toda diligencia; vivir con economía.
- Fronto baten*. En un arrebató.
- ¡*Fardela!* ¡*Fardel ori!* ¡Falso! ¡más que falso! Úsase también en tono muy amistoso y con zalamería.
- ¡*Fidxe zaitxez!* Equivalente a: ¡Fíate y no corras!
- Galdute sekuleko*. Irremisiblemente perdido.
- Gařetan*. A todo vapor; caminar de prisa.
- Gaueko orduak arte*. Trasnóchar.
- Gauzie gauzie lez*. Abundancia.
- Gaztelu*. Barriada de Bermeo.
- Gořoto gogořien bixi*. Vivir en irreconciliable odio.
- Gosiek bidxortute*. Estar hambriento.
- ¡*Guardabajo!* Término marino.
- Idxé*. Casi; a poco.
- Idxek eta*. Ya que.
- İlbixiko*. Enclenque.
- İmini*, (İpiñi). Poner.
- İñon ala*. Criticar de alguno.
- İñori ùkutu*. Herir la honorabilidad de alguno.
- İme zantaña*. Chiquillo desvergonzado.

lñusentien papela egin. Hacer un desairado papel.

¡lpizki! Estropajo que se usa para limpiar los hornos.

Ipizkidxori. Insulto.

lme mokotidxe. Chiquillo desvergonzado.

lmientzako ogitxeko. Percibir poco; poquita cosa.

Irebazi. Ganancia, (verbo *ganar*).

!!l̄ d̄xeu! Exclamación muy corriente entre mujeres cuando ven maltratar a alguno.

lme mantañak. Chiquillos traviosos.

Istindiko. Al momento.

Izkune. Costumbre.

Itsuki. Nombre de pez; cegato.

Itsumendidxen. Inocentemente.

Itz-sue (itxasoā). Mar. (Nótese la elipsis).

Itxasote. Salida al mar.

Itxetxoridxe. Gaviota.

Itxetxoridxen kontue. Suceder lo que a gaviotas que cuanto más viejas son más hermosas.

¡Itxi iñori! Exclamación usada en la pelea por el más debil.

¡Itxistazu bakien! Expresión con que se rechaza la discusión.

¡Itxi geldik! Amenaza.

Ixenta. Nombrar; pronunciar nombre de persona.

Ixiñien. Proceder a ocultas.

Ixiñekue. La cantidad que los pescadores reparten a ocultas de sus mujeres.

Yuen garie. Nos fuimos.

¡Jaune il ñaixu! Exclamación que denota gran sufrimiento.

¡Jaune miserikordixen! (Como la anterior).

Kaixex. Quejarse. También: artesa, cómoda.

¡Kaixio! Saludo familiar; ¡hola! También se usa *¡Kaixio aspaldikue!*

Kala. Cala; paraje distante de la costa propio para pescar con anzuelo.

Kala-faltso. Kala-bañi. Nombres de calas.

Kañera. Conversación, diálogo.

Kalba etxen. Quedar sin ir a la escuela.

Kalabera andiko gixona. Hombre de talento.

Kalinpan ibili. No dedicarse a ningún oficio.

Kaliek austen ibili. Andar vagabundo sin ir a la mar.

Kantsie. ¡Au de kantsie! Cansancio.

Kaela (karela). Orilla o borde de la lancha.

Kakañ-bide. Lugar de Bermeo.

¡Karatxo! Exclamación propia de mujer, para denotar asombro.

¡Kendu adi ortik! Para rechazar a alguno despectivamente.

Kikümera. Zambullirse de cabeza en el agua.

¡Kitxu gu! ¡Adios nosotros!

Kontuen oki. Tener en memoria.

Kontue ta erasoye eskatu. Exigir responsabilidades.

Komeni (konbeni). Convenir.

Koñfidxantsamentien. Confiadamente.

Koixado. Infeliz.

¡Koplak die oñek. ¡Esas son excusas!

¡Kopla gitxi eixu! ¡Habla poco!

Kontue yo. Sacar la cuenta.

¡Kontro! Exclamación de asombro.

Konpondu. Arreglarse. *¡Eztie konponduten!* ¡No se entienden!

- Kořonta*. Corriente de agua; del que bebe mucho vino se dice que tiene *kořonta*, buenas tragaderas.
- Kořostokola*. Pedazo de tabla con el que, para achicar el agua de las lanchas, vacían los diversos compartimientos que las varengas forman en la embarcación.
- Kostera*. Costera, tiempo que dura la pesca de bonito.
- Kriela*. Pedazo de tabla, de forma cuadrilonga, en que se colocan las *tretzas*.
- ¡*Kriskó!* Expresión que denota pequeño hurto. De uso muy corriente entre los chicos.
- Krientsa-bako*. Individuo mal educado.
- Kustiño*. Enfado, riña.
- Kustiño-gure*. Deseoso de líos.
- Labaña*. Navaja.
- Lanbaza*. Lampazo, estropajo cosido con unos clavos a un palo y con el cual limpian la lancha los *marierdikos*.
- Latiñ esan*. Decir algo confusamente.
- ¡*Lenguz!* Expresión corriente entre chiquillos para llamar a sus íntimos amigos o algo parientes.
- Lixe*. Lija.
- Lixielez azuřek igiri*. Castigar con dureza.
- Loidxe*. Lonja.
- Lopie*. Morcilla de exageradas proporciones.
- ¡*Lo que hay!* Se usa para denotar abundancia de comida.
- Lotsa*. Educación.
- Lotsabizteko, lotsabako, lotsabage*. Mal educado, mal educada.
- Lotsagaři*. Vergonzante.
- Lotu*. Detenerse.
- Maja-zale*. Mujer que se viste con afectación.
- Majo-ibili*. Andar bien.
- Mamaño*. Insecto. Se usa también en tono insultante.
- Makiñe bete*. Expresión abundancial.
- Maneja*. Darse maña.
- Manga-manga*. Golpear.
- Manga txoridxe atara*. Cebarse a golpes.
- Maridxie*. El mareaje, una de las partes alicuotas en que dividen la ganancia obtenida.
- Maridxerdi*. Medio mareaje.
- Maridxerdiko*. Muchacho de medio mareaje. Es el encargado de cuidar y limpiar la lancha, así como de llamar de madrugada a los tripulantes de a bordo.
- Maridxe lauren*. Cuarta parte de un mareaje.
- Maridxe mutue*. La parte de la ganancia que reservan para repartir por las fiestas de Carnaval y Andramarías.
- Marmitxé*. Marmita: salsa de bonito aderezada con pimienta roja y de la cual se mantienen durante los días que están en la mar en la costera de bonito.
- Miñe kanpora atarata ibili*. Laborar en trabajo muy penoso.
- Māndxunge*. Manjua.
- Masamoña*. Amasijo hecho con cabezas de pescado y que se emplea de carnada para la pesca de la sardina.
- Masamoñe yo*. Preparar la masamorra.

- Masitxu.* Hacer papilla una cosa.
- Masidxe.* Amasijo hecho con raba o huevas de bacalao.
- Maskarie.* ¡*Maskari-ori!* Desvergonzado, descarado.
- Maskarien arpidxe oki.* Ser desvergonzado.
- Mariñuek baño obeto yantzitxe.* Estar vestido elegantemente.
- Matařaska; ¡Matařaski ori!* Expresión insultante.
- Maspasatuteko moduen on.* Un anciano bien conservado.
- Matrañé.* Mejilla.
- Matxikorta.* Nombre de un lugar de Bermeo.
- ¡*Matxilgo!* Expresión que se usa al hallar alguna cosa.
- Menga.* Vengarse.
- Miserikordidxe.* Llaman misericordia a la cantidad que en días de penuria obtienen a crédito, con el fin de subvenir esa necesidad.
- Mielga.* Nombre de un pez de ínfima calidad.
- Milargozko kontue.* Cosa extraordinaria.
- Momie.* Nombre de un pez.
- Morondo.* Una de las barriadas de Bermeo.
- Mosolo.* Morrudo.
- Montañesa.* Pescador venido de Santander, después de haber estado allí durante algún tiempo dedicado a la pesca.
- Moñoyé.* Individuo. Se le llama también así al mozo que gana mareaje entero.
- ¡*Mux!* Expresión que denota negación. Este término, con la acción de pasar la mano por la boca y levantar los hombros, es muy usado cuando se quiere manifestar la escasez de pesca.
- Muxařa.* Nombre de un pez. También se le llama así al individuo que tiene muchas trampas.
- Nasta.* Confundirse.
- Naste.* Lío, enredo.
- Naidxauk.* Me estoy.
- ¡*Nik eztaix!* Expresión corriente cuando no se quiere manifestar algo. Alteración de *nik ez dakit*.
- ¡*Nongue da berau!* Exclamación de desagrado.
- ¡*Nondik dator!* Exclamación en sentido peyorativo.
- ¡*Nor da berau!* (Como el anterior).
- Nopaitxe.* Alguno.
- ¡*Nopaitxien be!* Expresión que denota conformidad con lo que se dice.
- ¡*Nori etxentso ořek pa!* De uso muy corriente cuando se ve uno castigado indebidamente.
- Obi (ogi).* Pan. (Nótese la tendencia al cambio de la *g* en *b*).
- Okarantza.* Nombre de una de las calas.
- Ogeiko.* Billeto de cien pesetas.
- Odola balidxo.* Ser cara una cosa.
- Okasiño.* Intriga, pleito, riña.
- Okasiente.* intrigador.
- Okasiñue omon.* Provocar.
- Oki (euki).* Tener.
- Omontson otsagaz.* Con el golpe que le dió.
- Ondasuné.* Bienes de fortuna.
- ¿*Ondo deitxazu?* ¿Te parece bien?
- ¡*Ondo zauz!* Usado despectivamente.
- Ornidú.* Completar alguna cosa capaz de ser contada.

- ¡Olakorik!* Exclamación de sorpresa.
Olesik eñ̄ barik yuen. Marcharse sin hacer caso.
Operak ikusko die. Se verán cosas trágicas.
¡Orantz! ¡Por ahí! se usa en tono despreciativo.
¡Orek tako atsa! Exclamación despectiva.
¡Orek tako trentinē! ¡Qué falta de juicio tiene!
¡Orek tako brakakál! ¡Ese sí que tiene pretensiones!
¡Orek txakok koñontá! ¡Vaya unas tragaderas que tiene! Se dice de los bebedores.
Orostokidun. Embrujada.
¿Ostuzu oidxez? ¿Has robado o qué?
¡Otorko da beltie! ¡Ya vendrá otra ocasión! En tono amenazador.
¡Otsan pasiñue! A causa del rigor del frío.
Otxolo. Tuerto.
Ostu. Escondarse, ocultarse. También usan en su verdadero sentido de robar.
- Palangre.* Palangre. Es un cordel largo del que penden, de trecho en trecho, unos ramales con sus anzuelos, el cual se usa para pescar en parajes de mucha profundidad.
- Panpañoye.* Flamante, fanfarrón; se suele aplicar a los mozos que son de buen ver.
- Partiñe.* Partija. Es el acto de dividir lo ganado en partes. Cada parte, ya dijimos, se llamaba mareaje.
- Partiñetako librue.* Cuaderno de anotación de precio y peso del pescado.
- Partiñetse.* Casa en donde hacen la partija.
Partikara. Bolsillo.
Papardo. Nombre de un pez.
Parte ezan. Tener participación en algo.
Pasa. Ocurrir, suceder.
Peñeka. Peleando.
Peñekada. Pelea.
Pixo. (erd.) Peso.
Pixé. Pesar.
Pasakera. Suceso.
Pixo-kale. Barriada de Bermeo.
Plamie. Aderezar de carnada las terzas.
Platuxe. Lenguado.
¡Politxo! Término con que desdeñosamente se rehusa hacer algo.
Politxo ogon. Estar en buena posición.
Popertza. (erd. *por fuerza*)
Popa. Popa de la embarcación. Traslativamente se usa para significar las posaderas.
Portale. Nombre de una barriada.
Potoño. Pitorro, pato de mar.
Pozan pozagaz. De puro contento.
Pozan pasiñue. A causa del gran contento.
Pronostiko. Calendario zaragozano.
Promesien yuen. Ir a cumplir la promesa o voto.
Puntue alsa. Tomar los puntos de la media.
Puntue yeusi. Perder los puntos.
- Sagidxe.* (*saragie*). Pellejo de vino.
Sakatzá goritxu. Fortificarse
Saltzaidxo. Mar de fondo; lío, cuestión intringulada.
Santamañe. Nombre de barriada.
Sandxie artun. Tomar el turno, la vez.

- Sapatuko*. Merienda-cena que suelen preparar los sábados.
- Sapotz*. Cuello, pescuezo.
- Saregiñé*. Mujer que hace o compone redes.
- Saregiñien*. Haciendo redes.
- Saragoitxi*. Nombre de un lugar.
- Sentelie baño gosuaa*. Expresión con que se denota la bondad de un guisote.
- ¡Sentelē goñidxe!* Exclamación que denota enfado.
- Setentsidxe atara*. Amenaza de castigo.
- Sikeran*. (erd. *si quiera*).
- Sin masien itxi*. Dejar a uno sin complacerle.
- Soidxe*. Tronco despellejado de fresno, como de 60 cm. de largo por 20 de diámetro, sobre el que colocado a la borda deslizan los aparejos de pescar merluza.
- Soidxe labaná*. Calva.
- Soja*. Soja: mal sonido de la moneda.
- Soñeko sapatiegaz yo*. Expresión muy corriente en riña de mujeres.
- Satsalez*. Abundantemente.
- Taidxo*. Maña, habilidad.
- Taidxo bakue*. Individuo incapaz, sin modo para nada.
- Tala-bide*. Nombre de un lugar.
- Talagotxi*. Barriada, la más castiza de Bermeo.
- Taraska*. Llaman así a la estatua de la fuente del portal de San Francisco.
- ¡Taraskien arpidun ori!* Expresión insultante.
- Tartekue ezan*. Ser de los intrigantes.
- ¡Teñasto!* Insulto: ¡Tiñoso!
- Teñeste kasa txakuré*. Expresión insultante que se aplica a todo el que no se dedica a la pesca.
- Tertza*. Aparejo de pescar besugo: consta de un largo cordel pendiente del vértice de una baliza flotante y del que de tramo en tramo cuelga un anzuelo. Propiamente es el aparejo del palangre. (Véase Tuntuxe)
- Tertzie eridxe*. Arriar la terza. Traslativamente llaman así al acto de deponer.
- Tertzie plamie*. Aderezar la treza con carnada fresca.
- Teñeridxe*. Nombre de un lugar.
- Tietú*. Estirar.
- ¡Tire orantzau!* Expresión que se usa en tono jocoso.
- Testamentu bako eridxotzie atara*. Amenaza de un pronto y duro castigo.
- Toká*. Corresponder en el reparto. (erd. *tocar*).
- Toñe*. Nombre de un pez. Se aplica también a hombres cachazudos.
- Tonpoi*. Nombre de un lugar.
- Topa*. Encontrar.
- Toñontero*. Nombre de un lugar.
- Tragolá*. Marco de madera en el que arrollan los cordeles de los aparejos de merluza.
- Tramayé*. Nombre de pez. Se aplica también a los individuos que son insensibles a todo.
- Trentiñé*. Juicio.
- Trentiñ - bako*. Persona falto de juicio.
- Truké*. Cambiar una cosa por otra.
- Tuntuxé*. Baliza del palangre. Es un flotador de hojalata de forma cónica y de cuyo vértice pende la terza sumergida en el agua.
- Txalüpe*. Lancha.
- Txalüpe neskatile*. Mujer encargada del suministro de cuanto se nece-

sita para pescar y de llamar de madrugada a los tripulantes de la lancha. Es de lamentar se haya perdido la costumbre que antiguamente había de invocar el nombre de Dios al llamar a cada uno de los pescadores, frente a sus casas. Suele haber en cada lancha dos de estas mujeres y perciben un cuarto de mareaje.

Txalipetse. Lonja o taberna en donde se reúnen para hacer la partija.

Txalipetseko. Comida con que celebran el acto de la partija. Sería de desear desapareciera esa costumbre que, además de lo ridículo que resulta, ha degenerado en algunos en verdadera orgía.

Txarto sáerta. Salir mal un negocio.

Txibitxe. Nombre de un lugar.

Txilimanko. Nombre de una de las calas.

Txiñitxe. Instrumento para hacer cordels. También se usa para expresar el lugar donde se hacen los cordels.

Txiñitxola. Pedazo de madera de forma cónica con el que arrollan los hilos para hacer el cordel.

Txiste. Arpón.

¡*Txitxo!* ¡*Txotxo!* Para llamar imperativamente.

Txitxotxu. En tono cariñoso.

¡*Txo!* Para llamar simplemente.

Txokue. Buen hallazgo.

Txoñopoño. Charlatán.

Txurupñek ikusi. Presenciar alguna pelca o riña de mujeres.

Uger ibili. Nadar.

Uger egunek. Días en que se puede nadar. De costumbre inmemorial, estos días suelen ser desde el día San Juan a la festividad de Santa Eufemia, en que parece se cierran las velaciones, a no ser para algunas Maintxones, que con sus maletas bajo el brazo suelen ir a bañarse al Tompón menor.

Uriko. Hospiciano.

Urleñ lekuten. En determinado sitio.

Urdeñena. Compresa de lino empapado en aguardiente que se suele poner sobre la boca del estómago.

Urunguen. Hace pocos días.

Uste bako gauzie. Ocurrir algo inesperado.

¡*Utz omon!* Dejar. Se usa en sentido amenazador, como si se dijera: ¡no me toques!

Uxuxo. Gallineta de mar.

Uxuxue dalakuen potoñuek urten. Creyendo ser una cosa resultar otra.

¡*Zantaña!* ¡*Zantar ori!* Inmoral, desvergonzado. También se aplica a cosa que no es de agrado.

¡*Zarata geidxau ez eñ!* ¡No charles más!

Zarkeri. Cosa propia de mayores.

¡*Zauz!* Expresión de desprecio. Contracción de *zagoz*.

¿*Zeitxik eta porqué?* ¿Porqué razón?

¿*Zelakue da berori?* ¿Quién es ella? De uso frecuente entre mujeres.

¿*Zemat yoten dau?* ¿Cuánto sale la cuenta?

¿*Zer dakar beronek?* Para rechazar a alguno.

¿*Zer pentzaten dona?* ¿Qué te crees?

Usado de mujer a mujer.

Zepaitxe. Alguna cosita.

Zeuzetxik. Por alguna razón.

Zeuen begire. En vuestra espera.

¿Zetan gauz be? Expresión con que se anima a realizar alguna cosa.

Zoramendi. Riesgo de grande mal.

¡Zoridxoneko! Exclamación de dolor.

Zora lepuen. Tener deudas.

Zorez ondatute. Estar lleno de deudas.

Zorez atsitxute. (Como la anterior).

Zorez yositxe. (Lo mismo que los anteriores).

Zor-zaña. Deuda atrasada. Es costum-

bre que, al hacer la partija, se reserve alguna cantidad para responder a la misericordia, o sea al adelanto que en tiempo de escasez se hace a la Cofradía, para repartir entre sus cofrades, y al no poder responder a esa deuda llaman tener deuda atrasada. (*Zor-zaña*).

¡Zuez ortik! Expresión de desprecio.

Zurtute itxi. Dejarle turulato.

¡Zu takozu atsa! Vaya unas pretensiones que tienes!

¡Zu takozu trentiñé! ¡Qué poco juicio tienes!

II

ERASKIÑA

Significación de algunos términos desconocidos de gran parte de lectores a quienes esta obrita va dirigida

- Abeslari.** Cantor.
Abesti. Canto.
Abots. Voz, acento.
Abots-beteaz. Con entonación solemne.
Adirazten. Comentando.
Adoretsu. Animado; brioso.
Agefaldi. Tiempo de la aparición.
Agerkai. Testimonio, prueba.
Agerkide. Personajes de la representación, actores.
Agertoyal. Telón.
Agertoki. Escenario.
Aizeki. Soplador.
Alakotu. Imitar.
Aldakera. Transición, mutación.
Aldizka. Alternativamente, de vez en vez.
Alkafizketa. Diálogo.
Aizkofa. Arrogante.
Amogile. El que hace anzuelos.
Ankazur. Tibia.
Antzerki. Comedia.
Antzerki ja. Función de teatro, representación teatral.
Antzeztu. Representar.
Antzoki. Teatro.
Apainketa. Decoración.
Ariketa. Ocupación, trabajo.
Afaun. Remo.
Artelazki. Corcho.
Artezkari. Director.
Artu-agerkai, Recibo.
Aspertu. Aburrirse, cansarse.
Azartu. Atreverse.
Azken-zapia. Telón de fondo.
Auzo. Barrio, vecindad.
Azken-ertz. Rincón.
Baimen. Consentimiento. Licencia.
Bakafizketa. Monólogo.
Baldi. Tapadera.
Bañegafi. Rldículo.
Bañez. Riendo.
Bazkide. Socio.
Begirazale. Mirón.
Benetazunez. Con seriedad.
Beregain. Aparte, por su cuenta.
Bereziz. Particularmente, privadamente.
Birtsaltzale. Revendedor.
Biziro. Vivamente.
Bizkar. Espalda.

- Blzikera.** Manera de vivir.
Biufi. Torcido, perverso.
Buru-soil. Calvo,
Bufukarl. Pendenciero.
- Doniene.** Llaman así en Bermeo al día San Juan.
Diru-zarpel. Bolsa de dinero.
- Edontzi.** Vaso.
Egalun. Festón.
Erabagi. Sentenciar, resolver un problema.
Eragotzen. Interrumpiendo.
Erazi-astunekoa. De hablar tardío.
Eraso. Ayudar a decir, acometer.
Erasten. Hablando, conservando.
Eratu. Componer, arreglar.
Efesakon. Cazuela.
Erdiki. Medianamente.
Ezki. Campana, esquila.
Eskintza. Ofrenda, dedicatoria.
Eskutitz. Carta.
Espartzaski. Capazo (Cesto de esparto.)
Espeka. Palanca, barrote de hierro.
Etxe-zain. Mayordomo.
Ezeskeri. Desprecio.
- Galartzu.** Cinta, galón.
Gertaldi. Momento de un suceso, ocasión, acto.
Gertu. Preparar.
Goiz-beranduan. Cerca del mediodía
Gona-maskal. (Gona-ertz). En Bermeo llaman al ribete o fimbria de la falda.
Goroikitegi. Cordelería.
Gotzain. Obispo.
- Idatzi.** Escribir.
Idatzi-oar. Apunte.
Igi. Movimiento.
Igigun beroaz. Con pasión, con ímpetu.
Igordi. Sacudir.
Igortzi. Untar.
Ikastola. Escuela.
Ikusari. Regalo.
Ikusle. Espectador.
Ingi. Papel.
Ingufazti. Cuaderno, libreta.
Ingufi. Hoja de papel.
Ingufi. Folleto.
Irakufi. Leer.
Irarkola. Imprenta.
Irudi. Imagen, semejanza.
Iruzkinle. Comentador.
Ifibafe. Sonrisa.
Ifigafi. Ridículo, irrisorio.
Iskindegi. Gallinero, caponera.
Itobear. Sofoco, ahogo.
Itsu-aufeko. Lazarillo.
Itxasari. Moreaje. Cada una de las partes en que dividen la ganancia que sacan del mar. Los pescadores lo enuncian con el nombre de **maridxie**. El término **itxasari** nos ha parecido el más apropiado.
Izkin. Sílabas.
Izkika-irakufi. Leer deletreando.
Ixilti. Sigiloso, silencioso.
Ixurtzen. Derramando, vertiendo.
- Jaso.** Levantar.
Jazo. Suceder.
Jolasten. Divirtiéndose, jugando.
Jolantzerki. Juguete, cómico.
Jostatzen. Recreándose, divirtiéndose.
Joski. Máquina de coser.

- Kale-mustuf.** Cantón.
Karmeldaf. Carmelita.
Kankiloi. Botellón, garrafón. (término bermeano).
Kemendu. Esforzar, tomar fuerzas.
Kolko. Seno. (Cavidad del pecho).
Kutunkeriz. Con zalamería.
- Lauortz.** Tenedor.
Lekaime. Monja.
Lepoker. Corcovado.
Loidxe. Lonja. (Término bermeano).
Lotsafen. Avergonzado. Así dicen en Bermeo.
Lufaspil. Palangana, barreño.
Lufiñontzi. Buque de vapor.
Lusagar. Patata.
- Mafa-mafa.** Murmurar.
Margoztu. Pintar.
Mantaf. Trapo.
Mordotu. Arracimarse.
Muskitsu. Mocososo.
Muskil. Troncho de pera o manzana.
Muskildxu. Entumecerse.
- Olde.** Humor.
Okela - egosaria (glsatua). Carne guisada.
Oldozkor. Pensativo.
Oldozten. Pensando, discurriendo.
Orapilo. Nudo.
Ordaindu. Pagar.
Ordezkarí. Sustituto, representante.
Oroigafi. Memorabile, añoranza.
Ofi. Hoja.
- Otar.** Cesto, banasta.
Otoizka. Rezando, suplicando.
Otoizkile. Suplicante.
Oyu. Aclamación, grito.
- Sabai.** Techo.
Saneufi. Precio.
Sapotz. En Bermeo llaman así al pescuezo: *sapotzetik artu*, cogerle del pescuezo.
Sarkerkeriz. Persuasivamente.
Seaska. Cuna.
Sorki. Rodete.
Sugain. Campana de la chimenea.
Sumatz. Tenazas.
Surzapi. Pañuelo moquero.
Susmo. Recelo, sospecha, barrunto.
- Tefin.** Vasija de hojalata de forma cilíndrica.
Topez-egin. Tropezar. Así dicen en Bermeo.
Txanpoi. Moneda.
- Udate.** Época de verano.
- Zakil.** Verga.
Zapi. Trapo, paño.
Zematzaile. Amenazador.
Zenbakun. Cuenta, problema arimético.
Zenbatu. Contar.
Zefapo. Cerradura.
Zezeil. Febrero.
Ziñutsu. Gestero.
Zufustada. Trago, sorbo.
-

ARKIBIDEA

ARKIBIDEA

	<u>OÑIALDEAK</u>
ESKINTZA	5
IRAKURLEARI ZERBAIT	7
TOÑONTERUAN (lenengo gertaldia).....	9
TOÑONTERUAN (bigarren gertaldia).....	29
DONIENE BESPERRAKO BELENTZIREN POZAK	49
ZORGINKERIBAKO EPAIA.....	65
¡ONDO PENTZATEN ZAUZI!.....	83
PITXAR BETE UR.....	91
TXALÜPETSIEIEN	99
ERASKIÑA I	133
ERASKIÑA II	147

NR
0-AS

2.95

9654

31

ARKIBIDEA

1

2

3

4

5

6

7

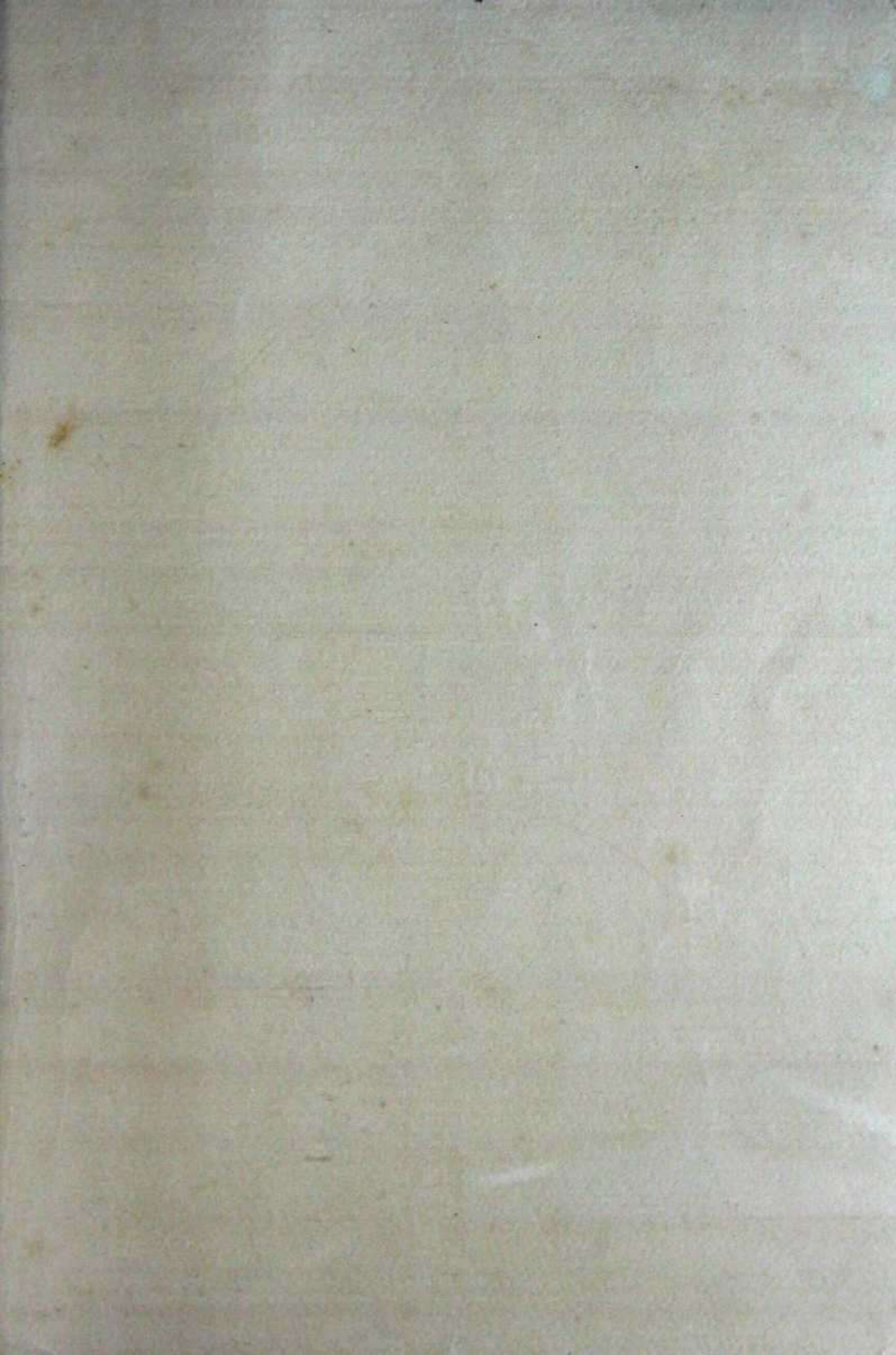
8

9

10

11

12

GAUDEKA - REN IRAKOLBA
BERMEO. — Bizkaya
